72.5
Н73

Міністерство культури України

Харківська державна академія культури

Кафедра музеєзнавства і пам'яткознавства

Магістерська робота

«Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр. та її висвітлення музейними засобами»

студентки ОКР «магістр»

спеціальність 8.02010301 «Музейна справа та

охорона пам'яток історії та культури»

Новікової Ганни Юріївни

Керівник: перший проректор ХДАК, проф. кафедри

музеєзнавства та пам'яткознавства,

кандидат історичних наук, доцент

Каністратенко Микола Миколайович

Національна шкала _____

Кількість балів_____ Оцінка: ECTS_____

Члени комісії _____

_____

_____

м. Харків – 2015 рік

КОНТРОЛЬНИЙ ПРИМІРНИК

Бібліотека ХДАК
інв. № Дчн. 35

Зміст.

Вступ..... 3

Розділ 1. Основні напрями наукової діяльності ХДІК у 1964 - 1991 рр..... 11

1.1.Підготовка дисертаційних досліджень викладачами ХДІК (1964–1991 рр.)..... 11

1.2.Розробка комплексних наукових тем, підготовка підручників, навчальних посібників.....19

1.3.Наукові конференції та діяльність студентського наукового товариства..... 29

1.4. Перші доктори наук в ХДІК.....35

Розділ ІІ. Наукова концепція музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК у період з 1964 по 1991 рр.» та її тематико-експозиційний план.....49

2.1.Наукова концепція музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК у період з 1964 по 1991 рр.».....49

2.2. Тематично-експозиційний план музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»..58

Розділ ІІІ. Програма введення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»..... 104

3.1. Теоретичні передумови програмування соціальних комунікацій музею на базі експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.».....104

3.2.Програма введення музейної експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» до системи музейної комунікації та документальна основа її реалізації.....114

Висновки..... 178

Список використаних джерел та літератури..... 184

Вступ.

Актуальність вивчення історії Харківської державної академії культури полягає в тому, що вона досить довгий час залишалася єдиним вищим навчальним закладом бібліотечно-інформаційного та культурологічно-мистецького спрямування в Україні, і на сьогодні займає одне з провідних місць серед вищих навчальних закладів, що готують спеціалістів у даній сфері. Важливим етапом в становленні наукових шкіл став період з 1964 по 1991 рр., коли була підготована основна маса фахівців вищої кваліфікації, які потім склали основу професорсько-викладацького складу не тільки академії, а й аналогічних закладів Києва, Рівного та Миколаєва.

Науковий доробок викладачів ХДІК став підґрунтям для формування потужних наукових шкіл і на сьогодні не втратив своєї значущості. В той же час відсутність детального, глибокого аналізу основних наукових здобутків викладачів інституту протягом понад 25 років його існування (з 1964 по 1991 рр.), свідченням чого є навіть видані ювілейні монографії, актуалізує необхідність відтворення цілісної картини наукової діяльності його педагогічного колективу.

За період з середини 60-х рр. - до початку 90-х рр. XX ст. в інституті з`явилися три штатні доктори наук, які й почали визначати та розробляти основні напрямки наукових досліджень; саме з середини 60-х рр. почалося формування основних наукових шкіл, які дотепер продовжують свою діяльність в Харківській державній академії культури та є уже фундаментальними. Висвітлення історії наукової діяльності професорсько – викладацького складу академії в зазначений період сприятиме пошуку та використанню відповідних музейних експонатів для створення у майбутньому експозиції музею історії ХДАК.

Відтворення історії ХДАК та створення її власного музею буде також сприяти дослідженню більш глобальної теми - становлення та розвитку мережі ВНЗ культури і мистецтва України в XX-му столітті.

Метою роботи є вивчення історії розвитку наукових досліджень у ХДІК з 1964 по 1991 рр., основних етапів наукової роботи викладачів ХДІК у зазначений період, пріоритетних напрямів наукових досліджень, здобутків та труднощів на цьому шляху; створення на підставі історичних розвідок музею ХДАК з постійно діючою експозицією «Наукова діяльність ХДІК у 1964-1991 рр.», а також повноцінної програми введення музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» до системи музейних комунікацій.

Реалізація поставленої мети досягається шляхом **розв`язання таких завдань:**

1) Проаналізувати наявну літературу та виявити основні групи джерел за досліджуваною темою.
2) Вивчити спеціальну літературу з питань теорії та практики побудови музейної експозиції, а також теорії СМК, та дослідити практику її використання на сучасному етапі.
3) Розробити проект інтер`єру музейної експозиції, освітлення, технічного обладнання та тематико-експозиційного плану «Наукова діяльність ХДІК у період з 1964 по 1991 р.»
4) Відшукати найбільш цікаві та інформативні письмові та речові експонати з означеної теми.
5) Розробити перелік екскурсій та запропонувати методичну розробку однієї з них - «Формування наукових шкіл ХДАК» на базі експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» музею історії Харківської державної академії культури.
6) Провести соціологічне дослідження з метою виявлення потенційної музейної аудиторії музею історії ХДАК.

7) Розробити відповідний пакет документів введення експозиції «Наукова діяльність Харківської державної академії культури в період з 1964- по 1991 рр.» до системи музейних комунікацій.
8) Надати перелік музейних об`єднань, що можуть функціонувати на базі музею історії ХДАК.
9) Запропонувати пакет рекламної продукції на базі експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» музею історії Харківської державної академії культури.

Методологія. При написанні магістерської роботи використовувалися такі спеціальні історичні методи: **проблемно-хронологічній метод**, завдяки якому було проаналізовано ряд проблем в становленні Харківської державної академії культури в потужний навчально-науковий центр, його розвитку та досягнутих результатів; **історико-системний метод та метод структурного аналізу**, за допомогою яких було проаналізовано навчальну, наукову, видавничу діяльність Харківського державного інституту культури в зазначений період, та отримання цілісної комплексної, структурованої картини щодо роботи інституту у 60-х – поч. 90 х. рр. ХХ ст; **діахронний метод** , що допоміг виокремити основні етапи розвитку Харківської академії культури : довоєнний період та діяльність інституту в окупаційному режимі, повоєнний період 1947-63рр., реорганізація Харківського державного бібліотечного інституту в Харківський державний інститут культури 1964-1991 р., сучасний період 1991 – 2015 рр та дозволив дослідити один із найбільш цікавих етапів діяльності Харківської державної академії культури; **метод історичної антропології та просопографічного аналізу**, що допоміг всебічно дослідити діяльність найбільш видатних вчених Харківської академії культури та їх вплив на розвиток наукового життя на тільки на території Харківщини , але й далеко за межами України. Для узагальнення й аналізу інформації, отриманої під час роботи над створенням тематико – експозиційного плану музейної експозиції «Наукова діяльність Харківської державної академії культури в період з 1964 -по 1991 рр.» музею історії

Харківської державної академії культури та її введення до СМК було застосовано і ряд міждисциплінарних методів, таких як : **соціально - психологічний**, що допоміг виокремити потенційну музейну аудиторію; **статистичний метод**, завдяки якому було проведено соціологічне опитування та визначено рівень зацікавленості потенційної музейної аудиторії у відкритті експозиції з зазначеної теми, а також **методи фіксації та класифікації** речових та письмових матеріалів.

Об`єктом дослідження є історія розвитку ХДІК у період з 1964 по1991 рр.

Предмет дослідження - це дослідження наукової діяльності Харківської державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр. та її висвітлення музейними засобами.

Хронологічні рамки запропонованої експозиції абсолютно логічні з точки зору основних етапів розвитку вищого навчального закладу. Адже, саме у 1964 р. відбулася реорганізація колишнього ХДБІ у Харківський державний інститут культури, а з 1991 р., коли Україна стала цілком незалежною державою, були визначені нові стратегії і створені нові структури для подальшого піднесення наукової діяльності закладу.

Історіографія. Найбільш різноманітну інформацію про діяльність ХДАК містять ювілейні монографії, що присвячені 70, 75 та 80-річчю академії[84;85;86] Монографії висвітлюють історію становлення і розвитку основних напрямів освітньої, наукової, культурної та творчої діяльності академії. Слід зазначити, що в цих виданнях інформація, яка стосується історії академії, подається у різних аспектах. Так, якщо в виданні, присвяченому 70-річчю утворення ХДАК основний акцент робиться на її довоєнній історії та повоєнному відновленні діяльності вузу, то в наступних ювілейних монографіях акцент зміщується у бік висвітлення сучасних досягнень ВНЗ, його найбільш відомих викладачів-науковців. Цікавими також праця Оприщенка А.Л., ректора інституту з 1970 по 1989 рр., яка присвячені історії підготовки культосвітпрацівників в ХДІК. [78]. В цій

роботі розкрито окремі ланки наукової роботи у Харківському державному інституті культури, його розвиток.

До літератури, присвяченої проблемам розвитку бібліотекознавства та бібліографії, слід віднести працю Волкової С.І. [47], що висвітлює роботу кафедри бібліотекознавства та основні напрями підготовки бібліотечних спеціалістів у ХДІК, колективну статтю, присвячену основним напрямам діяльності інституту, у тому числі і його науковим досягненням [55], праці Кушнаренко Н.М. та Каністратенка М.М. [63], що висвітлюють історію та основні напрями освітньої та наукової діяльності факультету бібліотекознавства та інформатики ХДАК та культурологічної освіти в Україні; проблемам культурологічно-мистецької освіти, роботи Кушнаренко Н.М., Каністратенка М.М., Шейка В.М. [88;89;90],у яких вперше здійснена спроба ідентифікувати наукові школи культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного спрямування України, визначити загальне і специфічне в їхньому формуванні та функціонуванні на базі науково-дослідницької діяльності ХДАК; окремі аспекти дослідження наукової діяльності інституту у період з 1964 по 1991р. знайшли відображення в тезах виступу Новікової Г.Ю., на всеукраїнських науково-теоретичних конференціях молодих вчених, що відбулися на базі академії. На конференціях висвітлювалася наукова діяльність у ХДІК в період з 1964 по 1991 рр., початок підготовки фахівців мистецьких спеціальностей у ХДІК, комплексне дослідження ХДАК в якості провідного навчального центру та пам`ятки архітектури Харківщини, творча, наукова діяльність та життєвий шлях відомих вчених ХДІК – Чернявського Г.Й., Айзенштадта В.К., Лортикяна Ернста Львовича, Великої Л.П. та ін. [72;73;74;75;76;77] та у статті Каністратенка М.М. та Новікової Г.Ю [59].

До окремої групи не менш важливих праць з даної теми слід віднести наукові публікації, які частково висвітлюють наукову діяльність ХДІК та найбільш відомих її викладачів. Таким працями є: стаття Дяченка М.В.[53], Житницького А.З. [54], присвячена відомому мистецтвознавцю та професору

ХДІК Айзенштадту В.К., його творчому та життєвому шляху, праця Каністратенка М.М. та Кушнаренко Н.М.,присвячена професору, ректору ХДАК Шейку В.М. з нагоди його 70-річчя [58].

Під час роботи над створенням власного проекту музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» були опрацьовані матеріали з експозиційної роботи та музеєзнавства таких авторів як Мезенцева Г.Г. [67], Михайловська А.І. [68], Майстровська М. [66], Юренева Т.Ю. [91], ці роботи присвячені теорії та практиці побудови експозиційного мистецтва.

Щодо загальної музеєзнавчої літератури, яка була використана для створення музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» та її введення до системи музейних комунікацій, то вона представлена працями таких авторів як Ариарский М.А [40],Гнєдовський М. Б. [49;50], Великої Л.П. [45], Будиліна І.П. [44], Сошнікової О.М. [79] та ряду інших. Слід зазначити, що спеціальних робіт, присвячених безпосередньо системі музейної комунікації, небагато. Здебільшого це наукові статі у наукових періодичних виданнях. Досить цікавою є робота Бориснева С.В.[43], Беззубової О.В [41] в якій йдеться про роль музейного закладу у формуванні особистості, взаємодії музею з відвідувачем. Не менш цікавою є праця Борєва В.Ю.[42] присвячена вивченню культури та массових комунікацій.

Що стосується дослідження як особливостей створення експозицій музеїв вищих навчальних закладів, так і розробки системи музейних комунікацій на базі музеїв ВНЗ, детально переглянуто науково-допоміжні покажчики «Невичерпне джерело духовності: (нариси про діяльність музеїв історії вищих навчальних закладів м. Харкова» [71], «Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток» [69], в цих роботах містяться відомості про музеї історії при вищих навчальних закладах Харкова та регіону, їх специфіку та відмінності, слід зазначити альманах музею Харківської національної академії міського господарства [70], збірку

матеріалів науково-практичної конференції «Університетські музеї: європейській досвід та українська практика» [83], них не тільки акцентується увага на побудові експозицій музеїв, а й достатньо детально висвітлюється система як традиційних, так і новітніх форм музейних комунікацій, властивих перш за все музейним закладам саме такого спрямування.

Джерельна база

Глибше дослідити діяльність та розвиток Харківської державної академії культури, наукові доробки провідних фахівців, що працювали в академії, дозволила наявна джерельна база, яка включає декілька основних груп документів. Головною серед них є корпус звітів про діяльність академії за відповідний навчальний рік, які щорічно надсилалися до Міністерства культури України.
[4;5;6;7;8;9;10;11;12;13;14;15;16;17;18;19;20;21;22;23;24;25;26;27;28;29;30;]

Цікавим і важливим джерелом стало фундаментальне друковане видання «Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури», яке містить перелік друкованих робіт штатних викладачів академії. [34;35]

Ще одна група джерел представлена серією бібліографічних видань, у яких висвітлюється наукова діяльність провідних науковців ХДАК. [32;33;36;38;39]

У роботі частково використані й інші документи з архіву ХДАК, зокрема Штатний формуляр за 1991 рік [31]

Найважливішими для створення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» групами джерельної бази виявилися:

- речові джерела, що представлені в експозиції у вигляді предметів одягу, особистими речами, нагородами (почесними грамотами, відзнаками, орденами та ін.);
- особисті документи : паспорти, посвідчення, читацькі квитки, дипломи, атестати викладачів, діяльність яких знайшла відображення в експозиції;

-кіно- фотодокументи: фотокартки викладачів , які вдалося знайти як у архіві академії, так і особистих архівах співробітників, магнітофонні записи виступів , зокрема аудіозаписи захистів дисертацій, відеоматеріали про найбільш видатних вчених академіі, зокрема її першого доктора наук Г.Й.Чернявського ;

-рукописи дисертацій, монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та рецензії.

Матеріали архіву академії та особистих архівів працівників ХДАК допомогли відтворити цілісну картину наукової роботи інституту у 1964 – 1991 рр.

Проаналізувавши джерельну базу можна побачити, що матеріали, використані для написання магістерської роботи, представляють собою комплекс наукової інформації, яка допомогла успішно розробити документальну базу введення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» музею історії Харківської державної академії культури до системи музейної комунікації.

Структура роботи: Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, всього 192 стор.,додатків.

Розділ 1. Основні напрями наукової діяльності ХДІК у 1964 - 1991 рр.

1.1. Підготовка дисертаційних досліджень викладачами ХДІК (1964–1991 рр.)

З середини 50-х рр. XX ст. у Харківському державному бібліотечному інституті почалися докорінні зміни, пов'язані з започаткуванням підготовки фахівців за новою для України спеціальністю – «культурно-освітня робота». Подібне розширення профілю інституту було зумовлене зростаючою потребою комуністичного режиму в значній армії професійних пропагандистів пануючої ідеології через існуючу розгалужену мережу закладів культури клубного типу, численні самодіяльні народні колективи. Перші масові випуски культосвітніх працівників-керівників самодіяльних театральних, хорових, інструментальних колективів, створення відповідних спеціальних кафедр і самостійного факультету культурно-освітньої роботи привели до чергової реорганізації інституту. У відповідності з дозволом Ради Міністрів СРСР Рада Міністрів Української РСР прийняла постанову від 14 листопада 1964 р. № 1153 про реорганізацію Харківського державного бібліотечного інституту у Харківський державний інститут культури [37, арк.1].

На момент реорганізації інституту навчально-виховний процес забезпечувався 14-ма кафедрами, на яких працювало 119 штатних викладачів. Із них тільки 32 мали наукові ступені кандидата наук та/чи вчені звання доцента. До того ж на 5-ти загальнонаукових кафедрах працювало 17 із 32, тобто понад 50% усіх викладачів інституту із науковими ступенями чи вченими званнями, а на усіх спеціальних кафедрах із 85 викладачів тільки 15 мали наукові ступені і вчені звання. У найгіршому становищі знаходився факультет культурно-освітньої роботи, де із 52 викладачів тільки 8 (15%) мали наукові ступені і вчені звання, а з 5-ти спеціальних кафедр факультету на двох – теорії музики і фортепіано, народних інструментів не було жодного кандидата наук чи доцента. Загальний науковий ценз викладацького складу інституту становив усього 27%. [4]

Зрозуміло, що подальший розвиток ХДІК як вищого навчального закладу потребував кардинальних змін у підході до наукової роботи викладачів інституту, висуваючи на перший план підготовку та захист кандидатських і докторських дисертацій. Однак відсутність власної аспірантури, неможливість пошукувачів складати кандидатські іспити у своєму інституті суттєво гальмували цей процес. І тут керівництво ХДІК намагалося максимально використовувати можливості навчання викладачів і випускників інституту в аспірантурі провідних профільних вищих навчальних закладів, переважно Московському державному інституті культури. За попередніми даними у період з 1964 по 1991 рр. завдяки навчанню в аспірантурі МДІК майже 30 викладачів інституту підготували і успішно захистили кандидатські дисертації. Підготовка фахівців вищої кваліфікації для ХДІК здійснювалася також в аспірантурах Київського державного інституту культури, Харківського державного університету ім. О. М. Горького, інститутів АН СРСР та УРСР.

У 1964 р. у ХДІК почав видаватися республіканський міжвідомчий науково-методичний збірник «Бібліотекознавство і бібліографія», відповідальними редакторами якого були М. С. Демченко (до 1972 р.), а потім Є. П. Тамм. Протягом майже 30 років це був єдиний в Україні фаховий збірник, на сторінках якого друкувалися статі з актуальних проблем книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, бібліотечної освіти. Усього вийшло друком 32 випуски збірника [84,с.15]. Видавався в інституті і збірник «Культурно-освітня робота» [4,арк.175]. На сторінках збірників викладачі тепер могли без ніяких перешкод розміщувати статі з результатами своїх наукових досліджень, що прискорювало процес підготовки і захисту дисертацій. Щоправда, принаймні у перші роки виходу збірок, викладачі ХДІК недостатньо використовували їх можливості для оприлюднення власних результатів досліджень. Так, зокрема, у «Звіті про роботу ХДІК у 1966-67 навчальному році» зазначалося, що у 3-5-му випусках

«Бібліотекознавства і бібліографії» лише три дисертанти опублікували по одній статті [6,арк. 126].

Постійний контроль з боку ректорату за процесом підготовки викладачами дисертаційних досліджень, зорієнтованість самих викладачів на втілення своїх наукових здобутків у вигляді як наукових публікацій, так і кандидатських та докторських дисертацій, уже у перше десятиріччя існування ХДІК принесли певні результати. За період з 1964 по 1974 роки викладачами, аспірантами інституту було захищено 22 дисертації, із них 2 докторські і 20 кандидатських. У 1969 р. зав. кафедри культурно-освітньої роботи Г.Й.Чернявський захистив докторську дисертацію «Рабочее движение в Болгарии в период временной, частичной и относительной стабилизации капитализма (1925–1929 гг.)» [3, арк. 16], а у 1973 р. зав. кафедри режисури В. К. Айзенштадт захистив докторську дисертацію «Русская советская историческая драматургия» й одержав науковий ступінь доктора мистецтвознавства [1, арк.40]. З появою перших в історії інституту штатних докторів наук почалося формування двох нових напрямів наукових досліджень – болгаристики і історії та теорії мистецтв.

Що стосується захищених кандидатських дисертацій, то переважна їх більшість була спрямована на подальшу розробку проблем вітчизняного бібліотекознавства і бібліографознавства, книгознавства та видавничої справи, діяльності клубних установ, історії культури і культурно-освітньої роботи; дослідження суспільно-політичних процесів в СРСР і Україні.

Різним аспектам бібліотечно-бібліографічної та видавничої діяльності присвячені дисертації С. І. Волкової (1968 р.) З. В. Гімальдінової (1974р), Л. С. Іллічової (1968 р.), Д. А. Кумок (1971 р.), О. І. Коломійченко (1966р) та ін. [34]

Дослідження окремих аспектів культурного будівництва та культурно-освітньої роботи знайшло відображення у дисертаціях О. О. Мірошника «Деятельность политпросветучреждений по коммунистическому воспитанию трудящихся УССР (1926–1929 гг.)» (1966 р.); С. О. Піналова «Политико-

просветительная работа Московской губернской комсомольской организации в востановительный период (1921–1925 г.г.)» (1967 р.), В. М. Шейка «Развитие системы государственного руководства культурным строительством (Из истории Наркомпроса РСФСР 1926–1932 г.г.)» (1972 р.); А. Ф. Воловика «Шляхи підвищення наочної пропаганди клубів» (1972 р.).

Різним аспектам філософії, політекономії, історії КПРС, літературознавства присвячувалися дисертації В. В. Гарєєва, І. Н. Гальперіна, М. О. Малиновського, Г. Я. Мамалуй, Л. М. Стеценко, Є. П. Тамма, С. Н. Трушевського, З.П. Школьникової, В. П. Южакової. [34;35]

Таким чином, на початок 1974/75 навчального року у ХДІК працювало 2 доктори наук, професори, 1 професор, 44 кандидати наук (із них 27 доцентів), і 3 доценти без наукового ступеня [14, л. 1–7]. У порівнянні з 1964 р. їх кількість виросла у півтора рази (з 32 до 50), але за це десятиріччя значно збільшилася і кількість штатних викладачів – з 119 до 195, що привело навіть до незначного зниження загального наукового цензу професорсько-викладацького складу інституту – з 27% у 1964 р. до 25% у 1974 р. І тільки у наступні роки, з середини 1970-х до набуття Україною незалежності у 1991 р., відбулося не тільки значне зростання кількості штатних викладачів з науковими ступенями чи вченими званнями, але й суттєво розширився спектр наукових досліджень, було створене підґрунтя для подальшого формування власних наукових шкіл.

З 1975 по 1991 рр. викладачами ХДІК була захищена одна докторська дисертація (у 1985 р. завідувач кафедри економічної історії і теорії Е. Л. Лортікян захистив докторську дисертацію «Возникновение и пути формирования системы народно-хозяйственного планирования в УССР (1917–1932) [2, арк. 78] та 73 кандидатські дисертації. Тематика дисертаційних досліджень була перш за все пов'язана з основними напрямами наукової діяльності як спеціальних, так і загальноінститутських кафедр. Викладачі спеціальних кафедр бібліотечного факультету продовжили розробку проблем бібліотекознавства (В. А. Мільман (1988р.), Т. П. Самійленко

(1983р.); бібліотечного обслуговування О. М. Хропач (1978р.),Т. Х. Кім (1979р.), Н. П. Бура (1987р.), вітчизняної та закордонної бібліотечної освіти Є. А. Медведєва (1987р.), Є. М. Тородова (1991р.)та ін. [34]

Суттєвим внеском у розробку нагальних проблем вітчизняного бібліографознавства стали кандидатські дисертації І. О. Вовченко «Становление советской библиографии в УССР (1917–1929)», Н. Ф. Колосової «Библиографические и типологические исследования технической книги Украинской ССР (1926–1932 гг.)», В. К. Удаловой «Отражение национального аспекта социальной жизни в библиотечно-библиографической классификации (на опыте внедрения ББК в библиотеках Украинской ССР)», С. С. Шматової «Становление и развитие советской рекомендательной библиографии по педагогике», І. М. Андрєєвої «Інтернаціональні тенденції у літературній бібліографії», Л. М. Білан «Удосконалення методики бібліографування історико-партійних мемуарів». [34]

Проблемам комплектування бібліотечних фондів, удосконаленню системи каталогів були присвячені дисертаційні дослідження Н. М. Кушнаренко «Координація комплектования фондов в условиях централизации сети государственных массовых библиотек», М. П. Васильченка «Современные проблемы комплектования фондов детских библиотек», В. В. Сєдих «Каталоги и картотеки централизованной библиотечной системы: свойства, структура и пути совершенствования», Г. П. Терентьєвої «Унификация системы каталогов и картотек областных юношеских библиотек», В. О. Погорєлової «Идеологическая направленность организация систематического каталога. Проблемы теории и практики». Підвищену цікавість серед фахівців викликала дисертація М. А. Низового «Становление и развитие советской статистики печати на Украине (1917–1936)». Усього ж в зазначений період викладачами випускових кафедр бібліотечного факультету було захищено 22 кандидатські дисертації. [34]

Викладачі факультету культурно-освітньої роботи продовжили дослідження діяльності клубних установ в умовах радянського суспільства

(А. В. Гладких, А. В. Донцов, В. П. Крестьянов, П. М. Курячий, Ю. М. Нагорний, В. Ю. Тополєвський, Т. В. Босенко); окремі аспекти культурного життя СРСР та країн так званого «соціалістичного табору» (Л. В. Анучина, В. П. Камишнікова, І. Ф. Плотніченко, М. П. Важинський, О. В. Кравченко та ін.) [34]

Цікавими і важливими для майбутнього становлення вищої мистецької освіти в ХДАК стали дисертаційні дослідження в галузі музичного мистецтва Є. О. Бортник «Формирование и развитие домрового искусства на Украине в аспекте русско-украинских музыкальных связей», І. І. Гулєско «Хор в квантово-ораториальных произведениях Г. В. Свиридова: принципы хорового мышления», І. С. Польського «Колядные циклы на Украине и в Белоруссии – их преемственные связи с новой социалистической обрядностью», О. Г. Рощенко «Историко-социальные типы функционирования музикально-культурного наследия в композиторском творчестве». Проблеми театрознавства та театрального мистецтва висвітлювалися у роботах (А. З. Житницького «Актуальные проблемы теории драматурги цирка: Драматургия коверной клоунады – генезис, эволюция, типология, композиционные приемы и современное состояние», А. І. Кулішенко «Харьковский театр Революции – Харьковский театр имени Ленинского комсосола в театральном процессе Украины 30-х годов», М. П. Линника «Музика в классической драматурги: (К проблеме традицій и новаторства в украинском сценическом искусстве)».

Значно розширилася тематика наукових досліджень, які здійснювалися фахівцями кафедр загальної історії, історії та теорії культури. Окрім традиційної для істориків інституту розробки окремих проблем вітчизняної історії, чому були присвячені кандидатські дисертації Г. В. Згурського, І. С. Плахтія, Г. Ф. Зубкова, І. К. Бойченко, з'являється ряд робіт з новітньої історії Болгарії, Великобританії, Іспанії, Франції (М. М. Каністратенка, З. І. Алфьорової, А. А. Комшукова, В. В. Зінченка) [35]

Ряд дисертаційних досліджень присвячувалися проблемам літературознавства (роботи І. В. Зборовця, Л. С. Мітіної, Н. М. Сімейкіної, Л. Х. Танкієвої), мовознавства (роботи В. С. Синельникова та С. В. Частника), філософії (М. В. Дяченко, Є. В. Левченко, В. Г. Шадурський та ін., усього 9 кандидатських дисертацій); економічної історії та теорії (докторська дисертація Е. Л. Лортікяна, кандидатські роботи О. П. Соболєвої, Л. Г. Шкодіної та ін., усього 6 робіт). [35]

Як бачимо, переважна більшість дисертаційних досліджень за своєю тематикою була тісно пов'язана з навчальним процесом в інституті, тими фундаментальними чи спеціальними дисциплінами, які викладачі-науковці читали студентам. Ще одна цікава особливість наукової діяльності професорсько-викладацького складу ХДІК – це її українознавча спрямованість: 17 кандидатських дисертацій (майже 15 % від загальної кількості захищених робіт у 1975–91 р.р.) були присвячені дослідженню історії і культури України.

На 01.09.1991 р. в інституті функціонували 23 кафедри, у штат яких входили:

1. Політології 7 осіб (5 канд., доц..);
2. Економічної історії і теорії 5 осіб (1 д-р н. проф., 4 канд. наук, доц.)
3. Філософії 10 (7 канд. наук, доц.).
4. Загальної історії 10 (1 д-р наук, проф., 8 канд. наук, доц..) та 2 сумісники
5. Літератури 8 (4 канд. наук, доц.).
6. Іноземних мов 13 (2 канд. наук, доц..).
7. Педагогіки і психології 7 (1 д-р проф.., 2 канд. наук, доц.).
8. Фізичного виховання 11 (4 канд. наук, доц.).
9. Інформатики і ТИБР 10 (9 канд. наук, доц.).
10. Бібліотекознавства 12 (8 канд. наук, доц.).
11. Бібліотечних фондів і каталогів 11 (6 канд. наук, доц.).
12. Галузевого бібліографознавства 8 (1 проф., 4 канд. наук, доц.).
13. Загального бібліографознавства і книгознавства 9 (1 проф., 4 канд. наук, доц.).

Бібліотека ХДАК
інв. № Дит. 35

14.Історії і теорії культури 13 (1 проф., 7 канд. наук, доц.).

15.Режисури 12 (1 проф., 3 канд. наук, доц.).

16.Хореографії (7 (1 канд. наук).

17.Культури дозвілля 11 (1 проф., 4 канд. наук, доц.) сумісники.

18.Мовної майстерності 7 (1 д-р. наук, проф.., 2 канд. наук, доц.).

19.Народних інструментів 15 (4 доц.) + 3 сумісники.

20.Духових інструментів 12 (1 проф., 2 канд. наук, доц.).

21.Хорового диригування 10 (1 проф., 3 канд. наук, доц..)

22.Українського народного співу і музичного фольклору 8 (2 канд. наук, доц..)

23.Музикознавства 13 (1 канд. наук, доц.).

[31].

Таким чином, у 1991/92 навч. році навчальний процес забезпечували 226 штатних викладачів, з них 107 мали наукові ступені і (чи) вчені звання, що становило 47% від загальної кількості викладачів. Як бачимо, наполеглива, систематична наукова робота викладачів, постійний (хоча інколи і не досить результативний) контроль з боку ректорату за процесом написання дисертаційних досліджень, навіть незважаючи на об'єктивні труднощі, про які вже йшлося раніше, принесли суттєві здобутки. Хоча загальна кількість кафедр значно зросла (з 14 до 23) усі вони в більшій чи меншій мірі були укомплектовані викладачами з науковими ступенями і вченими званнями, в той час як у 1964/65 навчальному році у складі 4-х кафедр не було жодного кандидата наук чи доцента.

Суттєво змінилася і забезпеченість науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації як суто спеціальних кафедр, так і кафедр, які одночасно виконували функції як випускових, так і загальноінститутських (з початком підготовки фахівців за новими спеціальностями «Менеджмент організацій», «Теорія та історія культури», «Музейна справа та охорона пам'яток історії і культури», «Соціальна педагогіка» до останніх стали відноситися кафедри теорії та історії культури, загальної історії, економічної історії і теорії, педагогіки і психології). Тепер на 5-ти загальноінститутських кафедрах

працюють 22 викладачі з науковими ступенями та вченими званнями (20% від загальної кількості науково-педагогічних працівників вищої кваліфікації), а решта – 80%, 85 осіб – на спеціальних кафедрах. Особливо помітні (і важливі для забезпечення якості навчального процесу) зміни відбулися на факультеті культурно освітньої роботи, де кількість викладачів з науковими ступенями і вченими званнями уже становила 38% (проти 15% у 1964/65 навчальному році). Ця ж тенденція прослідковувалася і на суто мистецьких кафедрах, де науковий ценз становив уже 30%. Перш за все на кафедрах режисури, мовної майстерності, хорового диригування.

Безумовним досягненням науковців інституту став і захист 3-х докторських дисертацій: Г. Й. Чернявським (1969 р.), В. К. Айзенштадтом (1973 р.), Е. Л. Лортікяном (1985 р.). У 1989 р. була направлена до докторантури Московського державного інституту культури один з провідних науковців факультету бібліотекознавства Н. М. Кушнаренко, яка у 1993 р. там же захистила докторську дисертацію «Бібліотечне краєзнавство: теоретико-методологічний аспект» [36, с.19].

На початок 1991/1992 навчального року в ХДІК працювало 4 доктори наук, 9 професорів, що у найближчі роки дозволило вирішити два кардинальні питання підготовки власних науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації – відкриття аспірантури за 6-ма спеціальностями (1994 р.) та докторантури за 3-ма спеціальностями (1995 р.), двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій.

1.2. Розробка комплексних наукових тем, підготовка підручників, навчальних посібників.

Підготовка науково - педагогічних кадрів вищої кваліфікації, захист викладачами ХДІК кандидатських і докторських дисертацій було головним, пріоритетним, але не єдиним напрямом наукової діяльності інституту. Не менш значущим завданням, яке мав у найшвидший термін вирішити

викладацький склад, стало забезпечення навчального процесу якісними підручниками, навчальними посібниками, фондовими лекціями, методичними матеріалами з питань бібліотечної і клубної справи, вивчення і узагальнення кращого досвіду роботи культурно-освітніх закладів і установ, перш за все Харківської області, і в цілому України.

Із цією метою створювалися спеціальні авторські колективи у складі найбільш досвідчених фахівців, які вели наукові розробки перш за все в рамках затверджених комплексних тем наукових досліджень. Так, авторський колектив у складі викладачів спеціальних кафедр факультету культурно-освітньої роботи та кафедри марксизму-ленінізму у 1964р. приступив до розробки комплексної теми «Роль культурно-освітніх закладів у стиранні істотних відмінностей між розумовою і фізичною працею» [4, арк.105-106] Дослідження ґрунтувалося перш за все на вивченні і узагальненні передового досвіду роботи будинків і палаців культури міста Харкова та області. Крім того, викладачі кафедри культурно-освітньої роботи розробляли й інші наукові теми : «Традиції і новаторство в культурно-освітній роботі», «Науково-атеїстична робота клубних закладів Української РСР» [4, арк. 106]

Спеціальні кафедри бібліотечного факультету також вели розробку декількох комплексних тем наукових досліджень : «Вивчення читачів та керівництво читанням молоді в бібліотеках УРСР», «Молодь і книга» та ін. [4, арк.106; 9, арк.108]

Дослідження цих проблем передбачало не тільки аналіз набутого досвіду клубними та бібліотечними установами, але й розробку і постановку нових експериментів в науковій роботі , яка мала на меті активне втручання інституту в роботу культурно-освітніх закладів та бібліотек на рівні міста, області та республіки,була направлена на покращання роботи цих установ по основам комуністичного виховання трудящих.

З започаткуванням нових напрямів наукової діяльності розпочалася підготовка викладачами як спеціальних, так і загальноінститутських кафедр

монографій, підручників і навчальних посібників. Так, зокрема, уже у 1965/1966 навчальному році викладачі спеціальних кафедр бібліотечного факультету І.Я. Каганов та С.Й Петров розпочали підготовку навчального посібника «Історія книги на Україні», Є.П. Тамм, О.С. Сокольський і В.М. Туров працюють над навчальним посібником «Бібліотечні фонди і каталоги», А.П. Витяжков готує навчальний посібник «Завдання, принципи і організація радянської бібліографії», І.І. Корнейчик – «Краєзнавча бібліографія на Україні». Готується і фундаментальна колективна робота, присвячена історії бібліотечної справи в УРСР. [4,арк.112] Провідні фахівці кафедри культурно-освітньої роботи Г. Чернявський, А. Виноградов, С. Піналов плідно працюють над створенням першого в СРСР підручника з історії культурно-освітньої роботи. [5, арк. 112; 8, арк.92-93]

В наступні роки тематика досліджень дещо розширюється, успішно вивчаються проблеми розвитку української бібліографії (І.І. Корнейчик); історії радянського театру (В.К. Айзенштадт); історії книги (Т.О. Скрипник); хорової діяльності як масової форми естетичного виховання трудящих. [8, арк.92-93; 9 , арк.108]

Крім того, провідними науковцями інституту, перш за все Г.Й. Чернявським, Е.Л. Лортикяном були підготовлені монографії, підручники та навчальні посібники з окремих проблем всесвітньої історії, історії народного господарства СРСР та України. [33, с.13-23; 34, с. 47-98, с. 190-196]

Підсумком наукової діяльності колективу інституту культури у перші десять років його існування стало видання цілого ряду монографій, підручників, навчальних посібників, найбільш значущими з них були: монографії Чернявського Г.Й. «Борьба БКП против врангелевского заговора», «Рабочее движение в Болгарии в период частичной стабилизации капитализма», Тараманова Д.Д. «Види бібліографії суспільно-політичної літератури», Корнейчика І.І. «Українські революційні демократи і бібліографія», «Історія української бібліографії. Дожовтневий період.», Палкіна В.С. «Вокал у самодіяльному хорі», Польського І.С. «Про

використання традицій колядної обрядності у створенні нових обрядів», Єщенко Ф.О. « Південноросійський союз робітників», Скибневського О.Б., О.З. Сукстанської « Клубна режисура», Айзенштадта В.К. « Режесура и организация массовых зрелищ», «Русская советская историческая драматургия» Ч.1-1917-1929гг., «Русская советская историческая драматургия» Ч.2-1930-1945гг., колективу авторів «История библиотечного дела в Украине 1917-1932гг.», «Предметизація творів друку і предметний каталог» під редакцією Є.П. Тамма, Гальперіна І.Н. і Лортикяна Е.Л. «Господарське керівництво і планування соціалістичної економіки», «Управління соціалістичним промисловим виробництвом» [4, арк.111] Був поданий до друку навчальний посібник «Культурно-освітня робота в Росії до Великої Жовтневої соціалістичної революції» (ч.1), а його автори Чернявський Г.Й.,Виноградов А.П., Піналов С.А.- успішно працюють над продовженням – «Історія культурно-освітньої роботи в СРСР» (ч.2 Радянський період); приступила до роботи над навчальним посібником Скрипник Т.О. «Історія книги», завершив роботу і здав до друку навчальний посібник з курсу історії театру «Російська радянська історична драматургія» Айзенштадт В.К. [8, арк.92-93]

З середини 70-х рр. до набуття Україною незалежності у 1991р. значно розширився спектр наукових досліджень, які здійснювалися викладачами ХДІК, зросла кількість підготовлених та виданих підручників, навчальних посібників. Та все ж, до середини 80-х рр., початку так званої «перебудови», їх переважна більшість була підпорядкована вирішенню завдань, які висувала пануюча компартійна система перед суспільними науками: пропаганда та утвердження у свідомості радянських людей комуністичної ідеології, дослідження усіх суспільно-політичних явищ і процесів з позицій «єдино правильного» вчення марксизму-ленінізму про закономірності розвитку природи, людини і суспільства. Але, незважаючи на ідеологічний диктат, відсутність плюралізму у виборі методології наукових досліджень, науковці ХДІК зробили суттєвий внесок у дослідження конкретних,

спеціальних питань книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства, мистецтвознавства, вітчизняної та світової історії, історії культури, формування та розвитку мережі культурно-освітніх закладів СРСР та України, форм і методів їх діяльності. Серед видань, які з`явилися того часу, насамперед слід вказати роботи: « Бібліотечні каталоги», ч. 2, «Бібліографія технічної літератури», «Хорові твори крупної форми радянських композиторів» та ін. [12, арк. 101]

Бурхливі суспільно-політичні події в СРСР і Україні другої половини 1980-х – поч. 1990-х рр. остаточне вивільнення суспільних наук від функції «служанки» радянського режиму, початок перебудови вищої школи і освіти відкрили перед науково-педагогічними працівниками інституту нові можливості. Тепер увага науковців зосереджується на відтворенні справжньої історії України, заповненні її «білих плям», очищенню від псевдо ідеологічних міфів, всебічному вивченню культурного надбання народів України. Мистецтвознавчо-культурологічне спрямування значної частини наукових робіт було обумовлене і відкриттям нових спеціальностей і спеціалізацій, за якими розпочалася підготовка фахівців.

Серед десятків монографій, підручників і навчальних посібників, які вийшли друком у період з середини 1970-х до 1991р., слід відзначити : монографічні дослідження Лортикяна Е.Л.: «Історія народного господарства УРСР»(окремі розділи), «Участие профсоюзов в управлении производством», «Становление системы планирования народного хозяйства В УССР (1917-1932гг.»,Чернявського Г.Й. «Советская общественность и революционное движение в Болгарии», «Формирование марксистско-ленинской концепции истории Болгарии», І.О. Вовченко, О.П. Довгополої, Н.Ф. Королевич та ін. «Українська радянська бібліографія»,колективне видання «Бібліографічні посібники УССР. 1976-1980», «Державний ретроспективний бібліографічний покажчик», Дяченка М.В. «Наступність у розвитку культури і культурний прогрес», Карачинська Є.Т., Удалова В.К. «Предметизація творів друку. Предметний каталог», Анучиної Л.В., Іщенко Б.П. «Общие основы

культурно-просветительной педагогики», Анучиної Л.В. Шейка В.М., Дяченка М.В. « Субьект культурно-исторического процесса», Проценко В.І. «Теория музики в фольклористике», Зборовця І.В. «Російська радянська історико-революційна драматургія 70-80-х рр.», колективу авторів «Організація і методика бібліографічної роботи в бібліотеці», Шейка В.М., Згурського Г.В. «Історія української художньої культури», під ред. Шейка В.М., Раковського Х.В. «Сучасні інформаційні технології у відродженні української культури», Колногузенка Б.М. «Традиції українського народного танцю», колективу авторів « Организация и методика библиографической работы в библиотеке», та ін. [34;35]

Ще одним важливим, кропітким, і як з`ясувалося, досить складним для викладачів ХДІК напрямом наукової діяльності, принаймні у перші роки становлення навчального закладу як інституту культури, стало забезпечення навчального процесу так необхідною студентам науково-методичною літературою : програмами курсів, методичними розробками, конспектами лекцій, планами семінарських занять.

Про значну увагу з боку ректорату до цієї відповідальної ланки роботи професорсько-викладацького складу свідчить щорічний детальний і принциповий її аналіз керівництвом вузу, визначення найбільш слабких місць і невідкладних завдань по покращанню науково-методичного забезпечення. Не випадково у щорічних звітах про діяльність інституту у відповідному навчальному році цей напрям роботи викладачів ХДІК знайшов досить детальне висвітлення. [4;5;6;7;8;9, та ін.]

Так, уже у 1964/65 навчальному році викладачами було підготовлено і надруковано 17 посібників, лекцій та інших методичних матеріалів. Зокрема кафедра культурно-освітньої роботи опублікувала або здала до друку 4 методичні роботи, серед яких конспект лекцій Чернявського Г.Й. і Піналова С.О.«Політико-освітня робота в період розгортання соціалістичної індустріалізації і підготовки суцільної колективізації сільського господарства (1926-1929)» з курсу «Історія культурно-освітньої роботи в СРСР», конспект

лекцій Чернявського Г.Й. « Культурно-освітня робота народних музеїв» з курсу «Основи краєзнавства» [4,арк.109; 33, с. 14]*

Особливу тривогу викликало вкрай недостатнє забезпечення посібниками з нових спеціалізацій як на культурно-освітньому так і на бібліотечному факультетах. Ще гірший стан був із забезпеченням фахових дисциплін програмами. Так, на бібліотечному факультеті відсутні програми з 17 дисциплін; на факультеті культурно-освітньої роботи не було програм з 23 дисциплін. [5, арк.110]. Усе це було пов`язано перш за все з тим, що переважну більшість співробітників цих кафедр складали випускники консерваторій зі стажем, що не перевищував п`ять років. Тому в окремих випадках викладачі інституту користувалися програмами з фахових дисциплін, підготованими Московським або Ленінградським інститутами культури.

Викладачами кафедри марксизму-ленінізму Гальперіним І.Н. та Лортікяном Е.Л. було підготовлено декілька конспектів лекцій з метою більш детального висвітлення окремих питань політичної економії соціалізму : «Управління соціалістичним промисловим виробництвом», «Управління соціалістичним суспільним виробництвом», «Форми і методи планування народного господарства» [4, арк.. 111, 34 с 190-196]

---

*У «Звіті про роботу ХДІК за 1964/1965 навчальний рік допущена неточність: там зазначено,що Г.Й. Чернявським в цей період виданий методичний посібник «Робота народних музеїв по збиранню матеріалів», хоча цей конспект лекцій вийшов друком роком раніше, у 1963 році.

На жаль, і в подальших звітах подекуди зустрічаються неточності у визначенні дат виходу робіт та захисту дисертацій, їх назв, характеру видання, тому для уточнення використовувалися відповідні бібліографічні покажчики, монографії, а , головне, «Друковані праці викладачів Харківської державної академії культури» ч.1, 2.

Однак в цілому ситуація з забезпеченням студентів навчальними посібниками та методичними матеріалами у наступному 1965/66 навчальному році не покращилася.

Завдання працівників інституту полягало у тому, щоб до кінця 1966 року кафедри закінчили розпочату роботу по створенню проектів нових програм, а також доробці діючих програм з спеціальних дисциплін обох факультетів. З цією метою завідуючим кафедрами було необхідно до початку другого семестру 1965/1966 навчального року створити і поновити авторські колективи по підготовці програм, чітко календаризувати цю роботу відповідно з інструктивним листом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР за № 11-87 від 26 лист.1965р. [5, арк.111].

Згідно плану наукової роботи в інституті велася підготовка 54 підручників, навчальних посібників, методичних розробок на допомогу самостійній роботі студентів. [5, арк.112]

У 1966-1967 навч. році друк науково-методичних матеріалів було припинено згідно наказу Комітету по друку при Раді Міністрів СРСР. Та у наступному році інститут знову отримав право самостійно видавати наукові збірники, конспекти лекцій, навчальні посібники, підручники. [6, арк.124]

З цього часу підготовка і видання науково-методичної літератури значно прискорилася, світ побачили : лекції Чернявського Г.Й., Піналова С.О. «Внешкольное образование в России в пореформенный период (1861-1895) Вып.1,2» для студентів з курсу «Історія культурно-освітньої роботи в СРСР», Вовченка І.О. методичні вказівки до контрольної роботи з курсу «Бібліографія художньої літератури», «бібліографія Великобританіїї» лекція з курсу «Загальна зарубіжна бібліографія», Кошачевського С.С. «Методика занять з мовної постановки голосу»,та багато ін. [33, с. 13-16; 34, с.46, с. 55]

Не випадково у «Звіті про роботу Харківського інституту культури за 1969/70 навч. рік» уже відзначені досягнення кафедр у виданні навчальної літератури [9, арк.110-111]

1970-ті – 80-ті рр. стали часом, коли викладачам як спеціальних, так і загальноінститутських кафедр вдалося в цілому забезпечити навчальний процес програмами, планами семінарських занять, іншою методичною літературою, так необхідною студентам. Про успіхи професорсько-викладацького складу по створенню науково-методичної літератури неодноразово зазначається у звітах про роботу Харківського державного інституту культури 70-х – 80-х рр. [13;14;23]

Так, серед сотень науково-методичних матеріалів , які вийшли друком у цей період , слід виділити: методичні вказівки Вовченко І.О., Шматової С.Є. «Бібліографія. Загальний курс. Робоча програма», Вовченко І.О. методичні вказівки до контрольної роботи «Бібліографічні розвідки по художній літературі і літературознавству», Дяченка М.В., Гаряєва В.В., Левченко Є.В. та ін. «Плани семінарських занять і методичні вказівки з курсу діалектичного матеріалізму і і сторичного матеріалізму», «Методичні вказівки до вивчення теми «Закон отрицания отрицания»», Дяченка М.В., Канєвського В.Р. «Тематика контрольних і курсових робіт з курсу «Клубознавство»», Зінченка В.В., Чернявського Г. Й. «Джерелознавство як спеціальна історична дисципліна», Шейко В.М. «Історія української художньої культури» програми методичні вказівки, Каністратенко М.М., Зінченко В.В., Фрадкін В.З. «Історія РСР. Робоча програма»,Кузьменко Л.О. «Спецінструмент (баян)», та ін. [34, с. 46, 92-94,113-114]

У кінці 80-х – поч.90-х рр. у зв`язку з введенням нових спеціальностей і спеціалізацій знову настала проблема їх науково-методичного забезпечення, і першими такими виданнями стали: 2 збірки контрольних завдань і планів семінарських занять для студентів 2 і 3 курсів створених колективом авторів, Дяченко М.В., Мамалуй Г.Я., Лойко К.М. та ін. «Філософія. Плани семінарських занять і методичні вказівки до них», колектив авторів спеціальних і загальних кафедр «Збірник контрольних занять для студентів заочного відділення бібліотечного факультету», Інганаєвої В.О. «Методика пропаганди технічної літератури», Колногузенка Б.М. програма з курсу

«Танець у спектаклі», та 8 методичних вказівок до вивчення народно-сценічного танцю, Айзенштадта В.К. Кулішенко А.І. «Історія театру», Гулеско І.І. «Методика викладання дирегентсько-хорових дисциплін», Калачова Ю.Т. «Інструментознавство» та багато ін. [35, с.92-94 110,118,7,64] Були надруковані також нові програми курсів «Російська радянська дитяча література», «Бібліотечні фонди» [25,арк.10-11]. «Сценічна мова», «Сценічний рух», «Історія українського театру» [25, арк.11].

Також наукові дослідження цього часу були спрямовані на відтворення справжньої історії України, заповнення її «білих плям», очищенню від псевдо ідеологічних міфів, дослідженню і відновленню народної основи культури, обґрунтуванню культури України як елемента загальнокультурного світового процесу. Це було пов`язано перш за все з тим, що наукова діяльність інституту, як і завжди, визначалася в контексті тих питань, що відбувалися у державі – розпад Радянського Союзу та набуття Україною статусу незалежної держави.

Для колективу Харківського державного інституту культури 1991р. характеризувався тим, що вся увага була спрямована на вирішення завдань, які обумовлювалися Декларацією про незалежність України і побудовою незалежної та суверенної держави, Законом про мови і Законом про освіту.

Отже мусили змінитися навчальні плани, бути переглянуті напрямки науково - дослідницької діяльності, бо питання, дослідженням яких займалися в минулі роки, стали неактуальними. Позитивним було те, що наукова діяльність вже мала на меті, перш за все, не виховання соціалістичного суспільства та класу трудящих, а починала дослідження проблем, які сприяли відновленню національної історії та висвітленню безпосередньо тих питань, що цікавили дослідників. Але, разом з тим, не можна говорити, що науково-дослідницька діяльність інституту тепер не мала зовсім пропагандистського характеру, навпаки на початку 90-х рр. дуже швидкими темпами потрібно було перелаштувати свідомість українців, навчити цінувати свою культуру не у складі СРСР, а я к самостійної держави.

Новими за змістом були розробки по курсу «Історія художньої культури» (автор Згурський Г.В.) «Історія української художньої культури» (Згурський Г.В., Шейко В.М.) «Хореографічна культура режисера» (Колногузенко Б.М.) «Історія бібліотечної справи за кордоном» (Самойленко Т.П.) [28]

Варто відзначити, що у період з 1964 по 1991 рр., значно виріс науковий ценз інституту, був покращений зміст підготовки фахівців, та разом з тим, в інституті досі не функціонувала аспірантура та докторантура, що ускладнювало підготовку фахівців.

Загалом наукова діяльність інституту в цей період здійснювалася на достатньому рівні: проводилися наукові конференції, видавалася своя наукова література, розроблялися методики та програми, що допомагали проводити наукову діяльність студентам. Та були і свої недоліки: не вкладання у відведені строки для написання кандидатських або докторських дисертацій, затримка подання матеріалів на видання наукової літератури.

Та головним є те, що вона залишила низку фундаментальних робіт, методик та навчальних програм з питань, що стосуються бібліотечної справи, історії, мистецтвознавства, деякими з них використовуються й дотепер.

1.3. Наукові конференції та діяльність студентського наукового товариства.

Важливим показником масштабності наукових досліджень, що проводилися викладачами інституту, залучення значної частини професорсько-викладацького складу до наукової роботи була участь у проведенні науково-теоретичних та науково-практичних конференцій різного рівня як на базі ХДІК, так і республіканського та всесоюзного масштабу. У цьому плані слід перш за все відзначити роль щорічних звітно-наукових конференцій викладачів інституту, які були започатковані ще до реорганізації в інститут культури (перша така конференція відбулася у 1956

році), і регулярно проводилася до кінця 80-х рр. У їх роботі брали участь викладачі як спеціальних кафедр бібліотечного факультету, культурно-освітньої роботи, так і загальноінститутських кафедр. Саме на таких наукових зібраннях уже відомі вчені-педагоги проводили апробацію своїх нових наукових розвідок, а молоді науковці мали можливість більш точно відзначити напрями своїх майбутніх наукових досліджень. Крім того, конференції сприяли й активізації навчально-методичної роботи, про значення якої у діяльності ХДІК йшлося у попередньому підрозділі. За підсумками проведених конференцій друкувалися збірки тез або матеріалів, що також було досить важливим для викладачів, враховуючи брак на той час фахових наукових періодичних видань як в Україні, так і в цілому в СРСР. [34;35]

Крім традиційних звітно-наукових конференцій на базі ХДІК було проведено ряд республіканських і міжобласних наукових конференцій, що стало свідченням безумовного визнання інституту у якості провідного наукового центру досліджень у галузі бібліотечної справи і культурно-освітньої роботи. Однією з перших конференцій такого рівня стала республіканська науково-практична конференція «Удосконалення підготовки культурно-освітніх кадрів В УРСР», проведена у 1975 році. Через деякий час, у 1979 році на базі ХДІК була проведена ще одна науково-практична конференція «Місце і роль культурно-освітніх установ у комуністичному вихованні трудящих». У травні 1987 року з ініціативи Міністра культури УРСР у ХДІК відбулася республіканська науково-практична конференція «Удосконалення підготовки культурно-освітніх працівників без відриву від виробництва», у роботі якої взяли участь не тільки викладачі, а й студенти інституту. [25, арк. 16]

Питання теорії, методики і практики бібліотек і клубів знайшли відображенні у роботі міжобласної науково-практичної конференції працівників культурно-освітніх установ Одеської, Миколаївської, Херсонської та Кримської областей. Конференція відбулася в Одесі у 1965

році. Під час конференції працювало п`ять секцій: пропаганди політичних знань, виробничо-технічної пропаганди, науково-атеїстичної роботи, естетичного виховання та громадських засад у керівництві й організації культурно-освітньої роботи. Секціями керували працівники Харківського державного інституту культури – доценти Євсєєв О.І., Виноградов А.П., кандидат мистецтвознавства Айзенштадт В.К. і старший викладач Піналов С.О. Вони ж підготували основні доповіді, що були заслухані на конференції. Нерідко матеріали, заслухані та обговорені на конференціях, були настільки важливими та актуальними для розвитку діяльності культурно-освітніх установ та бібліотек, що заслуговували на опрацювання і видання у вигляді окремих збірників з актуальних питань бібліотечно-бібліографічної роботи. Загалом, підготовкою таких збірників займалися викладачі Харківського державного інституту культури разом з центральними науково-методичними кабінетами Міністерства культури УРСР, що виходили друком у видавництві Книжкової палати УРСР, яка , до речі, на той час знаходилася у Харкові. [4, арк.109-114]

Піднесення наукової роботи викладачів інституту у кінці 80-х- початку 90-х рр. XX ст. стало підґрунтям для проведення ряду нових наукових конференцій. Так, у 1989 році відбулася республіканська науково-теоретична конференція «Актуальні питання патріотичного і інтернаціонального виховання засобами культури і мистецтва на сучасному етапі», у цьому ж році була проведена також науково-практична конференція «Жовтень, культура, перебудова», а у 1991 році важливою подією у становленні нового для ХДІК напряму діяльності – підготовці фахівців музейної справи, став науково-методичний семінар «Методика комп`ютерного навчання студентів зі спеціальності «історик-музеєзнавець»». У цей час було започатковано і проведення тепер уже традиційних науково-теоретичних конференцій «Українська культура: історія і сучасність». У 1990 році відбулася перша така конференція, а у наступному, 19991 році, друга. Участь у роботі цих конференцій фундаторів культурологічної освіти і науки в Україні В.М.

Шейка, Г.В. Згурського, О.В. Кравченка та інших провідних фахівців дали поштовх новим напрямам історико - культурологічних досліджень. [28;29]

Викладачі ХДІК брали активну участь і у всесоюзних та республіканських наукових конференціях, які проводилися спорідненими навчальними закладами та науковими установами. Так, Н.П. Бура у 1984 році виступила з науковим повідомленням на П`ятій Всеукраїнській конференції аспірантів інститутів культури і мистецтв, яка проходила у м. Саратові (Росія); Л.М. Василенко взяла участь у роботі Другої всесоюзної науково-практичної конференції молодих вчених (Москва, 1990р.); Л.В. Анучина і Л.М. Білан стали учасниками конференції аспірантів інститутів культури, яка відбулася у 1975р. на базі Ленінградського державного інституту культури ім. Н.К. Крупської; Л.М. Білан виступила з доповіддю «структурно-функціональна модель анотації мемуарних джерел» на Четвертій всесоюзній науково-теоретичній конференції вищих навчальних закладів і НДІ Мінкультури СРСР у м. Тбілісі. У різні часи викладачі ХДІК виїздили на наукові конференції до Києва, Кіровограда, Одеси, Барнаула. Кишинева та інших міст Радянського Союзу. [34, с.7,8,15, 17,19,25,29,33,35-37,47 та ін.]

Однією з пріоритетних форм наукової діяльності викладачів інституту була робота зі студентами в напрямку виховання нових молодих дослідників, які займатимуться питаннями та проблемами, що будуть цікавими для суспільства та розвитку науки і мистецтва. Харківський державний інститут культури постійно проводив таку роботу, формував студентські наукові товариства зі здібних студентів, яким було цікаво займатися науковими дослідженнями та творчо-виконавською діяльністю. Звісно, масштаби наукових досліджень студентів в порівнянні з науковою діяльністю професорсько-викладацького складу були набагато меншими, але все ж таки вагомими, бо саме з такої роботи починали свій шлях усі відомі в науці дослідники. Загалом робота студентського наукового товариства (СНТ) визначалася в контексті тих питань і проблем, за якими здійснювали свої наукові дослідження викладачі інституту, або пріоритетні для держави

напрями досліджень визначалися рішеннями Міністерства культури та іншими нормативними документами СРСР, що стосувалися наукової діяльності, яка мала проводитися у вищих навчальних закладах.

У середині 60-х рр. у ХДІК діяло 11 студентських наукових гуртків, які охоплювали 230 осіб. Так, у цей період СНТ займалося в основному проблемами, в контексті яких повинна була виконуватись пропагандистська діяльність, вивчатися питання історії КПРС. [7]

Наприкінці 60-х-поч. 70-х рр. XX ст. збільшується кількість наукових гуртків, їх налічувалось вже 16, а науковою діяльністю було охоплено близько 380 студентів. Таким чином, на той час членом СНТ був кожен третій студент денної форми навчання. Радою СНТ керувала кандидат історичних наук, завідувач кафедри книгознавства Скрипник Т.О. [9, арк.112].

Результатом роботи СНТ були в основному конференції, проведені на базі інституту: загальноінститутські, секційні та кафедральні. Нерідко студенти ХДІК приймали участь у міжобласних, республіканських та всесоюзних конференціях, на яких кращі з них удостоювалися нагород або різного роду відзнак, що свідчило про досить високу підготовку та продуктивну роботу як наукових керівників, так і студентів, що приймали участь у конференціях.

У процесі підготовки до огляду студентських наукових робіт у 1970 р. відбулося проведення І туру III Всесоюзного конкурсу робіт з проблем суспільних наук. У зв`язку з цим було проведено 12 студентських наукових конференцій різного рівня. Особливістю роботи СНТ у 1970-71 н.р. було збагачення форм діяльності та масове залучення студентів до наукової роботи, що виходила за межі тем, дослідженням яких займалися в гуртках. Один із головних недоліків СНТ - недостатній зв`язок з гуртками інших вищих навчальних закладів міста Харкова. Це не давало змогу удосконалити роботу наукових гуртків шляхом обміну досвідом, інформацією, методиками

навчання, наукових досліджень, що були притаманні діяльності студентів інших вищих навчальних закладів. [10, арк.93].

Найбільш активно працювали гуртки кафедр суспільних наук. Студенти ХДІК брали активну участь в розробці комплексних тем кафедри бібліографії, фондів і каталогів, бібліотекознавства, культурно-освітньої роботи, філософії. [10, арк.92]

Особливу увагу заслуговували ті наукові інтереси студентів, що допомагали глибше оволодіти майбутньою спеціальністю та могли бути використаними в практичній роботі культурно-освітніх закладів. [10, арк.112]

Починаючи з 1972-1973 навчального року з`являються нові форми дослідницької діяльності – наукові семінари з актуальних проблем на загальних та деяких спеціальних кафедрах (фондів і каталогів, історії та ін.). Та основною формою роботи СНТ залишалися гуртки, система НДРС (науково-дослідницької роботи студентів), творчі секції, групи соціальних досліджень, гуртки по інтересам, наукові та теоретичні конференції, участь в міських, республіканських та всесоюзних конкурсах наукових студентських робіт. [13, арк. 98]

Основним напрямком діяльності СНТ до початку 90-х рр. були дослідження студентами комплексних проблем і задач, що були актуальними у попередні роки. Завдання ж викладачів полягало у стимуляції розвитку наукової ініціативи студентства, залучення їх до участі у дослідженні того чи іншого питання, вдосконаленні навичок студентства у проведенні дослідницької роботи. Як і раніше, інститут проводив діяльність, направлену на визначення кращих кафедр та викладачів, завдяки яким успішно розвивалися СНТ. Так, наприкінці 80-х- поч. 90-х рр. XX ст. кращими наставниками у організації НДРС були Вовченко І.О., Кушнаренко Н.М., Озарчук Л.В., Гулеско І.І., Малиновський М.О., та ін. А кращими СНТ кафедр були визначені: кафедра галузевого бібліотекознавства, кафедра народних інструментів, кафедра хорового диригування , загального бібліотекознавства, фондів і каталогів. [25, арк.53]

Отже, підводячи підсумок варто сказати, що Харківський державний інститут культури проводив постійну плідну наукову та творчо – виконавську діяльність. Звісно, результати цієї діяльності з року в рік були різними, бо залежали від різних факторів: роботи викладачів, студентів, наказів Міністерства освіти УРСР, що повинні були виконуватися інститутом, матеріально-технічного забезпечення. Варто відзначити, що найбільшим внеском у наукову діяльність інституту за вказаний період став захист трьох докторських дисертацій, з появою в інституті власних докторів наук почалося формування власних наукових шкіл, які залишаються провідними до цього часу. Також були написані фундаментальні наукові праці, частина яких не втратила актуальності й досі. Безперечним мінусом, що був у науковій діяльності інституту у вказаний період, є той факт, що дуже довго теми наукових досліджень визначалися під пильним наглядом тодішньої влади та мали більш пропагандистський характер, це тривало приблизно до середини 80-х рр. І лише наприкінці 80-початку 90-х років минулого століття науковці ХДАК активно включилися в наукові дослідження історико-культурологічного та краєзнавчого спрямування, розробку теорії соціальних комунікацій, музеєзнавства, соціальної педагогіки, які залишаються актуальними і зараз.

1.4. Перші доктори наук ХДІК

Серед десятків відомих науковців ХДІК, чиє професіональне становлення в якості дослідників бібліотечної та культурно-освітньої роботи відбулося у 60-90-ті рр. XX ст., найбільш яскравими постатями є перші штатні доктори наук, професори Валерій Миколайович (Ківович) Айзенштадт, Ернест Львович Лортикян та Чернявський Георгій Йосипович.

Валерій Ківович Айзенштадт, професор, доктор мистецтвознавства, член Спілки театральних діячів України, відомий український мистецтвознавець, театральний критик, дослідник теорії і історії драматургії, аматорського театру, загальних проблем театрального мистецтва, педагог з

великим досвідом роботи у вищих навчальних закладах культури, викладач історії театру, історії драми, естетики.

Народився 11 червня 1926 року в м. Харкові у звичайній сім`ї робітників. По закінченню школи йому довелося перебувати в евакуації у Ташкенті, де він і записався на підготовчі курси, готуючись до вступу у вищий навчальний заклад, що був зовсім не театрального профілю – Харківський інститут інженерів залізничного транспорту ім. С.М. Кірова, який знаходився в евакуації у Середній Азії, та доля визначила інакше. Валерій Ківович так і не став інженером- залізничником. [54, с.21]. У 1945 році він стає студентом Харківського театрального інституту, факультету театрознавства, де у 1949 році отримав спеціальність «мистецтвознавець-театрознавець». Про плідне та старанне навчання свідчить те, що наприкінці сорокових років Валерій Ківович був сталінським стипендіатом, а також той факт, що під час навчання в інституті він працював у ньому ж завідувачем кабінету історії театру, а з 1949 року старшим методистом Харківського обласного будинку народної творчості. До речі, перша публікація Валерія Ківовича вийшла у 1949 році в газеті «Красное знамя» (Харків). Це була рецензія на гастрольний спектакль Центрального театру Радянської Армії. З того часу театральні рецензії досить регулярно друкувалися на сторінках преси, підписані «В.Айзенштадт» або псевдонімом «В.Ніколаєв», а об`єктами уваги були поважні театральні колективи, молодіжні театри-студії, гастрольні спектаклі театральних гостей Харкова. [35]

З 1950 по 1952 рр. він навчався у вечірньому університеті марксизму-ленінізму, влаштувавшись по сумісництву, у 1950 році, старшим викладачем історії театру Харківського художнього інституту. З 1950 по 1955 р. викладав курс історії театру і театрально-декоративного мистецтва у Харківському художньому інституті. З 1954 року працював викладачем–сумісником Харківського бібліотечного інституту на кафедрі культурно-освітньої роботи [1, арк. 22], а з 1959р. став штатним викладачем. Наведені дані свідчать про великий науковий та педагогічний потенціал Валерія Ківовича та неабияке

бажання працювати у тій сфері діяльності, що цікавила його більш всього – сфері мистецтва. [1, арк.2, 4, 13]

У 1955 році В.К.Айзенштадт заснував першу в Україні театрально-музичну бібліотеку ім. К. Станіславського, яку й очолював у перші роки її існування. Сама ідея бібліотеки, яка б могла задовольнити потреби особливої категорії читачів - працівників творчих професій - акторів, режисерів, композиторів, музикознавців, художників - належала саме Валерію Миколайовичу. [54]

У 1963 році Валерій Ківович успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Драматургія Луначарського» і отримав науковий ступінь кандидата мистецтвознавства. [1,арк.37-39]. За рішенням Вищої атестаційної комісії Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти від 29 червня 1966 р. В.К. Айзенштадт був затверджений у вченому званні доцента по кафедрі театральної підготовки, а з 1967 року обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри режисури. [1, арк.33-34]

У 1972 році В.К. Айзенштадт захистив докторську дисертацію на тему: «Російська радянська історична драматургія», з 1973 року – він доктор мистецтвознавства, з 1974 – професор. [1]

У період з 1972 – по 1987 рр. Валерій Ківович був завідуючим кафедрою режисури в Харківському інституті культури. [84]

Валерій Ківович постійно займався підвищенням свого професійного рівня. Так під час стажування у 1983 р. професор Айзенштадт приймав активну участь у роботі сектору театру ВНДІ мистецтвознавства, виступав на секторі з доповідями про театральне життя у Харкові та в Україні взагалі, план стажування був повністю виконаний. У 1992 році в житті академії відбулися певні зміни – секція сценічної мови реорганізована в кафедру мовної майстерності, яку й очолив В.К. Айзенштадт [84, 155]

З 1996 по 1999 рр. він був головою спеціалізованої вченої ради Д.02.21.01 ХДАК по захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора мистецтвознавства, в якій захистили дисертаційні дослідження

викладачі ХДАК: Зборовець І.В. « Міфологізація і театралізація реальності як соціокультурний феномен у радянській драматургії 70-80 рр. XX ст.» (з 1999 року, після В.К. Айзенштадта саме І. В. Зборовець очолив цю спецраду); Зимогляд Н.Ю, Откидач В. М. Крім того, В.К.Айзенштадт писав рецензії, статті, монографії, видавав науково-методичні матеріали, які були спрямовані на допомогу студентам в опануванні їхньою професією. Наукову роботу Валерій Ківович проводив постійно та невпинно, велику кількість часу приділяв також участі у наукових конференціях, де приймав участь сам, та залучав своїх студентів.

Так, у 1965 році була проведена Міжобласна науково-практична конференція працівників культури Півдня України, що відбулася в Одесі. Айзенштадт В. К. виступив на секції естетичного виховання з доповіддю «Про традиції та новаторство в культурно-освітній роботі». Також В.К.Айзенштадт постійно брав активну участь у підсумкових наукових конференціях, які проводилися у Харківському державному інституті культури.

До найвідоміших статей, написаних Валерієм Ківовичем під справжнім ім`ям або під псевдонімом В. Ніколаєв за роки його життя, слід віднести публікації, присвяченні проблемам літератури : «Перевіряючи алгеброю гармонію: «Співвідношення життєвої та художньої правди у літературних творах» (1964р.), «Наша доба – історична: історизм художнього мислення та питання літературної майстерності» (1969р.) та ін.; проблемам розвитку театру та кіно : «Год инсценировок : (Драматургия и кінодраматургія)» (1965р.), «Лицар театру: Лесь Курбас» (1970 р.), «Искусство быть зрителем: продолжаем разговор о воспитании художественного вкуса» (1975р.), та ін. [35]

Що стосується навчальних посібників та науково-методичних матеріалів, то світ побачили роботи Валерія Ківовича : «Русская советская историческая драматургия (1917-1929 гг.)» Ч.1, 1969 р., а продовження цього навчального посібника вийшло у 1971 році – «Русская советская

историческая драматургия (1930-1945)» Ч.2., також ним були видані наступні навчальні посібники : «Режессура и организация массовых зрелищ», 1973 р., «Советский самодеятельный театр: Основные этапы развития», 1983р. [35]

Валерій Ківович також був талановитим театральним критиком, з-під пера якого вийшло багато рецензій та критичних статей, найяскравішими з них були: рецензії на книги: «Першовідкривачі»,1964р., «Розвідка цікавої теми», 1966р., «Виктор Розов и его герои», 1967р.; на театральні вистави: «Три проблеми: (про деякі актуальні питання розвитку сучасного театру)», 1966р., « Я - служащий театра…», 1972р. та багато ін. [35, с.2. 5-7]

За багатолітню продуктивну наукову та викладацьку працю Айзенштадт Валерій Ківович отримав високий авторитет науковця – дослідника, бездоганну характеристику, був шанованою людиною в галузі мистецтвознавства не тільки в Україні , але й далеко за її межами. Завдяки невпинній науковій діяльності, яку він проводив під час роботи в Харківському інституті культури, він створив новий напрямок наукових досліджень в сфері мистецтвознавства, та припинив свою діяльність лише у 1999 році, тоді, коли перестало битися його серце.

Ще одним провідним науковцем Харківського державного інституту культури з другої половини XX ст. був доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної історії, теорії і менеджменту ХДІК, голова Східноукраїнського відділення Міжнародної асоціації економістів-істориків господарства, підприємництва та економічної думки, спеціаліст у сфері історії господарства та економічної думки України, автор ряду монографій, навчальних посібників та статей по історії розвитку планових та ринкових начал в економіці України – Лортикян Ернест Львович.

Народився він 10 квітня 1926 року у м. Тбілісі. У 1941 році закінчив сім класів середньої школи Москви, а у 1942 р. вступив в Тбіліську спецшколу ВПС, яку закінчив у 1945 році. У тому ж році Ернест Львович вступив до Харківського інституту радянської торгівля на економічний факультет, який успішно закінчив у 1949 році та отримав спеціальність «економіст». [2, арк.4]

Одночасно з тим Ернест Львович намагався підвищити свій професійний рівень. Так, з 1947 по 1951 рр. заочно навчався на Центральних курсах іноземних мов у Москві. Вільно оволодів німецькою мовою, міг читати та перекладати зі словником англійські тексти. Про подальше самовдосконалення свідчить той факт, що з серпня 1950 по вересень 1953р. він працював асистентом кафедри політекономії Харківського медичного університету. Потім, з 1953 року, пропрацював сім років старшим викладачем кафедри політекономії інституту іноземних мов. Та все ж у 1960 році почав викладати на кафедрі політекономії вже у Харківському політехнічному інституті. [2, арк.5]

Отримавши ступінь кандидата наук у 1962 р., Ернест Львович влаштувався на роботу до Харківського інституту культури, спочатку за сумісництвом, а в подальшому штатним викладачем. У 1964 р. був обраний на посаду доцента, а у 1966 році Рішенням ВАК затверджений у вченому званні доцента кафедри марксизму-ленінізму. [2, арк.14, 17]

Та Ернест Львович займався не лише викладацькою діяльністю, у період з 1960 р-по 1970 р. побачили світ його фундаментальні наукові праці, зокрема: «Видання літератури з питань теорії та історії соціалістичного планування в СРСР», 1965р., « Питання методології народногосподарського планування в радянській економічній літературі 20-х рр.», 1967р., «Планування соціалістичної економіки та культури Радянської України у відбудований період», 1969р., «Економічні умови соціалістичного планування в період багатоукладної економіки», 1969р.

Викладацько-наукова кар`єра Ернеста Львовича у Харківському державному інституті культури була стрімкою. Так, у 1975 р його обрано на посаду декана факультету культурно-освітньої роботи, доцентом кафедри історії КПРС та політекономії. Незадовго до цього він встиг побувати деканом заочного відділення історії КПРС та політекономії, але проробивши там не більше року, залишив посаду за власним бажанням. [2, арк.19, 29]

У 70-х рр. побачив світ ще цілий ряд ґрунтовних наукових праць з питань економіки, написаний Е.Л. Лортикяном: «Проблеми методології соціалістичного планування в радянській економічній літературі», « Питання теорії та методології соціалістичного планування в українській економічній літературі», «Основи соціалістичного планування», «Про внесок україн – ських радянських економістів 20-х рр. в розробку методології довготривалого планування», «Розвиток планування промисловості в Українській РСР» , «З історії розробки першого п`ятирічного плану розвитку народного господарства Української РСР» та ін., а у 1980 р. була опублікована у видавництві «Вища школа» монографія з проблем становлення системи планування народного господарства в УРСР.

Е.Л. Лортикян керував комплексною науково-дослідною темою «Проблеми становлення та розвитку господарського механізму», за якою були опубліковані роботи : «План, економічний прогноз та кон` юктурні спостереження в роки становлення радянського планового господарства на Україні», «Становлення системи планування народного господарства в Українській РСР. 1917-1932 рр.», «Виникнення та шляхи формування системи народногосподарського планування в Українській РСР», та ін.
Розробив спецкурс «Розвиток радянського планування та критика буржуазних фальсифікацій». [2, арк. 58]

За довголітню працю та активну громадську роботу мав цілий ряд подяк, почесних грамот, був нагороджений відзнакою Міністерства культури СРСР «За відмінну роботу», медаллю « Ветеран праці». [2, арк.54]
У 1984 р. Е.Л. Лортикян залишив посаду декана факультету КПР, що дало змогу займатися суто науковою діяльністю. [2, арк. 56] У 1984 році Ернест Львович захистив докторську дисертацію на тему : «Виникнення та шляхи формування системи народногосподарського планування в УРСР» і одержав науковий ступінь доктора економічних наук, а у 1986 році йому було присвоєно вчене звання професора .[2, арк.73, 76]

На початку 90-х рр. він продовжує дослідження комплексної теми кафедри, з`являються нові наукові роботи: «З досвіду держплану УРСР по підготовці єдиного господарського плану в 20-х рр.», «Механізм господарювання : осмислення історичного досвіду України», та ін.

Переосмислення вченим переваг і недоліків народногосподарського планування в СРСР і, зокрема, в Україні привело його до наукового обґрунтування негативних наслідків радянської командно-адміністративної системи управління економікою. У своїх наукових розробках Ернест Львович зосереджує увагу на долі економічних реформ в Україні, значенні ринкових відносин для успішного розвитку народного господарства.

У цьому сенсі монографії, які з`явилися у 90-х рр., XX ст. були вагомим внеском у дослідження цієї проблеми : «План і ринок у господарській системі НЕПу і історичний досвід України», 1992р., «Українські економісти першої третини XX ст.: нариси історії економічної науки і економічної освіти», 1995р., «Держава і ринок: нариси економічної історії України», 1997р.

Масштабна наукова діяльність Ернеста Львовича Лортикяна була тісно пов`язана з його викладацькою роботою, а новітні досягнення економічної науки відображалися у якісних навчальних посібниках, науково-методичних матеріалах, курсах лекцій, авторами яких був сам Ернест Львович та його колеги по кафедрі. Особливо цікавими були видані в двох частинах у 1991 р. матеріали до спецкурсу «Механізм господарювання: осмислення історичного досвіду України». А вже наприкінці свого життя Ернест Львович підготував і видав один з кращих на той час підручників для студентів економічних вузів і економічних факультетів : «Історія економічних реформ : світовий досвід другої половини XIX – XX ст.» (1999р.). Його дослідження історії економічної думки в Україні, долі економічних реформ першої третини XX ст. залишаються актуальними й на сьогоднішній день.

Як ми бачимо, Лортикян Ернест Львович був видатною особистістю, Його науковий доробок складає 110 опублікованих наукових та науково-методичних праць, рецензій, відгуків і т.п., у тому числі майже 20

монографій, підручників та навчальних посібників, написаних одноосібно або у співавторстві з іншими вченими-економістами. [34, с 190-196]. І хоча життя вченого передчасно перервалося у 1999р., ті фундаментальні праці, що залишилися після нього, будуть ще довго викликати інтерес та зацікавлення у дослідників в області історії економіки, та економічної думки в Україні. Його ім`я назавжди залишиться у когорті найбільш відомих істориків-економістів України.

Першим доктором наук в історії Харківського державного інституту культури став Георгій Йосипович Чернявський. З його ім`ям пов`язано дуже багато – науково-дослідницька і викладацька діяльність, різнобічна громадська робота, започаткування вперше в історії України підготовки фахівців за новою спеціальністю – «історик – музеєзнавець». Він автор понад шестисот наукових та науково - методичних робіт, пропрацював в академії культури майже сорок років, був засновником наукової школи дослідників історії Болгарії, Росії, політичних процесах міжвоєнного періоду. [33, с.4]

Чернявський Георгій Йосипович народився 29 листопада 1931 року у місті Харкові, закінчив з срібною медаллю середню школу і вже у 1949 році вступив до Харківського державного університету імені Горького на історичний факультет, який закінчив у 1954 році з відзнакою. Про природжений талант Георгія Йосиповича до наукової роботи свідчить той факт, що ще на студентській лаві він зробив 5 наукових публікацій, присвячених історії молодіжного руху в Болгарії 20 – 30–х років. Одразу після закінчення інституту він влаштувався на роботу до Кооперативного училища Харківської держпотребспілки викладачем історії КПРС, де пропрацював до 1961 року. Одночасно з цим, Георгій Йосипович працював над кандидатською дисертацією, яку захистив у 1959 році по історії молодіжного руху в Болгарії у 20-х рр. XX ст. при Інституті слов`янознавства та балканістики АН СРСР. [3, арк.2]

З 1961 року Чернявський Георгій Йосипович стає викладачем Харківського державного бібліотечного інституту (З 1964 року -

Харківського державного інституту культури) – де працював старшим викладачем, доцентом, завідуючим кафедрою культурно-просвітньої роботи (з 1966р), загальної історії (з 1972 р.). У 1963 році Георгій Йосипович вирушив до Болгарії, де приймав участь у сесії Всесвітньої федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА). [3, арк.4]

Наукова та викладацька кар`є ра Георгія Йосиповича була стрімкою та плідною: у 1969 році він захистив докторську дисертацію на тему: «Рабочее движение в Болгарии в период временной, частичной и относительной стабилизации капитализма (1925-1929 гг.)» У ці роки були також надруковані такі наукові та науково-методичні роботи : «Борьба болгарских коммунистов за создание Рабочего молодежного союза. 1926-1929гг.», «Внешкольное образование в России в пореформенный период (1861-1895) – лекції для студентів по курсу «Історія культпросвітньої роботи в СРСР», (в співавторстві з Піналовим С.О, «Политико–просветительская работа в период развертывания социалистической индустриализации и подготовки сплошной коллективизации сельского хозяйства (1926-1929)» та багато ін. [33,с.13-14]

Чернявський Г. Й. постійно проходив стажування на факультеті підвищення кваліфікації у Московському державному університеті. Там він проводив невпинну роботу, завжди повністю виконував план стажування, намагався проявити себе майже в усіх сферах, допомагав у підготовці конференцій різного рівня, брав участь у вирішенні актуальних наукових питань. Ця сторона його наукової діяльності досить добре відображена у звітах, що надсилалися до інституту культури з місць проходження ним стажування або були написані самим Георгієм Йосиповичем. [4, арк. 35,82,95]

З початку 70-х рр. і до кінця 80-х років Чернявський Г.Й. створив низку важливих наукових праць та науково -методичних матеріалів, зокрема: «История культурно-просветительной работы в СССР. Ч.2. Советский период (1917-1969гг.)», програми по курсам та спецкурсам для студентів : «Новая

и новейшая история», «Историография новой и новейшей истории», «История культурно–просветительской работы в СССР»., «Основы источниковеденья и историографии», «Хрестоматия по истории южных и западных славян. Т.2.», та багато ін. [33, с. 15-17,20]

У 1973 році відбулася VI Всесоюзна конференція істориків-славістів, на якій Георгій Йосипович виступив із доповіддю «Наукова робота істориків-славістів Харкова у 1969-1971 році», а у 1982 році на черговій Всесоюзній науковій конференції істориків-славістів - з доповіддю «Фальсификация в современной западной историографии истории коммунистического движения в Болгарии между мировыми войнами», а у 1988 році Георгій Йосипович на Дріновських читаннях, присвячених 150- річчю з дня народження Марина Дрінова, виступив з доповіддю щодо доцільності подальшого проведення Дріновських читань [33, с. 32, 38,42]. Ця ідея Г.Й. Чернявського була палко підтримана науковою спільнотою, і з того часу саме Харків став місцем їх постійного проведення, а самі читання сприяли активізації діяльності українських істориків – болгаристів.

Численні наукові публікації харківського вченого, визнання його наукових здобутків не лише в СРСР, а й за кордоном, участь у підготовці принципово нових підручників, навчальних посібників, хрестоматій були відзначені рядом урядових нагород. Так, у 1979 році згідно постанови Президії Верховної Ради Української РСР Георгію Йосиповичу було присвоєно звання заслуженого працівника вищої школи УРСР, у 1981 році Рішенням Академічної ради Софійського університету імені Климента Охрідського його було нагороджено Великою золотою медаллю Софійського університету ім.. Климента Охрідського [4, арк. 43, 85], у 1983 р. уряд НРБ нагородив вченого орденом «Кирило і Мефодій» першого ступеня, а у 1989 р. він був удостоєний Ломоносівської премії Московського державного університету як один із авторів підручника «Історіографія південних і західних слов`ян» [33, с.12].

За ініціативи Г. Й. Чернявського у 1989 році було створено та відкрито музейне відділення у Харківському державному інституті культури. В Україні вперше розпочалася підготовка фахівців за спеціальністю « історик-музеєзнавець». Ним були розроблені перші навчальні плани за даною спеціальністю, з'явилися і профільні публікації «Концепция подготовки историков-музееведов в Харьковском институте культуры», «Музеєзнавство : комплекс навчальних програм за спеціальністю «Музейна справа і охорона пам`яток історії та культури» та ін. [33, с.19, 21, 45].

Георгій Йосипович був членом спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських та докторських дисертацій на історичному факультеті Харківського університету і у Харківському інституті культури.

У 1993 році Георгій Йосипович після проведення чергової структурної реорганізації став завідувачем кафедри загальної історії та музеології, а у 1996 році його було звільнено з цієї посади за власним бажанням у зв`язку з переїздом до США у місто Балтимор, де він проживає і по теперішній час [4, арк.115].

Та на цьому наукова і викладацька діяльність видатного педагога та науковця не завершилася, він продовжує працювати викладачем в університеті Джонса Хопкінса, паралельно займаючись науковою роботою. Тематика досліджень вченого значно розширилася. Поряд з традиційними болгарськими сюжетами Г.Й.Чернявський серйозно розробляє тему тоталітаризму в СРСР 20 – 30-х років XX ст., антисталінської опозиції, готує ряд фундаментальних біографічних видань. Уже в перші роки перебування у Сполучених Штатах Г.І.Чернявський видав ряд ґрунтовних монографій, серед яких «Фарс на крові» (1997 р.), «Тень Люциферова крыла: Большнвизм и нацирнал-социализм: сравнительно-исторический аналіз двух форм тоталитаризма» (2003 р.), «Притчи о Правде и Лжи: политические драмы двадцятого столетия» (2003 р.) та ін. Особливо цікавою роботою стала підготовка разом з іншим відомим істориком Юрієм Фельштинським

фундаментального корпусу документів «Архів Троцького», перші три томи якого вийшли у 1999р.,2001 р.,2002 р., т а ін.[33, с. 8,21,23,44,46,47].

В останні роки професор Г.Й. Чернявський займається своєю улюбленою темою, він повертається до вивчення болгарської історії. Так, у 2006 р. вийшла книга написана Георгієм Йосиповичем у співавторстві з М. Г. Станчєвим «Георгій Бакалов: політична біографія (із культурологічним компонентом)», у 2008 р. вийшла книга «Л.Д. Троцкий, Болгария и болгары», 2008 р., «Опыт бедж и выживания: судьба евреев Болгарии в годы Второй мировой войны» (2007 р.) та ін..

У 2011 році професор завітав до Харківської державної академії культури, де в урочистій обстановці було відзначено його 80-річчя. В ході урочистостей відбулося декілька зібрань за його участю, перше – більш офіційне, на якому в основному був присутній майже весь викладацький склад академії, на другій зустрічі вже студенти мали змогу поспілкуватися з видатним викладачем та засновником спеціальності, за якою деякі з них проходять навчання - «Музейна справа та охорона пам`яток історії та культури».

Зараз Георгій Йосипович перебуває у США, де продовжує займатися викладацькою та науковою діяльністю, випускати нові роботи. Так, у 2012 році світ побачила книга «Франклін Рузвельт», у 2014 «Жизненный путь Христиана Раковского» (Чернявський Г.Й. у співавторстві з Станчєвим М.Г. та Тортікою (Лобановою) М.В., «Клан Кеннеди» (Чернявський Г.Й, Дубова Л.Л.) видана також, у 2014 році.

Таким чином, дослідивши джерельну базу та наявну літературу, що присвячена розвитку академії в зазначений період, виявлено, що наукова діяльність Харківського державного інституту культури розвивалася за декількома напрямами. Це, перш за все, підготовка нової генерації науково-педагогічних кадрів, по-друге, акумуляція зусиль професорсько-викладацького складу на забезпечення навчального процесу якісною сучасною навчально-методичною літературою: підручниками, навчальними

посібниками, конспектами лекцій, програмами, методичними вказівками, тощо; по-третє, підведення підсумків наукових досліджень та оприлюднення їх результатів шляхом проведення щорічних звітно-наукових конференцій інституту, участі викладачів у роботі наукових форумів всесоюзного та республіканського рівнів, залучення до наукової діяльності широкого загалу студентів. Важливою подією в науковій діяльності ХДІК став захист трьох докторських дисертацій (Айзенштадт В.К., Лортикян Е.Л., Чернявський Г.Й) та 93 кандидатських дисертацій, при чому їх основна маса (76) захищена з середини 70-х до початку 90-х рр.

Аналіз тематики, спрямованості та кількості захищених дисертаційних досліджень дозволяє стверджувати, що підготовлені у ХДІК більше ста фахівців вищої кваліфікації надали змогу значно підвищити загальний науковий ценз інституту (з 27 у 1964 р. до 47 % у 1991 р.) та сформувати підґрунтя для створення потужних наукових шкіл.

Розділ ІІ. Наукова концепція музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК у період з 1964- по 1991 рр.» та її тематико-експозиційний план.

2.1. Наукова концепція музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК у період з 1964- по 1991 рр.»

XIX ст. вважається часом активного розвитку музеїв, які орієнтовані перш за все на вирішення завдань освіти. Серед них першими за часом створення були музеї при вищих навчальних закладах. У західноєвропейських країнах вони почали з`являтися в останній третині XV11 ст., у Росії – у другій половині 18 ст., але лише у X1X ст. їх розвиток набув послідовного характеру. Та разом з тим, одночасно з найважливішою для них дослідницькою функцією, музеї вищих навчальних закладів повинні були виконувати ще одну не менш важливу задачу – забезпечувати наочність в освітньому процесі. [91; с.233]

Необхідно зазначити, що традиції музейного будівництва та, насамперед, підготовка музейних кадрів притаманна Харкову. Адже саме у Харкові вперше в Україні у 1807 р. був відкритий Кабінет старожитностей при Харківському університеті, а його музейні колекції стали основою для створення ряду університетських музеїв. У Харкові, де на початку 20-х рр. XX ст. існувало вже понад 20 музеїв різного профілю, вперше розпочалася підготовка музейних працівників в рамках Етнографічної секції Губернського комітету охорони пам`яток мистецтва і старовини під керівництвом академіка М.Ф. Сумцова.[62;с.23]

Музей завжди був важливим осередком виховної роботи серед студентів вищих навчальних закладів, був центром професійно-орієнтаційної роботи серед учнівської молоді.

На сьогодні у Харкові функціонує 14 музеїв при ВНЗ III-IV рівня акредитації, серед них провідне місце займають : Музей історії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Музей історії національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Музей

історії Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, Музей історії Харківського національного університету будівництва та архітектури, музейний комплекс Харківського національного університету міського господарства ім.. О.М.Бекетова, Музей історії Харківського національного медичного університету, Музей історії Національного аерокосмічного університету «ХАІ» ім. Н. Є. Жуковського та ін. [71]

Харківська державна академія культури – перший навчальний заклад культурологічно-мистецького профілю та фундатор вищої бібліотечно – інформаційної освіти в Україні, що й на сьогодні залишається провідним навчально-науковим центром загальнодержавної форми власності, акредитованим в повному обсязі за IV рівнем. У структурі академії 30 кафедр, 7 факультетів, на яких навчаються близько 3,5 тисяч студентів, аспірантура з 9-ти та докторантура з 5-ти наукових спеціальностей, 2 спеціалізовані вчені ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій у галузі культурології, мистецтвознавства, соціальних комунікацій. Вищий навчальний заклад, що був фундатором вищої бібліотечно-інформаційної, культурологічної освіти та профільних наукових шкіл в Україні, який має 85-річну історію свого існування, підготував понад 40 тис. висококваліфікованих фахівців галузі культури і мистецтва, в тому числі понад 400 спеціалістів для країн Азії, Африки , Західної Європи, США, Південної Америки. Серед студентів - три Герої Радянського Союзу: Г. Балицький, І. Філіповський, В.А.Гелета, народні, заслужені артисти, заслужені діячі мистецтв і працівники культури, академіки, професори, зокрема ректор Національної музичної академії України ім. П.І.Чайковського, народний артист України, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, професор Володимир Іванови Рожок, народний артист України, професор, неодноразовий Міністр культури , Генеральний директор Національної філармонії Дмитро Іванович Остапенко, ректор Харківської державної

академії культури, заслужений діяч мистецтв, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, доктор історичних наук, професор Василь Миколайович Шейко та багато інших. [85]

Зараз академія культури веде успішну наукову та творчо – виконавську діяльність, виховує нових кандидатів та докторів наук, оновлює та збагачує навчальні програми, розширює спектр спеціальностей, за якими матиме змогу навчатися нова генерація студентів. Отже, є нагальна потреба створення музею історії Харківської державної академії культури з постійною експозицією «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

Під час роботи над створенням власного проекту музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» були опрацьовані матеріали з експозиційної роботи та музеєзнавства Мезенцева Г.Г. [67], Михайловська А.І. [68], Юренева Т.Ю. [91], Велика Л.П. [45], переглянуто науково-допоміжні покажчики «Невичерпне джерело духовності: (нариси про діяльність музеїв історії вищих навчальних закладів м. Харкова» [71], «Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток» [69], в яких містяться відомості про всі музеї історії при вищих навчальних закладах Харкова та регіону.

Найбільш різноманітну інформацію про діяльність ХДАК містять ювілейні монографії[84;85;86]. роботи Волкової С.І. [47], колективну статтю, видану міжвідомчим республіканським збірником [55], праці Кушнаренко Н.М. та Каністратенка М.М., Шейка В.М. [63;64;88;89;90]; окремі аспекти дослідження наукової діяльності інституту у період з 1964- по 1991р. знайшли відображення в тезах виступів Новікової Г.Ю [72;73;74;75;76;77], та у статті Каністратенка М.М. та Новікової Г.Ю. виданій вісником Харківської державної академії культури [59].

Більш глибоко дослідити діяльність та розвиток Харківської державної академії культури, наукові доробки провідних фахівців, що працювали в академії, дозволила наявна джерельна база, яка включає декілька основних

груп документів. Головною серед них є корпус звітів про діяльність академії за відповідний навчальний рік, які щорічно надсилалися до Міністерства культури України. [4;5;6;7;8;9;10;11;12;13;14;15;16;17;18;19;20;21;22;23;24; 25;26;27;28;29;30]

Цікавим і важливим джерелом стало фундаментальне друковане видання «Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури. [34;35]

Ще одна група джерел представлена серією бібліографічних видань, у яких висвітлюється наукова діяльність провідних науковців ХДАК. [32;33;36;38]

У роботі частково використані й інші документи з архіву ХДАК, зокрема Штатний формуляр за 1991 рік [31].

Актуальність розробки обраної експозиції полягає у тому, що Харківська державна академія культури є одним з перших вищих навчальних закладів на Україні, що розпочинав підготовку фахівців дуже вузького профілю, а згодом перетворився на значний осередок мистецько - виконавської, культурологічної та бібліотечно - інформаційної освіти. Впродовж усього періоду існування цього вищого навчального закладу одним із найважливіших періодів його існування є період з 1964 по 1991 р., коли була підготована основна маса фахівців вищої кваліфікації , які потім склали основу професорсько-викладацького складу аналогічних закладів Києва, Рівного та Миколаєва.

Саме у листопаді 1964 р. відбулася реорганізація Харківського державного бібліотечного інституту у Харківський державний інститут культури. Важливим та переломним моментом в діяльності інституту був 1991 рік, а саме становлення України як незалежної держави. Змінювалися навчальні плани, теми наукових дисертацій, а висновком комісії про зміну статусу ХДІК підтриманим Верховною Радою України, від 8 липня 1998р. за постановою № 318 Кабінету Міністрів України на базі інституту створено Харківську державну академію культури (ХДАК). Усі ці реорганізації

свідчать про важливу наукову діяльність викладачів Харківської державної академії культури, про важливі наукові доробки та про якість освіти , що надавалася під час навчання в інституті.

Науковий доробок викладачів ХДІК і на сьогодні не втратив своєї значущості і став підґрунтям для завершення формування потужних наукових шкіл. В той же час відсутність детального, глибокого аналізу основних наукових здобутків викладачів інституту протягом понад 25 років його існування (з 1964 по 1991 рр.) , про що свідчать навіть видані ювілейні монографії, актуалізує необхідність відтворення цілісної картини наукової діяльності його педагогічного колективу.

Музейна експозиція «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991рр.» за профілем є історичною, за типом – класичною, за цілями, призначенням і задачами – основною, за часом роботи – стаціонарною, за жанром – історичний нарис. Для побудови експозиції застосовується тематичний метод та комплексно-тематичний принцип.

Коротка тематична структура музейної експозиції « Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» :

Розділ 1. Наука і мистецтво-поруч.

Тема 1. Наукові здобутки – студентам ХДАК.

Підтема 1.1 Формування наукових шкіл культурно-мистецького спрямування.

Підтема 1.2 Студентська наука-це справжня наука!

Розділ 2. Вони-фундатори наукових культурно-мистецьких шкіл академії.

Тема 1. Він був першим …

Підтема 1.1. Г.Й.Чернявський – перший доктор наук в історії ХДАК.

Підтема 1.2. Основоположник вищої музейної освіти в Україні.

Підтема 1.3. « Г.Й. Чернявський – відомий історик-болгарист»

Тема 2. В.К.Айзенштадт – лідер української школи театрознавства.

Підтема 2.1. Науковець у мистецтві – митець в науці

Підтема 2.2. «Засновник першої в Україні театрально-музичної бібліотеки»

Тема 3. « Матеріальне і духовне – невід'ємні» (історія економічних вчень та економічної культури у науковому доробку Е.Л.Лортікяна).

Підтема 3.1. «Його шлях у велич пізнання.»

Підтема 3.2 «Фундатор нових напрямів науково-освітніх досягнень академії.»

Мета музейної експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» - висвітлити основні етапи розвитку інституту у зазначений період, напрями підготовки фахівців та особливості проведення наукової роботи; ознайомити відвідувачів з іменами та біографіями провідних науковців інституту та їх науковими надбаннями; пробудити у відвідувачів музею повагу до професорсько-викладацького складу інституту, своєї alma-mater та жагу до осмисленого та результативного навчання.

Експозиція музею історії ХДАК «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» забезпечена як оригінальними експонатами, так і муляжами. В експозиції експонати представлені окремими одиничними предметами. До складу експозиції входять такі види джерел: речові, письмові, а також кіно-фото документи, які у сукупності повноцінно висвітлюють тему музейної експозиції.

Експозиція «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» забезпечена основними засобами побудови в достатній мірі, що дає змогу повноцінно відобразити експозиційну тему.

Оскільки Музей історії Харківської державної академії культури присвячений діяльності і розвитку одного з вищих навчальних закладів міста Харкова, то доцільним є зробити цей музей при вищому навчальному закладі, а тому потрібно відштовхуватися від того приміщення, яке в нас вже є – а саме головний корпус Харківської державної академії культури за адресою Бурсацький узвіз, 4. Головний корпус академії є монументальна пам`ятка

архітектури, що має художню та історичну цінність, так як є частиною ансамблю забудови Бурсацького спуску. Датування пам`ятки 1773 рік.

Ділянка має значний ухил у бік вул. Клочківської (близько 10 %) перший поверх правого флангу будівлі переходить у другий з урахуванням високого цокольного на лівому фланзі. Система планування будівлі – коридорна, з двостороннім та одностороннім розташуванням приміщень.

Просторова міцність будівлі забезпечена системою повздовжніх і поперечних стін та дисків міжповерхових перекриттів.

Фасад головного (західного) корпусу вирішений у вигляді симетричної тричасткової композиції. Центральна частина – триповерхова, бокові крила – двоповерхові, між ними з`єднуючі двоповерхові вставки. Завершують об`єм три однакових аттика, які закріпляють головні осі частин фасаду.

Арочні вікна верхніх поверхів обведені кулеподібними обрамуваннями, підвіконні ділянки виділені фільонками.

Музей історії Харківської державної академії культури буде органічно функціонувати в інтер`єрі академії.

Музей історії Харківської державної академії культури складається з однієї великої зали у формі прямокутника, що має два вікна середнього розміру. В експозиції використовується вертикальний тип членування музейного простору за допомогою музейного обладнання , таким чином, що кожна експозиція відокремлена від іншої. Це дає змогу відвідувачу повністю сконцентруватися на тому матеріалі, що знаходиться перед ним. На вінах є решітки та ролети бежевого кольору, що допомагають контролювати кількість денного світла, яке потрапляє у приміщення. Основним видом музейного обладнання будуть вітрини декількох типів, виготовлені зі скла та дерева темно - коричневого кольору :

1) Пристінні – для експонування фотографій та документів на паперових носіях;
2) Горизонтальні – для маленьких за об`ємом та розміром експонатів, окремих речей та ін.

3) Вертикальні вітрини – для експонування речей із тканини та ін.

Дизайн вітрин виконаний таким чином, що його дерев`яні каркаси не «тиснуть» на відвідувача та не відволікають його уваги від представлених в них експонатах, в середині кожної вітрини є освітлення, виконане у вигляді підсвітки окремих експонатів.

Окремо, по середині експозиційної зали, розташована тумба, що обертається для експонування макету будівлі Харківської державної академії культури, моделей та ін. та обладнання для перегляду відеоматеріалів.

На вході в експозиційну залу розміщені турникети, виконані на зразок книги, вони мають тверді перекидні листи, що закріплені на шарнірах, в них можна розмістити цікаві фото, що не виставлені у вітринах.

Колористичне вирішення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» пропонується у теплих тонах коричневого кольору світлих відтінків. Таким чином, оскільки в експозиції предмети не є надто різноманітними за своїм характером, а представляють собою в основному документи та фотоматеріали, і лише інколи речові предмети, то палітра коричневих світлих відтінків є найбільш вдалою для оформлення експозиції.

Стіни мають персиковий колір, стеля – слонової кістки, а підлога - кольору мокко. Використання таких кольорів робить кімнату більш просторою, а використання персикового відтінку стін збільшує кількість світла у приміщенні. Таке колористичне вирішення експозиційного приміщення вдало взаємодіє з експонатами, що представлені у експозиції, і не відволікає від них уваги відвідувачів. Для відділення стін від стелі та підлоги використовуються карнизи та плінтуси золотого кольору. Обрана гама теплих відтінків коричневого кольору підходить усім віковим категоріям відвідувачів, та є найвдалішою для експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.».

Система освітлення експозиційної зали вдало гармонує з художнім образом експозиції. Вона представляє собою використання як денного розсіяного світла, так і штучного освітлення. Денне освітлення – бокове, світло надходить із двох вікон, що затягуються бежевими ролетами, це дає змогу домогтися ефекту розсіяного світла. Штучне освітлення – загальне верхнє, на стелі розміщається велика люстра, виконана у золотих відтінках з світлодіодними лампами у формі свічок, що дає рівномірний потік світла по усьому приміщенню. Також в експозиції до загального верхнього освітлення додається використання підсвічування у вітринах за допомогою захованих від відвідувача люмінесцентних лампочок. Таке освітлення не представляє загрози для експонатів з паперу та фотоекспонатів, що знаходяться у середині вітрини.

2. 2. Тематично-експозиційний план музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

№п/п	Найменування тем, розділів, підрозділів	Перелік експозиційних матеріалів	Характер експонатів, розміри	Місце зберігання (шифр), посилання	Примітки
I.	**Розділ 1.** Наука і мистецтво-поруч.	**1. Макет.** Будівля ХДАК. Гіпс. Ручна робота. 2013 р.	Макет. Формат 100х60х80 см.	Музей ХДАК.	
1.	**Тема 1.** Наукові здобутки – студентам ХДАК.	**2. Текст.** На початок 1964/ 1965 навчального року із 119 штатних викладачів ХДІК тільки 32 мали наукові ступені кандидата наук та/чи вчені звання доцента. Саме тоді почали закладатися підвалини основних напрямів наукових досліджень, наукових шкіл, що остаточно сформувалися вже у 90-ті рр. XX ст., які й зараз визначають наукове життя академії. У 1991/92 навчальному році навчальний процес забезпечували вже 226 штатних викладачів, з них 107 мали наукові ступені і (чи) вчені звання. Тобто , наукова діяльність викладачів ХДІК протягом понад 25 років його існування була досить плідною та результативною.	Формат 29х21 см. Шрифт 26 Times New Roman. Текст написаний на планшеті.		Планшет темно-синього кольору, шрифт виконаний золотими літерами.
1)	**Підтема 1.1.** Формування наукових шкіл культурологічно-мистецького спрямування.				

		3. Текст. Серед провідних наукових шкіл, що знаходилася на етапі свого становлення, потрібно перш за все виділити наукову школу з проблем бібліотекознавства, безумовним лідером якої була і залишається Наталя Миколаївна Кушнаренко.	Формат 29х21 см. Шрифт 22 Times New Roman. Текст написаний на планшеті.		
		4. Фото. Кушнаренко Н.М. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		5. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету
		6. Документ. Диплом дійсного члена Міжнародної академії інформатизації при ООН. 1994 р. Типографський друк.	Оригінал Формат 29 х21 см.	Особистий архів Н.М. Кушнаренко	
		7. Текст. Кандидат педагогічних наук з 1979 р, доктор педагогічних наук з 1994 р., професор.	Написаний на табличці. Оригінал. Формат 10х21 см		Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		8. Почесна відзнака Міністерства культури і мистецтв України « За багаторічну плідну працю в галузі культури». 2004 р.	Оригінал Формат 6х4 см.	Особистий архів Н.М. Кушнаренко	

		Метал. Штампування.			
		9. Документ. Посвідчення про нагородження Почесною відзнакою.	Оригінал. Формат 7х 5,5см	Особистий архів Н.М. Кушнаренко	
		10. Фото. Вовченко І.О. Фотопапір. Фотодрук. 1985р.	Оригінал. Формат 29 х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		11. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		12. Текст. Кандидат педагогічних наук з 1978 р. , професор. Фабричне виробництво. Пластик,метал.	Написаний на табличці. Оригінал. Формат 10х21 см.		Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		13. Фото. Колосова Н.Ф. Фотопапір. Фотодрук. 1990 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		14. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		15. Текст. Кандидат педагогічних наук з 1978 р., професор. Фабричне виробництво. Пластик, метал.	Написаний на табличці. Оригінал. Формат 10х21 см.		Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.

		16. Фото. Ільганаєва В.О. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		17. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29Х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету
		18. Текст. Кандидат педагогічних наук з 1980 р., професор.	Написаний на табличці. Оригінал. Формат 10х21 см.		Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		19.Текст. Усього ж в зазначений період викладачами випускових кафедр бібліотечного факультету було захищено 22 кандидатські дисертації.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24 18 х 20 см.		Планшет знаходиться під портретами працівників ХДАК , що здійснювали свої наукові дослідження в сфері бібліотекознавства та бібліографії.
		20.Текст. Не менш важливим явищем був початок формування культурологічної наукової школи, в рамках якої вивчалися не тільки проблеми культурно-масової роботи в різноманітних її формах, але й починались фундаментальні дослідження історії та теорії культури.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24 29 х 21 см.		

		21. Фото. Шейко В.М. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		22. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету
		23. Голограма. Орден « За заслуги» I ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло.	Копія Планка ордену 22х 24 мм. Розмір зірки між протилежними кінцям – 77 мм.	Експозиція музею історії ХДАК.	Експонуються у прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		24. Речовий експонат. Стрічка до ордену « За заслуги» I ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво.	Оригінал. Ширина стрічки 30 мм.	Архів ХДАК.	Експонуються у прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		25. Голограма. Орден «За заслуги» II ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло.	Копія Планка ордену 22х 24 мм. Розмір колодки 45х28 мм.	Експозиція музею історії ХДАК.	Експонуються у прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		26. Речовий експонат. Стрічка	Оригінал.	Особистий архів	Експонуються у

		до ордену « За заслуги» II ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво.	Ширина стрічки 28 мм.	Шейка В.М.	прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		27. Гологрaма. Орден «За заслуги» III ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло.	Копія Планка ордену 22х 24 мм. Розмір колодки 45х28 мм.	Експозиція музею історії ХДАК.	Експонуються у прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		28. Речовий експонат. Стрічка до ордену « За заслуги» III ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво.	Оригінал. Ширина стрічки 28 мм.	Особистий архів Шейка В.М.	Експонуються у прозорій горизонтальній пристінній вітрині поруч із стіною з фотографіями видатних науковців ХДАК.
		29. Книга. Біобліографічний покажчик « Василь Миколайович Шейко». – Х.: ХДАК, 2012 р. Офсетний друк. Картон. Папір. 210 стр.	Оригінал. Формат 15х22см.	Бібліотека ХДАК.	
		30.Текст. Кандидат історичних наук з 1972 р., доктор іст.. наук з 2002 р.,	Написаний на табличці. Оригінал		Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під

		професор, член-кореспондент НАМУ, повний кавалер ордена « За заслуги», засл. діяч мистецтв, ректор ХДАК.	29 х 21 см.		рамкою з фото.
		31. Фото. Воловик А.Ф. Фотопапір. Фотодрук. 2000р.	Оригінал.Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		32. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		33. Текст. Кандидат педагогічних наук з 1972 р., професор.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		34. Фото. Кравченко О.В. Фотопапір. Фотодрук. 2012р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		35. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		36. Текст. Кандидат історичних наук з 1988 р., доктор культурології з 2012 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.

		37. Фото. Курячий П.М. Фотопапір. Фотодрук. 2002 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		38. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		39. Текст. Кандидат педагогічних наук З 1979 р. , декан факультету КОР	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		40. Текст. З появою в академії першого доктора історичних наук Г.Й. Чернявського в подальшому, з насиченням навчального процесу історичними курсами нового спрямування, відкриття музейного відділення, почала формуватися і власна історична школа, перш за все,за рахунок науковців кафедри загальної історії.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24 29х21 см		
		41. Фото. Чернявський Г.Й. Фотопапір. Фотодрук. 2011 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		42. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба	Оригінал. Формат		Слугує не тільки як предмет утилітарного

		золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	29х21 см.		значення, але й як оздоблення портрету.
		43. Текст. Кандидат історичних наук з 1959 р. , доктор історичних наук з 1969 р. , професор.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		44. Фото. Каністратенко М.М. Фотопапір. Фотодрук. 2011 р.	Оригінал. Формат 29х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		45. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		46. Голограма. Нагрудний знак «Заслужений працівник культури України». Скло.	Копія. 6 х 4 см.	Експозиція музею ХДАК.	
		47. Текст. Кандидат історичних наук з 1989 р., заслужений працівник культури (1999 р.)	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото
		48. Фото. Плахтій І.С. Фотопапір. Фотодрук. 2008 р.	Оригінал. Формат 29х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		49. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного

		золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.			значення, але й як оздоблення портрету. Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		50. Текст. Кандидат історичних наук з 1985 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Забезпечити підсвітку.
		51. Фото. Зінченко В.В. Фотопапір. Фотодрук. 1991 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		52. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		
		53. Текст. Кандидат історичних наук з 1981 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		54. Фото. Комшуков А.А. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.	Оригінал.Формат 29х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		55. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло.	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як

		Фабричне виробництво. 2012 р.			оздоблення портрету.
		56. Текст. Кандидат історичних наук з 1980 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		57. Текст. Мистецтвознавство. Театральна школа ХДАК. Засновником і визначним лідером якої довгі роки залишався В.К. Айзенштадт, відзначалася оригінальними науковими дослідженнями в галузі театрознавства та історії вітчизняного і світового театру. Це знайшло відображення і в дисертаційних дослідженнях викладачів.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24 29 х 21 см.		
		58.Фото. Айзенштадт В.К. Фотопапір. Фотодрук. 1999 р.	Оригінал. Формат 29х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		59. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		60. Документ. Програма Сьомих Айзенштадтівських читань у ХДАК. 2012 р. Типографський друк.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Бібліотека ХДАК.	

		61. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1963 р., доктор мистецтвознавства з 1972 р. , професор			Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		62. Фото. Житницький А.З. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		63. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		64. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1985 р.	Оригінал. Формат 10х21 см		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		65. Фото. Кулішенко А.І. Фотопапір. Фотодрук. 2005 р.	Оригінал. Формат 10х21 см	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		66. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см.		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		67. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1987 р.	Оригінал. Формат 10х21 см		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під

					рамкою з фото.
		68. Фото. Чепалов О.І. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		69. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		70. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1987 р., доктор мистецтвознавства з 2008 р., професор.	Оригінал. Формат 10х21 см		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		71. Текст. Наукові дослідження в галузі музичного мистецтва набули актуальності зі створенням у 1950 р. факультету КОР. Явними лідерами тут стали кандидати мистецтвознавства , професори Польський І.С. та Гулеско І.І. , які в подальшому визначили основні напрями наукових досліджень.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24 29 х 21 см.		
		72. Фото. Польський І.С. Фотопапір. Фотодрук. 1993 р.	Оригінал. Формат 10х21см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		73. Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба	Оригінал. Формат 29х21 см		Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як

		золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.			оздоблення портрету.
		74. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1978 р., професор.	Оригінал. Формат 10х21 см		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		75. Фото. Гулеско І. І. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку. Слугує не тільки як предмет утилітарного значення, але й як оздоблення портрету.
		76.Речовий експонат. Рамка для фото. Дерево, фарба золотого кольору, скло. Фабричне виробництво. 2012 р.	Оригінал. Формат 29х21 см		Написаний на табличці. Золоті літери на темно-синьому фоні. Що розташована на стіні під рамкою з фото.
		77. Текст. Кандидат мистецтвознавства з 1980 р, професор.	Оригінал. Формат 10х21 см.		
	Підтема 1.2 Студентська наука-це справжня наука!	**78.Текст**. Однією з важливих форм роботи викладачів інституту була робота зі студентами в напряму виховання нових молодих дослідників, які займатимуться питаннями та проблемами, що	Текст написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24. Формат 29х21 см.		

		цікаві для суспільства та розвитку науки і мистецтва. Одним із видів роботи, під час якої студенти могли продемонструвати свої знання та результати наукових досліджень, було проведення наукових конференцій студентів та викладачів інститутського, міського та республіканського рівнів.			
		79. Документ. Програма республіканської науково-методичної конференції-семінару. Харків. 1965 р. Картон. Папір офсетний. Друк офсетний.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.
		80.Фото. Піналов С.О. виступ на Пленумі Ради по культурно-освітній роботі Міністерства культури УРСР. Фотопапір. Фотодрук. Харків, 1968 р.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити під світку.
		81. Фото. Відкриття загальноінститутської студентської конференції. Фотопапір. Фотодрук. Харків. ХДІК. 1972 р.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити під світку.

		82. Документ. Програма 28 звітно - наукової конференції професорсько-викладацького складу ХДІК . Картон. Папір офсетний. Друк офсетний. 1973/74 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	
		83. Фото. Засідання республіканської науково-практичної конференції «Удосконалення підготовки культурно-освітніх працівників без відриву від виробництва». Фотопапір. Фотодрук. Харків. ХДІК. 1987 р.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити під світку.
		84. Документ. Програма республіканської науково-теоретичної конференції «Актуальні питання патріотичного і інтернаціонального виховання засобами культури і мистецтва на сучасному етапі». Картон. Папір офсетний. Друк офсетний. Харків. ХДІК. 1989 р.	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.
		85. Документ. Програма науково - методичного семінару «Методика комп`ютерного навчання студентів зі спеціальності	Оригінал. Формат 10х21 см.	Архів ХДАК.	Експонувати у закритому вигляді.

		«історик-музеєзнавець». Картон. Папір офсетний. Друк офсетний. Харків. ХДІК. 1991 р.			
		86. Текст. Важливою ланкою розвитку студентської науки була діяльність СНТ , яке бере початок з перших років існування навчального закладу. В 60-70-ті рр. участь у роботі СНТ брали сотні студентів як бібліотечного факультету, так і факультету КОР.	Текст написаний на планшеті. Формат 15х21 см.		
		87. Документ. Положення про роботу СНТ ХДІК. Папір. 1964 р. Машинопис.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Експонувати у настінній вітрині.
		88. Текст. Кожний науковий гурток мав свого керівника. По підсумкам роботи СНТ протягом року визначався рейтинг найбільш активних та найчисленніших студентських наукових товариств ХДІК.	Текст написаний на папері. Формат 18х15 см.		
		89. Фото. Науковий гурток кафедри історії КПРС та політекономії з керівником - доцентом Ключарьовим Л.П. Фотопапір. Фотодрук.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.

		Харків. ХДІК. 1972 р.			
		90. Фото. Науковий гурток кафедри бібліотечних фондів і каталогів – керівник Кумок Д.А. Фотопапір. Фотодрук. Харків. ХДІК. 1976 р.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		91. Фото. Науковий гурток кафедри КОР – керівник Плотніченко І.Ф. Фотопапір. Фотодрук. Харків. 1977 р.	Оригінал. Формат 10х15 см.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
		92. Текст. Основною формою участі студентів у СНТ була система науково-дослідницької роботи, творчі секції, групи соціальних досліджень, гуртки по інтересам, наукові та теоретичні конференції, участь в міських, республіканських та всесоюзних конкурсах наукових студентських робіт.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24. Формат 20х13 см.		
		93. Документ. Матеріали науково-дослідницької роботи студента 3 –го курсу факультета КПР Шейка В.М. «Формування системи державних органів управління	Оригінал . Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	Експонувати таким чином,щоб створити ілюзію «робочого місця»

		культурою 20-30-ті рр.ХХ ст. ». (Наук. керівник Чернявський Г.Й.). 1967 р. Рукопис. Машинопис.			
		94. Текст. наприкінці 80-х-поч. 90-х рр. кращими наставниками у організації НДРС були Вовченко І.О., Кушнаренко Н. М., Озарчук Л.В., Гулеско І.І., Малиновський М.О., та ін. А кращими СНТ кафедр були визначені : кафедра галузевого бібліотекознавства, кафедра народних інструментів, кафедра хорового диригування , загального бібліотекознавства, фондів і каталогів.	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24. Формат 29 х 21 см.		
		95. Документ. Витяг з протоколу засідання Вченої ради ХДІК, 1990 р. Рукопис. Машинопис.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів ХДАК.	
		96.Текст. Свідченням державного визнання досягнень інституту як у підготовці висококваліфікованих фахівців сфери культури і мистецтва, так і в галузі наукових розробок стало нагородження	Написаний на планшеті. Шрифт Times New Roman. Розмір 24. Формат 18 х 15 см.		

		його колективу у 1979 р. Почесною грамотою Верховної Ради УРСР.			
		97. Документ. Почесна грамота Верховної Ради УРСР. Папір. 1979 р. Типографський друк.	Оригінал. Формат 39х31 см.		
II.	**Розділ 2.** Вони-фундатори наукових культурологічно-мистецьких шкіл академії.	**98. Текст.** Він був першим – першим штатним доктором наук в історії ХДІК, лідером, що запровадив підготовку майбутніх істориків-музеєзнавців, першим завідувачем кафедри загальної історії і музеології …	Формат 25х30 см Шрифт 26 Times New Roman. Написаний на планшеті.		
1.	**Тема 1.** «Він був першим…»				
1)	**Підтема 1.** «Г.Й.Чернявський – перший доктор наук в історії ХДАК»	**99.Фото.** Г.Й. Чернявський – доктор іст. наук ХДІК 1969-1996. Фотодрук. Фотопапір. 1995р.	Оригінал 13х18 см	Архів ХДАК	Розташований у верхньому лівому куті вітрини. Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла
		100. Текст Чернявський Георгій Йосипович народився 29 листопада 1931 року у місті Харкові, закінчив з срібною медаллю середню школу і вже у 1949 році вступив до	Формат 50х40 см Шрифт 18 Times New Roman. Написаний на планшеті.	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 —	

		Харківського державного університету імені Горького на історичний факультет, який закінчив у 1954 році з відзнакою Одразу після закінчення інституту він влаштувався на роботу до Кооперативного училища де пропрацював до 1961 року. Одночасно Георгій Йосипович працював над кандидатською дисертацією, яку захистив у 1959 році в Інституті слов`янознавства та балканістики АН СРСР. З 1961 року Чернявський Георгій Йосипович стає викладачем Харківського державного бібліотечного інституту.		54 арк	
		101. Документ. Почесна грамота про закінчення школи № 131 Чернявським Г.Й. зі срібною медаллю. 1949р. Папір. Машинопис.	Оригінал. 25х36см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й	
		102. Макет. Медаль за гарне навчання к. 40-х – поч. 50-х рр. XX ст. Метал. Ручна робота. Гальванокопія.	d=8 см.	Експозиція музею ХДАК.	Забезпечити під світку.
		103.Фото. Г.Й. Чернявський	Оригінал.	Особистий фонд	Забезпечити під світку.

		студент історичного факультету ХДУ з друзями. Фотодрук. Фотопапір.1952р.	10х15 см	Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК.	
		104. Документ. Диплом кандидата наук. Про присвоєння Чернявському Г.Й. наукового ступеня кандидата історичних наук. 1959 р. Папір. Машинопис.	Копія 29х21 см.		Експонувати у пристінній вітрині.
		105. Текст 60-90-ті рр. були часом становлення Г.Й. Чернявського як відомого вченого-славіста та досвідченого педагога. Доктор наук, професор, автор низки оригінальних монографій, підручників, навчальних посібників, він стає одним з найавторитетніших працівників вищої школи Харківщини.	Формат 18х24 см Шрифт 18 Times New Roman. Написаний на планшеті.	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54	
		106. Докторська дисертація. В 2-х т. т.1.- 597арк.; т.2. – 609 арк. Загальна нумерація 1112 арк. Рукопис. Машинописний текст. 1984 р.	Оригінал 29х21см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК.	Експонувати у пристінній вітрині.
		107. Стенограма захисту та		Особистий фонд	Вмикати уривок під час

		матеріали докторської дисертації. Аудіозапис. Магнітна плівка. 1984 р.		Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК.	проведення екскурсії.
		108. Книга. Виноградов А.П., ПиналовС.А., Чернявский Г.И История культурно-просветительной работы в СССР . Харьков, 1970. ч. 1. 239 с. Картон, папір. Типографский друк.	Оригінал Формат 15х22см.	Бібліотека ХДАК Шифр: TRD	Подати у пристінній вітрині.
		109. Книга. Виноградов А.П., ПиналовС.А., Чернявский Г.И История культурно-просветительной работы в СССР . Харьков, 1970. ч. 2. 298 с. Картон, бумага. Типографская печать.	Оригінал Формат 15х22см.	Бібліотека ХДАК Шифр: TRD	Подати у пристінній вітрині.
		110. Фото. Г.Й. Чернявський на засіданні Вченої ради в ХДІК. Фотодрук. Фотопапір. 1979 р.	Оригінал 13х18 см	Фото із особистого архіву Г.Й. Чернявського	
		111. Документ. Почесна грамота Міністерства культури СРСР за активну плідну працю Чернявського Г.Й. 1970р. Папір. Машинопис.	Копія 29х21 см.	Архів ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.
		112.Документ. Указ Президії Верховної Ради Української	Оригінал 29х21 см.	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова	

		РСР про присвоєння почесного звання «Заслуженого працівника вищої школи УРСР» (1979р.) Папір. Машинопис.		справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54	
		113. Документ. Рішення Академічної ради Софіївського університету ім. Климента Охрідського про нагородження Чернявського Г.Й Великою золотою медаллю ім. Климента Охрідського (1981р.) Папір. Машинопис.	Оригінал 29х21 см.	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54	
		114. Голограма. Орден «Кирила і Мефодія» I ступеня , яким уряд НРБ нагородив Г.Й. Чернявського за значний внесок у дослідження історії Болгарії (1983р.) Скло.	Копія. 13х18 см	Георгий Иосифович Чернявский : биобиблиогр. указ. / Харьк. гос. ин-т культуры ; сост.: Н. Н. Канистратенко, М. Г. Станчев, С. В. Евсеенко ; науч. ред. В. Н. Шейко. — Харьков : ХГАК, 2011. — 93 с.	Забезпечити підсвітку.
		115. Речовий експонат. Посвідчення № 357.	Оригінал 10х7см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й,	

		Чернявський Г.Й. Папір. Машинопис.		що зберігається в архіві ХДАК.	
		116. Речовий експонат. Професорська мантія Г.Й. Чернявського . Шерсть. Фабричне виробництво.	Оригінал 100х165 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК. Од. зб. 34	Експонувати на манекені.
		117. Речовий експонат. Професорська шапочка. Фабричне виробництво.	Оригінал d =29 см. h = 12 см.	Особистий Фонд Чернявського Г.Й.	Експонувати на манекені.
		118. Речовий експонат. Стрічка (з нагоди 60-річчя) Атлас. Фабричне виробництво.	Формат 10х15 см Шрифт 14	Особистий Фонд Чернявського Г.Й.	
		119. Текст. З 1996р. , проживаючи у м. Балтимор (США) , Г.Й. Чернявський продовжує плідно займатися наукою, видає десятки історичних праць. Та він ніколи ен забуває про академію і є її частим гостем.	Формат 18х24 см Шрифт 18 Times New Roman. Написаний на планшеті.		
		120. Фото. Г.Й. Чернявський в наші дні Фотодрук. Фотопапір. 2011 р.	Оригінал 29х21см	Особистий фонд Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК. Од. зб. 34	

		121. Книга. Бібліографічний показчик. Г.Й. Чернявський. – Х.:ХДАК, 2011. Офсетний друк. Картон. Папір. 93 ст.	Оригінал Формат 15х22 см.	Бібліотека ХДАК Шифр: TRD	
		122. Відео. Святкування 80-річного ювілею Г.Й. Чернявського в ХДАК, грудень 2011 р. Записаний на диску формату CD-RW.	Оригінал.	Особистий фонд Чернявського Г.Й	Починати демонстрацію зі святкового привітання ректора ХДАК Шейка В.М. ювіляру Чернявському Г.Й.
2)	**Підтема 2.** «Основоположник вищої музейної освіти в Україні.»	**123. Текст.** За ініціативи Г. Й. Чернявського у 1989 році було створено та відкрито музейне відділення у ХДІК. В Україні вперше розпочинається підготовка фахівців за спеціальністю « історик-музеєзнавець». Ним були підготовлені перші навчальні плани , які у своїй основі збереглися і дотепер.	Формат 40х30 см Шрифт 18 Times New Roman.	Георгий Иосифович Чернявский : биобиблиогр. указ. / Харьк. гос. ин-т культуры ; сост.: Н. Н. Канистратенко, М. Г. Станчев, С. В. Евсеенко ; науч. ред. В. Н. Шейко. — Харьков : ХГАК, 2011. — 93 с.	Виповнений посередині на стіні в якості фону.
		124. Документ. Наказ про зарахування на 1й курс денного відділення студентів-музеєзнавців (1989р.) Папір . Машинопис.	Копія 29х21 см.	Архів ХДАК.	

		125. Перші навчальні плани по підготовці фахівців за спеціальністю « історик-музеєзнавець». Папір . Машинопис.	Оригінал 29х21см	Архів ХДАК	
		126. Текст. Під керівництвом Г.Й. Чернявського створювалися перші навчально-методичні матеріали для студентів та аспірантів музейного відділення.	Формат 20х15см Шрифт 18 Times New Roman. Виконаний на папері.		
		127. Книга. Г.Й. Чернявський та колектив авторів Музеєзнавство: комплекс навч. прогр. для студ. ф-ту культурології за спец. «Музейна справа і охорона пам`яток історії та культури». Харків, 1996.- 44с. Картон. Папір офсетний. Друк офсетний.	Оригінал Формат 15х22 см.	Бібліотека ХДАК Шифр 79.1 М 89	Експонувати у пристінній вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		128. Книга. «Комплексна програма для складання кандидатського іспиту аспірантами (здобувачами) за спеціальністю 17.00.08 «Музеєзнавство, консервація, реставрація та зберігання художніх цінностей та архітектурних пам`яток" 1996р.	Оригінал Формат 15х22 см.	Бібліотека ХДАК Шифр 79.1 М 89	Експонувати у пристінній вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.

		Папір офсетний. Друк офсетний.			
		129. Текст. Г.Й. Чернявський був ініціатором проведення у ХДІК наукових конференцій з проблем музеєзнавства та історичного краєзнавства, перша з яких відбулася у 1993р.	Формат 10х15 см Виконаний на папері Шрифт 14 Times New Roman.		
		130. Документ. «Проблеми збереження та відновлення історичної пам`яті» Тези доповіді. Папір. Рукопис. Машинописний текст.	Оригінал 29х21 см.	Архів ХДАК.	
		131. Фото. Г.Й. Чернявський зі студентами-учасниками конференції . Фотодрук. Фотопапір. 1993р.	Оригінал 10х15см	Особистий фонд Г.Й. Чернявського	Забезпечити підсвітку.
		132. Фото. Перший склад кафедри загальної історії та музеології на чолі з Г.Й. Чернявським. Фотодрук. Фотопапір. 1990 р.	Оригінал 10х15 см	Особистий фонд Г.Й. Чернявського Особистий фонд Г.Й. Чернявського	Забезпечити підсвітку.
3)	**Підтема 3.** « Г.Й. Чернявський – відомий історик-болгарист»	**133. Текст.** Одним із основних напрямів наукової діяльності Г.Й. Чернявського були дослідження з історії, культури	Формат 10х15 см Шрифт 14 Times New Roman. Виконаний	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський	

		та політики Болгарії.	на папері.	Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54 арк	
		134. Книга. Чернявський Г.И., Даскалов Д. Борбата на БКП против врангелистския заговор . – София: 1964г. – 280с. Картон. Папір. Типографський друк	Оригінал Формат 15х22 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й, що зберігається в архіві ХДАК.	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		135. Книга. Чернявский Г.И., Сохань П.С. Советская и международная периодика о Болгарии. Октябрь 1917-сентябрь 1944: ист. библиогр.- София, 1970 - 177с. Картон. Папір. Типографський друк	Оригінал Формат 15х22 см.	Особистий фонд Г.Й. Чернявського	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		136. Книга. Чернявский Г.И., Сохань П.С. Советская печать о Болгарии. Ноябрь 1917-сентябрь 1944: ист, библиогр.- София, 1970 -385с. Картон. Папір. Типографський друк	Оригінал Формат 15х22 см.	Народна бібліотека «Кирило і Мефодій»	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		137. Книга. Чернявский Г.И., Мичев Д. Съветската общественост и революционното движение в България. 1923-1944. – София: 1979.- 366 с. Картон. Папір.	Оригінал Формат15х22 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й.	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.

		Типографський друк **138. Книга.** Чернявский Г.И., Мельцер Д.Б. Хретоматия по истории южных и западнях славян Т.2. Новая история : учеб. пособие для студентов. – Минск, 1989. – 294 с. Картон. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 15х22 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й.	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		139. Книга. Чернявский Г.И., Головко В.А., Станчев М.Г. Между Москвой и Западом: дипломатическая деятельность Х.Г. Раковского.- Харьков, 1994. – 384с. Картон. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 15х22 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й.	Експонувати у вітрині з науковим доробком Чернявського Г.Й.
		140. Речовий експонат. Закордонний Службовий Паспорт Чернявського Г.Й. Папір. Типографський друк.	Оригінал 9,5х 13,5 см.	Особистий фонд Чернявського Г.Й.	Подати у розгорнутому вигляді на сторінці з відмітками про відвідування НРБ.
		141. Речовий експонат. Читацький квиток Народної бібліотеки «Кирило і Мефодій» Папір. Типографський друк.	Оригінал 7х10,5 см		Подати у розгорнутому вигляді.
		142. Фото. Г.Й. Чернявський виступає з доповіддю на Другій Міжнародній конференції з болгаристики. Фотодрук.	Оригінал 10х15см	Фото із особистого архіву Г.Й. Чернявського	Забезпечити підсвітку.

		Фотопапір. **143. Речовий експонат.** Посвідчення члена Міжреспубліканської неурядової наукової асоціації болгаристів. Папір. Типографський друк.	Оригінал 9Х6,5		
II.	**Тема 2.** «В.К.Айзенштадт – лідер української школи театрознавства.» **Підтема 1**. «Науковець у мистецтві – митець в науці.»	**144. Текст** В.К. Айзенштадт народився 11 червня 1926 року в м. Харкові у звичайній сім`ї робітників. Закінчувати школу йому довелося в евакуації в Ташкенті, де він і записався на підготовчі курси, готуючись до вступу у вищий навчальний заклад, що був зовсім не театрального профілю – Харківський інститут інженерів залізничного транспорту ім. С.М. Кірова, що знаходився в евакуації у Середній Азії. Та доля визначила інакше. Валерій Ківович так і не став інженером – залізничником. У 1945 році він став студентом Харківського театрального інституту, факультету театрознавства, де у 1949 році отримав спеціальність «мистецтвознавець-	Формат 29х21 см. Виконаний на планшеті. Шрифт 18 Times New Roman	.	

		театрознавець».			
		145. Фото. Айзенштадт Валерій Ківович. Фотопапір. Фотодрук. 1955 р.	Оригінал (29х21см)	Архів Харківської державної академії культури.	Забезпечити підсвітку.
		146. Документ. Автобіографія Айзенштадта В.К. 1954 р. Рукописний текст.	Оригінал. Формат 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В. К.. — 99 арк	
		147. Документ. Диплом з відзнакою про закінчення театрознавчого факультету Харківського державного театрального інституту у 1949р. Папір. Машинопис.	Копія. 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В.К. — 99 арк.	Забезпечити підсвітку.
		148. Текст Вся трудова діяльність В.К. Айзенштадта пов`язана з ХДАК.Працюючи в академії з 1954 р. асистентом, він пройшов усі щабелі становлення вченого-дослідника: кандидат наук, доктор, автор численних театрознавчих досліджень,	Формат29х21 см. Виконаний на планшеті. Шрифт 18 Times New Roman		

		беззмінний завідувач кафедри режисури, а потім мовної майстерності, голова спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій (1996-1999р.), він став фундатором нового для академії напрямку наукових досліджень у галузі театральної справи, підготував сотні талановитих студентів, які продовжують його справу і як режисери, актори, і як науковці.			
		149. Документ. Кандидатська дисертація на тему : «Драматургія Луначарського». Папір. Машинописний текст. 1963 р.	Оригінал. 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури.	Експонувати у вітрині,що висвітлює наукову роботу Айзенштадта В.К.
		150. Документ. Диплом кандидата наук. Про присвоєння Айзенштадту В.К. наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. 1963р. Папір. Машинописний текст.	Копія 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В. К. — 99 арк	Експонувати у настінній вітрині.
		151. Документ. Диплом доктора наук. Про присвоєння	Копія 29х21 см.	Архів Харківської державної	Експонувати поруч з дипломом кандидата

		Айзенштадту В.К. наукового ступеня доктора мистецтвознавства. 1973 р. Папір. Машинописний текст.		академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В. К. — 99 арк.	наук.
		152. Документ. Наказ Міністерства культури УРСР про нагородження Айзенштадта В.К. у зв`язку з 50-ти річчям іменним годинником. 1976 р. Папір. Машинописний текст.	Копія 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В.К. — 99 арк.	
		153. Речовий експонат. Іменний кишеньковий годинник Айзенштадта В.К. Нікель. Позолота.	Оригінал. d =6 см. h =0,4 см.	Архів Харківської державної академії культури.	Експонувати на червоній велюровій подушці.
		154. Речовий експонат. Ланцюжок кишенькового годинника Айзенштадта В.К.	= 35 см.	Архів Харківської державної академії культури.	Експонувати поруч з кишеньковим годинником.

		155. Документ. Список друкованих праць доктора мистецтвознавства, професора, зав. кафедрою мовної майстерності ХДІК Айзенштадта В.К. – 4 арк. Рукопис. Машинописний текст .	Оригінал. 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури.	
		156. **Книга.** В. К. Айзенштадт «Режиссура и организация массовых зрелищ». – Х.: -1973 р. Картон, папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 15х22см	Бібліотека ХДАК	Експонувати у вітрині з науковим доробком Айзенштадта В.К.
		157. **Книга.** В. К, Айзенштадт «Советский самодеятельный театр: Основные этапы развития». – Х.: -1983р. Картон, бумага. Типографская печать.	Оригінал Формат15х22 см.	Бібліотека ХДАК	Експонувати у вітрині з науковим доробком Айзенштадта В.К.
2)	**Підтема 2**. «Засновник першої в Україні театрально-музичної бібліотеки»	**158. Текст.** «Займаючись творчим пошуком, В. К. Айзенштадт став засновником першої в Україні театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського, яку очолював у перші роки її існування. Ідея бібліотеки, яка б могла задовольнити потреби особливої категорії читачів - працівників творчих професій -	Текс написаний на планшеті. Формат 30х30см. Шрифт 24 Times New Roman.		Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.

		акторів, режисерів, композиторів, музикознавців, художників - належала саме Валерію Миколайовичу. Його активно підтримав колишній директор Харківського будинку народної творчості.».			
		159..Макет. Читальна зала бібліотеки ім. Станіславського. Харьков, XXI ст. Гіпс, дерево,клей	Макет. 42х59 см.	Музей історії ХДАК.	
		160. Документ. Наказ про призначення В. К. Айзенштадта керівником театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського. Харків, 1955р. Папір. Машинопис.	Копія 29х21 см.	Архів Харківської державної академії культури. ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт В.К. — 99 арк.	Експонувати на тумбі, поруч з вітриною, що присвячена Айзенштадту В.К.
		161. Фото. В.К. Айзенштадт на святкуванні 40- річчя бібліотеки ім. К. Станіславського. Харків. Фотопапір. Фотодрук. 1995 р.	Оригінал 10х15 см	Архів ХДАК	Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.
3)	**Підтема 3**. « Театром повниться життя»	**162. Текст. «**Валерій Ківович був талановитим театральним	Текст написаний на планшеті. Формат		

		критиком, з-під його пера вийшло дуже багато рецензій та критичних статей на спектаклі, кіно-фільми та книги».	15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		
		163. Газета. Газета «Красное знамя» В.К, Айзенштадт, Попова Л., Бондаренко Н., Чепеленко Л. «Подвиг советских разведчиков» рецензія на спектакль "По той бік" А. Барянова в Харьк. театре ім. Т. Г. Шевченко. від 25 травня 1949 року. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 36х49 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	Розмістити в вітрині розгорнутою на сторінці з рецензією В.К, Айзенштадта.
		164. Газета. Газета «Красное знамя» В.К, Айзенштадт , Л.П. Попова Молодой, растущий коллектив: Два спектакля Обл. драм. театра ["Снежок" В. Любимовой и "Девочки" В. Пановой].- 1950.- №6.- 8 янв.- С.3. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 36х49 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	Розмістити в вітрині розгорнутою на сторінці з рецензією В.К, Айзенштадта.
		165. Журнал. В.К, Айзенштадт Образ художника: [Рец. на кн.: Кузякіна Н. Драматург Микола Куліш: Літ.-критич. нарис. - К.: Рад. письм., 1962. -	Оригінал Формат 24х30 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	

		203 с.] //Прапор. - 1963. - №1. - С.60-62. - Підпис: В. Ніколаєв. Папір. Типографський друк.			
		166. Газета. В.К, Айзенштадт Гамлет обирає бій: [Рец. на кінофільм "Гамлет"] // Соц. Харківщина. - 1964. - 21 жовт. - Підпис: В. Ніколаєв. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 36х49 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	Розмістити в вітрині розгорнутою на сторінці з рецензією В.К, Айзенштадта.
		167. Журнал. В.К, Айзенштадт Лицар театру: [Л. Курбас] // Прапор. - 1970.- №5.- С.107-108.- Підпис: В. Ніколаєв. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 24х30 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	
		168. Журнал. В.К, Айзенштадт, О. Попов Харків мені дуже сподобався...": К.С. Станіславський і Харківщина // Прапор. - 1984. - №2.- С.120-123. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 24х30 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	
		169. Газета. В.К, Айзенштадт, Тени исчезают в полдень: [Спектакль "Тень" Харьков. театра кукол]// Слобода. - 1991. - №19. - 23 берез. Папір. Типографський друк.	Оригінал Формат 36х49 см.	Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.	

III. 1)	**Тема 3**: « Матеріальне і духовне – невід'ємні» (історія економічних вчень та економічної культури у науковому доробку Е.Л. Лортікяна).» **Підтема 1: «**Його шлях у велич пізнання.	**170. Текст.** Лортикян Ернст Львович народився 10 квітня 1926 року у м. Тбілісі. У 1941 році закінчив сім класів середньої школи Москви, а у 1942 р. вступив в Тбіліську спецшколу ВПС, яку закінчив у 1945 році.	Формат 15х20см. Виконаний на планшеті. Шрифт 18 Times New Roman		Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.
		171. Фото. Лортикян Ернст Львович . 1944р.	Оригінал (29х21см	Архів ХДАК.	
		172. Речовий експонат. Форма курсанта спецшколи ВПС. Тбілісі, 1943 р.: а) кітель. Вовна б) штани. Вовна в) пілотка. Вовна г) кирзові чоботи. Шкіра г) ремінь. Шкіра	 - оригінал 1943р. 70 х 45 см. - оригінал 1943 р. 180х40 см. -оригінал 1943 р. 25х12 см. -оригінал розмір43 -оригінал 75см.		Розташований на манекені в окремій вітрині.
		173. Документ. Диплом про закінчення Харківського інституту радянської торгівлі торгово-економічного факультету у 1949 р. Машинопис.	Копія 29 х 21 см.		Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.

		174. Текст. По закінченню інституту Лортикян Ернст Львович поряд з викладацькою та громадською діяльністю починає дослідження історії розвитку економіки та економічної думки в Україні. Результатом його наукових досліджень став захист кандидатської дисертації.	Текст написаний на планшеті. Формат 15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		
		175. Документ. Диплом кандидата наук. Про присвоєння Лортикяну Ернсту Львовичу наукового ступеня кандидата економічних наук. 1962р. Машинопис.	Копія 29 х 21 см.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.
2)	**Підтема 2: «** Фундатор нових напрямів науково-освітніх досягнень академії. »	**176. Текст.** З 1963 р. подальша трудова діяльність пов`язані з роботою в ХДАК, де молодий вчений поступово формується як талановитий науковець-педагог. Докторська дисертація, фундаментальні дослідження історії економічної думки в Україні утверджують його як одного з небагатьох фахівців такого спрямування як в Україні, так і в СРСР.	Текст написаний на планшеті. Формат 15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		

		177. Документ. Атестат доцента. 1966р. Машинопис.	Копія. 29х21 см.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	Забезпечити підсвічування прихованим джерелом світла.
		178. Документ. Диплом доктора наук. Про присвоєння Лортикяну Ернсту Львовичу наукового ступеня доктора економічних наук. 1985 р. Машинопис.	Копія. 29х21 см.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк	
		179. Документ. Атестат професора. 1986р. Машинопис.	Копія. 29х21 см.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	
		180.Текст. В ці роки виходить ряд його фундаментальних монографій, підручників та навчальних посібників.	Формат 10х15 Шрифт 14 Times New Roman.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	
		181. Книга. Е. Л. Лортикян Питання теорії та методології соціального планування в українській економічній	Оригінал. Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	

		літературі: учб. посіб. / Харкі. держ. ін.-т культури. - Х., 1971. – 108 с. Друк офсетний. Папір офсетний.			
		182. Книга. Дерев`янкін Т.І., Лортикян. Е.Л. Основні напрями та етапи вдосконалення системи планування // Історія народного господарства Української РСР: у 3т., 4 кн./ Ін-т економіки АН УРСР : Голов. ред. Т.І. Дерев`янкін.- К., 1987. т.3, кн. 2: Соціалістична економіка в 60-80-ті рр. , розд. 2., п. 1. – с. 40-45. Друк офсетний. Папір офсетний.	Оригінал Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	
		183.Книга. Э. Л. Лортикян. План и рынок в хозяйственной системе НЭПА: исторический опыт Украины. – Х.:1992г. Друк офсетний. Папір офсетний.	Оригінал Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	Подати розгорнутою на сторінці з автографом автора.
		184. Книга. Э. Л. Лортикян. Украинские экономисты п. трети XX ст. – Х.:1995г. Друк офсетний. Папір офсетний.	Оригінал Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	З автографом автора.
		185. Документ. Почесна грамота Міністерства культури.	Оригінал. 29х21см.	Особистий архів Е.Л. Лортикяна.	

		1986р. Типографський друк.			
		186. Текст. Е. Л. Лортикян багато років був членом спеціальної ради по захисту докторських дисертацій з історії економіки ХДУ ім. О.М. Горького, головою відділення міжнародної асоціації економістів-істориків господарства, підприємництва та економічної думки. Активно співпрацював з Інститутом економіки НАН України, займався громадською роботою.	Текст написаний на планшеті. Формат 15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		
		187. Документ. Почесна грамота Міністерства культури. 1986р. Типографський друк.	Оригінал. 29х21см.	Особистий архів Е.Л. Лортикяна.	
		188.Текст. Е. Л. Лортикян багато років був членом спеціальної ради по захисту докторських дисертацій з історії економіки ХДУ ім. О.М. Горького, головою відділення міжнародної асоціації економістів-істориків господарства, підприємництва та економічної думки. Активно	Текст написаний на планшеті. Формат 15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		Текст написаний на папері під фото Лортикяна Е.Л.

		співпрацював з Інститутом економіки НАН України, займався громадською роботою.			
		189. Книга. Э. Л. Лортикян. Взаимодействие плана и рынка в управлении промышленностью Украинской ССР в первые годы НЕПа // Дискуссии о развитии социализма в 20-30-е гг.: Тематич. сб./ Ин-т экономики АН УССР. – М., 1990. – С.142-160. Друк офсетний. Папір офсетний.	Оригінал. Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	
		190. Журнал Э. Л. Лортикян. Проблемы теории и практики « военного коммунизма» в работах Бухарина // Изв. АН СССР. Сер. Экономика. – 1990.- №4. – С. 914-93. Друк офсетний. Папір офсетний	Оригінал. Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	
		191.Журнал. Э. Л. Лортикян. Проблемы плана и рынка в воззрениях укр.. экономистов 20-х гг.// Экономика Украины.- 1991.-№ 12.- С. 65-73. Друк офсетний. Папір офсетний	Оригінал. Формат 84х108/32 см.	Бібліотека ХДАК.	

		192. Фото Перші в Україні демократичні вибори ректора ХДАК. Е.Л.Лортикян-голова зборів конференції . Фотопапір. Фотодрук. 1989 р.	Оригінал. Формат 15х21 см.	Архів ХДАК	
		193. Аудіозапис конференції ХДАК. 1989 р.	Копія. Диск формата –CD-R		
		194. Текст. Саме з ініціативи Е. Л. Лортикяня в академії розпочалася підготовка студентів за новою спеціальністю «менеджмент організацій», а з 1994 р. була відкрита аспірантура зі спеціальності «Економічна історія та історія економічної думки», яка допомогла частині викладачів кафедри підготувати та успішно захистити канд.. дисертації за профілем випускової кафедри.	Текст написаний на планшеті. Формат 15х20см. Шрифт 24 Times New Roman.		
		195. Фото. Е. Л. Лортикян з членами кафедри економічної історії, теорії та менеджменту.	Оригінал. 10х15 см.		
		196. Текст. До кінця свого життя Е. Л. Лортикян завідував кафедрою економічної історії, теорії та менеджменту ХДАК.,	Текст на папері. 40х15см.		

		передаючи свій досвід студентам, аспірантам, молодим науковцям ХДАК. Його багаторічна плідна наукова діяльність на ниві дослідження історії економічних вчень і економічної думки в Україні сприяла формуванню нового наукового напряму , утвердженню кафедри як унікальної освітньо-наукової структури. **197. Фото.** Праці кафедри , аспірантів . Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Оригінал. 15х21 см.		

Розділ ІІІ. Програма введення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

3.1. Теоретичні передумови програмування соціальних комунікацій музею на базі експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

ХХІ ст. – це час, коли нічого в цьому світі не може існувати без засобів зв`язку та спілкування, час активної комунікації між людьми на загальносвітовому рівні, що проникає до всіх сфер суспільного життя ще з другої половини ХХ ст., коли відбувається активний процес розвитку інформаційних технологій. Сучасна людина вже не уявляє себе без засобів масової інформації та засобів зв`язку, які дозволяють їй задовольняти свої потреби. Комунікація (від лат. communico – роблю спільним, спілкуюсь, поєдную) – тобто передача інформації від однієї свідомості людини до іншої. [91,с.330]

Музей є установою, що здійснює комунікацію між поколіннями, він є зберігачем культури та традицій певного суспільства чи людства в цілому . Отже, головною функцією музею є передача інформації відвідувачу, допомога йому усвідомити її, донести її до відвідувача за допомогою наявних засобів. Та разом з тим необхідно зазначити, що зараз, в сучасному суспільстві, головна функція музею доповнюється ще однією: музей розглядається як організація, що урізноманітнює культурний відпочинок. Потрібно зважати на це при побудові музейної експозиції.

Існує багато визначень поняття «комунікація», серед яких найбільш поширеними є: комунікація – це засоби зв`язку будь-яких об`єктів матеріального чи духовного світу; комунікація – це спілкування, передача інформації від однієї людини до іншої ;комунікація – це форма зв`язку (телеграф, телефон, інтернет); комунікація – це форма управління суспільством та ін.[43;81]

Зміст та форма комунікації віддзеркалюють суспільні відносини та історичний досвід людей. [40]

Комунікація обов`язково відбувається за допомогою певного носія : матеріальних об`єктів, логічних конструкцій, мови, знакових систем та ін. Коли суб`єкти комунікації не вступають в прямий контакт, комунікація здійснюється безпосередньо текстом чи іншим носієм інформації. Бо головною ознакою комунікації є наявність можливості для суб`єкта зрозуміти інформацію, яку він отримує. [91,с.330]

Комунікація – це необхідна передумова функціонування та розвитку усіх соціальних систем, бо вона забезпечує зв`язок між людьми, дозволяє накопичувати та передавати соціальний досвід, забезпечує розподіл праці та організацію суспільної діяльності, управління, трансляцію культури. [40]
Комунікація людини протікає в рамках двох основних каналів: вербального та візуального. Саме у цій галузі почуттів у людини проявляється найбільш ефективна схильність запам`ятовувати та аналізувати отриману нею інформацію. Вона може бути ієрархічною (пріоритетний прямий зв`язок) та демократичною (пріоритетний зворотній зв`язок).

Для ієрархічної системи важливий наказ, для демократичної – переконання. Вважається, що ці два типи комунікації належать до різних соціальних структур : держави та суспільства. Тобто комунікація має свою специфіку - в різних сферах суспільного життя проявлятися в різних формах [81]

Але є спільне в усіх формах комунікації. Г.Д. Ласвел виділяє таку головну формулу класичної комунікації : « Хто > що > кому говорить? > по якому каналу? > який ефект?» [80]

Оскільки комунікація, як було зазначено раніше, охоплює всі сфери суспільного життя, включає в себе ряд самостійних наук, таких як : соціологія, педагогіка, психологія та ін., потрібно зазначити те, що існує безліч видів комунікації:

- Інтерперсональна комунікація - (внутрішній діалог, що відбувається у свідомості людини);

- міжособистісна комунікація - (коли двоє чи більше осіб (комунікаторів) поєднують вербальну та невербальну форми комунікації ;
- групова комунікація – (відбувається в межах якоїсь групи);
- масова комунікація – (процес розповсюдження інформації в суспільстві за допомогою спеціальних засобів – телебачення, друкованої продукції, радіо та ін.);
- соціальна комунікація – комунікаційна діяльність людей, що зумовлена цілою низкою оцінок, конкретних ситуацій, комунікаційних норм спілкування, що прийняті даним суспільством [40], [41]

Ми бачимо, що комунікація у різних формах свого існування має свої специфічні ознаки, інтерпретацію та спосіб вираження. Але головним залишається те, що комунікація неможлива без основної складової – аудиторії, тобто певного кола людей, які безпосередньо здійснюють цю комунікацію. Оскільки музей – це провідник комунікації між історичним знанням та аудиторією, в ньому паралельно співіснують та розвиваються майже всі зазначені вище види та форми комунікації. Музей не тільки передає інформацію, але має здатність на базі своїх експозицій об`єднувати різні категорії відвідувачів.

Виявлення ролі комунікації як процесу передачі та осмислення інформації в музеї призвело до формування нового поняття «музейна комунікація», що відповідає змінам, які відбуваються в суспільстві та науковому пізнанні. [60, с. 22]

Концепція музейної комунікації починає формуватися з 60-70-х рр. XX ст., у період так званого «музейного буму». Саме з цього часу можна говорити про існування в музеєзнавстві комунікаційного підходу, що розвивається паралельно з традиційними теоретичними напрямами. [40]

Основною методологічною передумовою для створення нової концепції були праці К. Шеннона, який ще у 1949 році сформулював математичну теорію комунікації, що в подальшому вийшла за рамки

інформатики та стала використовуватися в гуманітарних науках, насамперед тому, що її можна пристосувати до різних ситуацій передачі інформації.

Комунікаційна модель Шеннона являє собою систему. що включає в себе джерело інформації, передавача, який транслює сигнал, джерело «шуму», що трансформує сигнал в процесі передачі, приймача інформації, сам прийнятий сигнал та адресата. Теорія інформації досить активно розвивалася в контексті теорії та історії мистецтва та культурології. [40],[41].

Іншим джерелом була концепція канадського філософа М. Мак-Люена, який у ряді праць, опублікованих в 60-ті рр. XX ст. запропонував розглядати розвиток людського суспільства як розвиток засобів комунікації : мова, гроші, засоби масової інформації і т. д. Він створює комунікаційну модель культури в цілому, пропонує створити галерею, яка б задавала лише питання, не даючи готових відповідей ,та будувати експозиції по мозаїчному принципу без сюжетної лінії, тим самим надаючи можливість глядачам самим визначати смислові послідовності. [40], [41]

Перші роботи власне по теорії комунікації як основному виду роботи музею належать канадському музеєзнавцю Д. Камерону. Він є автором самого терміну «музейна комунікація». Камерон дещо спростовує модель Шеннона, залишаючи лише три основні інстанції – передавач (працівник музею), посередник (реальні речі, що знаходяться в музеї) та приймач (відвідувач); він доповнює модель Шеннона поняттям «зворотнього зв`язку», що допомагає проаналізувати ефективність роботи музею. Саме це було основною галуззю його досліджень. [40,41]. Він розглядає музей як комунікаційну систему, що включає в себе канали візуальної та вербальної інформації. Відвідувач отримує візуальну інформацію безпосередньо від музейних експонатів, та разом з тим обмінюється вербальною інформацією з працівником музею, обмін інформацією може бути як одностороннім (монологічним) так і двонаправленим (повноцінним діалогом). Саме після появлення робіт Д. Камерона в музеєзнавстві починається інтенсивна розробка музейної комунікації.[40, 41].

Модель музейної комунікації Д. Камерона можна вважати однобічною, так як глядач не міг сам сконструювати нові думки, а лише сприймав готову інформацію. Модель комунікації, пов`язана лише з інформуванням, не може визивати співчуття, сформувати власне ставлення, стати внутрішнім досвідом.

У вітчизняній музеєзнавчій літературі комунікаційна термінологія з`являється з сер. 70-х рр. XX ст. Вітчизняні музеологи, розглядаючи модель комунікації музейної діяльності, використовують семіотичний підхід, що трактує музей як знакову систему, що наділяє матеріальні речі ціннісними значеннями (концепція «чистого музею»), які формуватимуть відношення людини до дійсності. [40]

В рамках даної концепції музейні предмети розглядаються в якості знаків, а музей – як знакова система чи мова, за допомогою якої відбувається спілкування. Основною відмінністю вітчизняної школи музейної комунікації є те, що музейний працівник виступає в якості головної, ключової фігури, що займає домінуючу авторську позицію в структурі комунікації , тоді як відвідувач залишається в пасивній ролі реципієнта. В 1980-ті рр. у вітчизняному музеєзнавстві відбувається подальша розробка комунікаційного підходу. В межах робіт З.А. Бонамі, Є. К. Дмітрєвої, В.Ю. Дукельського, Т.П. Калугиной, Є.Є. Кузьміної та ін. комунікаційні уявлення виступають одночасно як теоретична «рамка» та в якості дослідницького інструменту, що дозволяє по-новому ставити питання та вирішувати проблеми, які традиційно належали до області експозиційної та навчально-виховної роботи музеїв. [79], [80]

До застосування комунікаційного підходу музеєзнавчі уявлення були в основному сфокусовані на : а) музейних зібраннях; б) інституціональній організації музейної діяльності. Комунікаційний підхід додає ще один напрям – зосередження на музейній аудиторії. Комунікаційний підхід дозволяє створити концепцію «розуміючого музеєзнавства» Її відмінністю є урівноваження позицій усіх учасників музейної комунікації, рівнобічна увага

до їх точок зору. У прикладній галузі реалізація комунікаційного підходу спирається на дві інтерпретації початкового фундаментального уявлення:
1) інституціональній та 2) проектній [40], [80]

Дослідження в області музейної комунікації ведуться в музеєзнавчому, педагогічному, соціологічному та психологічному аспектах, що доповнюють один одного. Тому, для організації успішної комунікації важливе значення також мають відомості про наукову, інформативну, естетичну цінність окремих предметів, отриманих в процесі вивчення музейних фондів.

Музейно-психологічні дослідження допомагають підвищити ефективність музейної комунікації та підібрати до експозиції саме ті предмети, які взаємодіючи з відвідувачем допоможуть створити умови для найбільш комфортного емоційного стану та результативної комунікації. Ми бачимо, що музейна комунікація дуже тісно пов'язана з музейною педагогікою та музейною соціологією, можна навіть сказати, що вона неможлива без цих наук. [91, с. 380]

З кожним роком музей все більше сприймається як комунікативне середовище.

З 80-х рр. XX ст. в США починають проводитися перші спроби аналізу музейної аудиторії. Завдяки проведенню таких аналізів музей скореговує свою роботу спираючись на інтереси відвідувачів, залучає використання новітніх технологій у музейну діяльність. [48]

Загалом, потрібно відмітити, що у музеях Європи дуже багато відвідувачів дитячого віку. Для роботи з ними активно використовують ігрові, розважальні або моторні форми роботи. Так, наприклад, дітям дозволяють щось чіпати руками, вони можуть сидіти на підлозі навколо музейного працівника, що знайомить дітей з експозицією ніби-то розповідаючи цікаву казку. Може бути і навпаки, з дітьми починають процес активного обговорення інформації, що вони почули та побачили в музеї, дітей залучають до творчості шляхом відображення поглиненої інформації у вигляді дитячих малюнків чи зарисовок. Досить активно в роботі з дітьми

застосовують рольові ігри, роздивляються різноманітні книжки, альбоми, сувеніри. Активно відбувається процес взаємодії дитини з музейними предметами. Слід зазначити, що такі форми роботи з музейною аудиторією дошкільного чи молодшого шкільного віку дуже ефективні, вони допомагають зробити передачу інформації від музейної експозиції до відвідувача більш насиченою.

В українській системі музейних комунікацій застосовуються монологічна подача інформації, в якій головна роль у музеї відводиться не відвідувачу, а музейному працівнику. Відвідувача не залучають до життя музею, він постійно перебуває у ролі слухача. Значною мірою робота українських музеїв направлена не на розвиток музейних комунікацій, а на науково-дослідницьку роботу. Ускладнюється ситуація ще й тим, що музеям не вистачає молодих кадрів, що здатні легко пристосовуватися до високого рівня інформатизації сучасного суспільства, більш швидко навчитися використанню новітніх технологій у роботі музею. Таким чином, музеї України значно відстають від загальносвітових тенденцій розвитку музеїв.

Разом з тим, необхідно зазначити, що музеї України за останній час досить активно рухаються в напрямку того, щоб являти собою не лише науково-дослідницький центр, але й трансформувати свою роботу так, щоб разом з тим бути пізнавально-розважальними закладами, що будуть задовольняти потреби сучасного суспільства. [68]

Комунікаційне середовище музею допомагає здійснювати спілкування особистостей, безпосередньо пов`язаних з здійсненням функцій музею – зберігачів, педагогів, дизайнерів, консультантів, меценатів, спонсорів та ін. – та з іншого боку, відвідувачів музею (реальних та потенціальних: дорослих та дітей, молоді, ветеранів, спеціалістів, та тих, що відвідують музей вперше.) Разом з тим. потрібно зазначити, що музейну комунікацію не можна зводити лише до діалогу відвідувачів та працівників музею. Музей – це місце впливу один на одного носіїв різних систем знань, ідеалів, цінностей, прагнень та, як наслідок, набуття почуття спільності з собі подібними, пізнання своєї

індивідуальності та несхожості на інших. Музейне середовище – це відкритий для масового користувача банк даних, місце, де зароджуються, формуються, трансформуються та розвиваються погляди, судження, думки, оцінки, душевні пориви, плани. [60,с.22-23.]

Потрібно зазначити, що канали і форми СМК поділяються на основні (експозиції та виставки) та допоміжні (будь-які засоби, що надають музейним предметам оригінального та незвичайного зображення).

Форми СМК – це засоби передачі інформації від музейного предмета до відвідувача шляхом інтерпретації третьою особою (музейним працівником). Вони поділяються на два види: традиційні (з`являються від початку виникнення культурно-освітньої діяльності музею) та нетрадиційні (з`являються завдяки змінам відношення соціуму до музею) [50]
Традиційними формами СМК є екскурсії, лекції, семінари, конференції, нетрадиційними - презентації, музейні свята , фестивалі, літературні та творчі вечори, конкурси та вікторини. [50]

Сукупність каналів, за допомогою яких здійснюється взаємодія суб`єктів, складає комунікаційну структуру музею. Вона може бути: глобальною, тобто охоплювати музей в цілому, і локальною, якщо відноситься лише до однієї частини, підрозділу.

Зазначена структура передбачає наявність управління. Якщо взаємодія відбувається лише через одну – центральну ланку, комунікаційна структура музею є централізованою, а сама ланка виступає в якості не лише посередника, але й джерела та контролера комунікації, в основу яких закладені вертикальні зв`язки. Структура музейної комунікації може бути : поліцентричною - передбачає наявність декількох рівноправних суб`єктів, що здійснюють концентрацію та перерозподіл інформації; децентралізованою - коли більша частина інформації минає центральну ланку.

За характером сприймання інформації комунікації в музеї діляться на : прямі (цільові) – коли мета спілкування закладена в його тексті; непрямі – коли інформація закладена «поміж рядків»; змішані. [60, с.23.]

Управління музейними комунікаціями дозволяє забезпечити більш тісний зв`язок музею з відвідувачем, дозволяє зробити його цікавим для повторного відвідування, залучити до роботи спонсорів та організації, що будуть співпрацювати з музеєм.

Разом з тим, не можна розробляти комунікаційну структуру музею без детального вивчення музейної аудиторії. Важливою умовою, що передбачатиме успіх роботи сучасного музею, є поділ загальної музейної аудиторії на групи за різними віковими, професійними чи соціальними показниками. Музей повинен брати до уваги інтереси не лише реальної (тієї, що вже відвідує музей) аудиторії, але й проводити роботу, що буде спрямована на пошук потенційних музейних відвідувачів. Музей мусить використовувати такі способи залучення потенційної музейної аудиторії, які будуть відповідати бажанням сучасного суспільства. Загалом аудиторію прийнято умовно поділяти на категорії, що зумовлені такими чинниками : вікові, соціальні, професійні особливості та ін. Загалом в основі розподілу аудиторії на категорії лежать основні психологічні характеристики, що ґрунтуються на особливостях уваги, пам`яті, здатності до роздумів. [52] Якщо говорити про соціальні категорії, то необхідно зазначити, що музей розробляє індивідуальні методи роботи для певних соціальних груп населення, серед яких виокремлюють: інтелігенцію, працюючих людей, безробітних, місцеве населення, іногородніх відвідувачів та ін.

В основі освітньої категорії головним є визначення рівня освіти музейної аудиторії, на яку розрахована дана експозиція : освічені, неосвічені, малоосвічені, фахівці і т.ін.

Національна категорія передбачає звернення уваги на соціальні та національні особливості кожної нації, для якої буде проводитися екскурсія чи використовуватися інші форми СМК.

Визначенням соціальних груп роботи з музейною аудиторією займається така наука як гуманістична педагогіка, яка має свої цілі та задачі,

а також суму методів, що допомагають проводити дослідження такого виду роботи.

Для отримання даних, що допоможуть різнобічно проаналізувати реальну та потенціальну музейну аудиторію, необхідно проводити соціологічні дослідження. Соціологічні дослідження – це дуже важлива, довготривала та кропітка робота. Надійність і цінність інформації, отриманої під час проведення таких досліджень, залежить від того, який рівень підготовки був у людини, що здійснювала ці дослідження. Потрібно зазначити, що соціологічні дослідження завжди мають свою мету і завдання. Метою соціологічного дослідження є розуміння того, для чого воно перш за все проводиться, який передбачає отримати кінцевий результат та ін.

Завданням соціологічного дослідження є логічно сформульовані настанови, вказівки, послідовне вирішення яких конкретизує поставлену мету і забезпечує її реалізацію. Соціологічні дослідження завжди відбуваються у декілька етапів:

1. Підготовчий. Полягає у виробленні програми та інструментарію – анкети, бланка інтерв'ю, бланка фіксування результатів спостереження, аналізу документів тощо.

2. Збір первинної соціологічної інформації (опитування, спостереження, аналіз документів, та ін.)

3. Упорядкування та обробка зібраної інформації.

4. Аналіз обробленої інформації, підготовка звіту, формування висновків, розробка рекомендацій. [52]

В музеях основним видом соціологічного дослідження є експрес-дослідження. Як вже зазначалося вище, кожне соціологічне дослідження виокремлює свої методи проведення збору інформації:

1. Опитування: - анкетування;

- інтерв'ю;

2. Соціальний експеримент: - лабораторний – (штучно створений у спеціальних умовах);

- польовий;

3. Тестування.

4. Метод експертних оцінок – (Метод колективної оцінки застосовують для формування групи експертів, коли вони знають один одного як спеціалісти. Така ситуація найчастіше трапляється серед творчих людей, відомих політиків, економістів.);

5.Спостереження.

Усі ці види соціологічних досліджень дуже важливі для роботи музеїв, вони допомагають не лише виявити аудиторію, що буде відвідувати музей, але проаналізувати що найбільш подобається відвідувачам, зробити роботу музею більш результативною а відвідування музею цікавішими.

Отже, з метою розробки системи музейних комунікацій на базі експозиції «Наукова діяльність викладачів ХДАК в період 1964-1991 рр.» було досліджено розробку теорії музейних комунікацій, проаналізовано її основні компоненти, досліджено досвід впровадження як традиційних, так і новітніх форм музейних комунікацій у провідних музейних закладах далекого зарубіжжя, Росії та України. Слід зазначити, що спеціальних робіт, присвячених безпосередньо системі музейної комунікації, небагато. Здебільшого це наукові статі у наукових періодичних виданнях.

3.2.Програма введення музейної експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» до системи музейної комунікації та документальна основа її реалізації.

Під час розробки програми введення музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» до системи музейної комунікації було проведено соціологічне опитування. Опитування проводилося серед студентів Харківської державної академії культури, в корпусах академії, усього 70 опитуваних. Під час опитування були отримані наступні дані:

1. **«Чи відвідуєте ви музеї?»**

35% - так

55% - іноді

10% 0 ні.

2. «Чи хотіли би ви, щоб Харківська державна академія культури мала власний музей історії?»

89% - так

11% - все одно

0% - ні.

3. «Чи плануєте ви відвідування запропонованої експозиції?»

80% -так, звичайно

15% - за необхідністю

5% - ні

Відсоткове співвідношення потенційних відвідувачів та їх зацікавлення у відкритті «Музею історії Харківської державної академії культури» та перегляду запропонованої експозиції:

60% - зацікавлені темою

30% - відвідування експозиції з професійної точки зору

5% - відвідування експозиції при потребі

5% - ні

Проведене соціологічне опитування дало змогу з'ясувати рівень зацікавленості потенційної музейної аудиторії у відкритті «Музею історії Харківської державної академії культури» та перегляді запропонованої експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» Результати опитування допомогли розпочати роботу по розробці тем екскурсій, що будуть проходити в музеї та відображатимуть наукове життя інституту в зазначений період.

Найпоширенішою традиційною формою СМК є екскурсія – колективний огляд музею, видатного місця чи іншого об`єкту природи, історії і т.д. за певним маршрутом, що супроводжується розповіддю

екскурсовода з пізнавальними, освітніми, науковими і виховними цілями, а також для задоволення естетичних потреб відвідувача. Головною характерною ознакою екскурсії є пріорітет зорового сприйняття, який обов`язково супроводжується словесним коментарем музейного працівника. Екскурсія має організований характер, вона проводиться під керівництвом музейного працівника з розповіддю на певну тему і за певним маршрутом та має свою специфіку: проводиться у спеціально організованому музейному просторі. [51;с.104] Перелік екскурсій, що наведений нижче, в таблиці, повністю відображає наукове життя Харківського державного інституту культури та знайомить відвідувачів з найбільш відомими викладачами, що працювали у стінах цього вищого навчального закладу, їх уподобаннями та життєвим шляхом.

Перелік екскурсій на базі експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

№ п/п	Назва екскурсії	Вид по місцю проведення	Тип (за характером тематики	За цільовим призначенням	Жанр (за формою)	Аудиторія
1.	Екскурсія «ХДІК в період з 1964 по 1991 рр.»	Внутрішньо-музейна	Оглядова	Загально-освітня	Екскурсія-діалог	Широка
2.	Екскурсія «Формування наукових шкіл ХДІК»	Внутрішньо-музейна	Вузько-тематична	Спеціальна	Екскурсія-семінар	Студенти ХДАК, студенти гуманітарних факультетів ХНУ ім. В.Н. Каразіна, музейні працівник-ки музеїв Харківщини.
3.	Екскурсія «Життєвий та творчий шлях випускників ХДІК»	Внутрішньо-музейна	Тематична	Загально-освітня	Екскурсія-реклама	Школярі старшого шкільного віку, студенти ХДАК.

4.	Екскурсія «По інший бік кафедри…»	Внутрішньо-музейна	Оглядова	Загально-освітня	Екскурсія-лекція	Студенти та викладачі ХДАК.
5.	Екскурсія «Будівлі ХДАК як історико-архітектурні пам`ятки Харкова»	Зовнішньо-музейна	Тематична	Загально-освітня	Екскурсія-прогулянка	Студенти та викладачі ХДАК, студенти-архітектори, студенти-художники.

			Книга. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998). У 2 ч. Ч. 1 : бібліогр. покажч. / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, Г. М. Лях, О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна ; за ред. І. О. Вовченко, В. К. Удалової, І. М. Фоменка. — Х. : ХДАК, 2000. — 398 с.	забезпечували вже 226 штатних викладачів, з них 107 мали наукові ступені і (чи) вчені звання. Тобто , наукова діяльність викладачів ХДІК протягом понад 25 років його існування була досить плідною та результативною. Серед провідних наукових шкіл, що знаходилася на етапі свого становлення, потрібно перш за все виділити наукову школу, що займалася розробкою проблем бібліотечно-бібліографічної діяльності, безумовним лідером якої була і залишається Наталя Миколаївна Кушнаренко.	(1947–1998). У 2 ч. Ч. 1 : бібліогр. покажч. / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, Г. М. Лях, О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна ; за ред. І. О. Вовченко, В. К. Удалової, І. М. Фоменка. — Х. : ХДАК, 2000. — 398 с. (далі Др. пр. ч. 1)	

2.	**Тема.** Наукова школа бібліотечно-бібліографічного спрямування. **Підтема 2.1.** Наталя Миколаївна Кушнаренко- лідер наукової школи бібліотечно-бібліографічного спрямування.	Розташований праворуч від входу до музею в пристінній вертикальній вітрині.	**Фото.** Кушнаренко Н.М. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р. **Документ.** Атестат професора. 1994р. **Документ.** Диплом дійсного члена Міжнародної академії інформатизації при ООН. 1994 р. Типографський друк. **Почесна відзнака** Міністерства культури і мистецтв України « За багаторічну плідну працю в галузі культури». 2004 р. Метал. Штампування. **Документ**. Посвідчення про	Наталя Миколаївна Кушнаренко по праву є сьогодні одним з найвідоміших науковців у царині бібліотечно-інформаційної освіти. Її науковий доробок – понад 300 друкованих праць, під її керівництвом аспірантами і викладачами академії захищено більше 10 докторських і кандидатських дисертацій. Визнанням її наукових досягнень є членство в Міжнародній академії інформатизації при ООН, присвоєння їй державного почесного звання «Заслужений працівник	Особистий архів Наталі Миколаївни Кушнаренко, Др. пр. ч. 1 Особистий архів Наталі Миколаївни Кушнаренко.	Забезпечити підсвітку.

			нагородження Почесною відзнакою.	культури України»		
	Підтема 2.2. Ті, що йшли поруч.	Портрети науковців розташовані в вертикальній пристінній вітрині, що висвітлюють історію формування та розвитку наукової школи біліотечно-бібліографічного спрямування.	**Фото.** Вовченко І.О. Фотопапір. Фотодрук. 1985р.	Становлення наукової школи бібліотечно-бібліографічного спрямування відбувалося і завдяки тим вченим-педагогам, які багато років працювали і продовжують працювати поряд з Наталією Миколаївною. Це професори І. О. Вовченко, Н.Ф. Колосова, В. О. Ільганаєва та десятки інших, які на сьогодні вже мають власних учнів і послідовників. Усього ж в зазначений період викладачами	Др. пр. ч. 1	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Колосова Н.Ф. Фотопапір. Фотодрук. 1990 р.		Др. пр. ,ч. 1	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Ільганаєва В.О. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.		Др. пр., ч. 1	Забезпечити підсвітку.

				випускових кафедр бібліотечного факультету було захищено 22 кандидатські дисертації.		
3.	**Тема 3.** Наукова школа культурологічного спрямування. **Підтема 3.1.** Василь Миколайович Шейко фундатор культурологічної наукової школи.	Предмети розташовані в пристінній вертикальній вітрині, що знаходиться ліворуч від вітрини, що висвітлює історію та розвиток наукової школи бібліотечно-бібліографічного спрямування	**Фото**. Шейко В.М. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Не менш важливим явищем був початок формування культурологічної наукової школи, в рамках якої вивчалися не тільки проблеми культурно-масової роботи в різноманітних її формах, але й починались фундаментальні дослідження історії та теорії культури.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
			Голограма. Орден «За заслуги» I ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло.			Забезпечити підсвітку.
			Речовий експонат. Стрічка до ордену «За заслуги» I ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома	Кандидат історичних наук з 1972 р., доктор істор. наук з 2002 р., професор, член-кореспондент	Особистий архів В.М. Шейка.	Подати у розгорнутому вигляді.

			вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво. **Голограма.** Орден «За заслуги» II ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло. **Речовий експонат.** Стрічка до ордену «За заслуги» II ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво.	НАМУ, повний кавалер ордена « За заслуги», засл. діяч мистецтв, ректор ХДАК. Василь Миколайович Шейко був і залишається визнаним лідером культурологічної освіти і науки в Україні. Саем за його ініціативи була створена перша кафедра культурології, започаткована підготовка фахівців-кульутрологів. В.М. Шейко неодноразово очолював експертну раду ВАК з культурології і мистецтвознавства, є президентом Асоціації культурологів України. Наукові здобутки	. Особистий архів В.М. Шейка.	Забезпечити підсвітку. Подати у розгорнутому вигляді.

			Голограма. Орден «За заслуги» III ступеня. Відзнака Президента України. (1996 р.) Скло.	В.М. Шейка відзначені численними державними нагородами.		Забезпечити підсвітку.
			Речовий експонат. Стрічка до ордену «За заслуги» III ступеня. Шовк. Муарового кольору з двома вузькими смужками кольорів Державного прапора України. Фабричне виробництво.		Особистий архів В.М. Шейка.	Подати у розгорнутому вигляді.
			Книга. Біобліографічний показчик «Василь Миколайович Шейко». – Х.: ХДАК, 2012 р. Офсетний друк. Картон. Папір. 210 стр.		Архів ХДАК.	.

	Підтема3.2. Провідні фахівці культурологічної наукової школи.		**Фото.** Воловик А.Ф. Фотопапір. Фотодрук. 2000р.	Активну участь у розвитку культурологічної думки у ХДАК брали також А. Ф. Воловик, П.М. Курячий, О.В. Кравченко та ін.	Др. пр. виклад. Ч.1	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Кравченко О.В. Фотопапір. Фотодрук. 2012р.		Др. пр. виклад. Ч.1	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Курячий П.М. Фотопапір. Фотодрук. 2002 р.		Др. пр. виклад. Ч.1	Забезпечити підсвітку.
4.	**Тема 4.** Наукова школа історичного спрямування. **Підтема 4.1.** Перший доктор історичних наук – Чернявський Георгій Йосипович.	Предмети розташовані в пристінній горизонтальній вітрині,ліворуч від вітрини,що висвітлює історію та прозвиток наукової школи культурологічного спрямування.	**Фото.** Чернявський Г.Й. Фотопапір. Фотодрук. 2011 р.	З появою в академії першого доктора історичних наук Г.Й. Чернявського в подальшому, з насиченням навчального процесу історичними курсами нового спрямування, відкриття музейного відділення почала формуватися і власна історична	Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54 арк.	Забезпечити підсвітку.
			Документ. Диплом кандидата наук. Про присвоєння Чернявському Г.Й. наукового ступеня кандидата		Особистий архів Чернявського Г.Й.	

			історичних наук. 1959 р. Папір. Машинопис.	школа, перш за все за рахунок науковців кафедри загальної історії. Чернявський Георгій Йосипович		
			Докторська дисертація. В 2-х т. т.1.- 597арк.; т.2. – 609 арк. Загальна нумерація 1112 арк. Рукопис. Машинописний текст. 1984 р.	народився 29 листопада 1931 року у місті Харкові, закінчив з срібною медаллю середню школу і вже у 1949 році вступив до Харківського державного університету імені	Особистий архів Чернявського Г.Й.	
			Документ. Указ Президії Верховної Ради Української РСР про присвоєння почесного звання «Заслуженого працівника вищої школи УРСР» (1979р.) Папір. Машинопис.	Горького на історичний факультет, який закінчив у 1954 році з відзнакою Одразу після закінчення інституту він влаштувався на роботу до Кооперативного училища де пропрацював до	Особистий архів Чернявського Г.Й.	
			Книга. Чернявський Г.И., Даскалов Д.	1961 року. Одночасно Георгій Йосипович	Бібліотека ХДАК.	

			Борбата на БКП против врангелистския заговор . – София: 1964г. – 280с. Картон. Папір. Типографський друк **Книга.** Чернявський Г.И., Даскалов Д. Борбата на БКП против врангелистския заговор . – София: 1964г. – 280с. Картон. Папір. Типографський друк **Книга.** Чернявский Г.И., Мичев Д. Съветската общественост и революционното движение в България. 1923-1944. – София: 1979.- 366 с. Картон. Папір.	працював над кандидатською дисертацією, яку захистив у 1959 році в Інституті слов`янознавства та балканістики АН СРСР. З 1961 року Чернявський Георгій Йосипович стає викладачем Харківського державного бібліотечного інституту. 60-90 ті рр. були часом становлення Г. Й. Чернявського як відомого вченого-славіста та досвід-ченого педагога . Доктор наук, професор, автор низки оригінальних монографій, підручників, навчальних посібників, він стає одним із най авторитетні-	Бібліотека ХДАК. Бібліотека ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.

			Типографський друк	ших працівників вищої школи Харківщини. Досліджуючи		
			Речовий експонат. Закордонний Службовий Паспорт Чернявського Г.Й. Папір. Типографський друк.	історію Болгарії Чернявський Георгій Йосипович неодноразово навідувався до неї з метою задоволення своїх наукових потреб: працював в наукових бібліотеках,	Особистий архів Чернявського Г.Й.	Подати у розгорнутому вигляді на сторінці з відмітками про відвідування НРБ.
			Речовий експонат. Читацький квиток Народної бібліотеки «Кирило і Мефодій» Папір. Типографський друк.	виступав на конференціях.	Архів ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.
			Документ. Наказ про зарахування на 1й курс денного відділення студентів-музеєзнавців (1989р.) Папір .	Чернявський Георгій Йосипович займався не тільки дослідженням історії та культури Болгарії, але й був осново- положником вищої	Архів ХДАК.	

			Машинопис. **Перші навчальні плани** по підготоки фахівців за спеціальністю «історик-музеєзнавець». Папір . Машинопис. **Книга.** Г.Й. Чернявський та колектив авторів Музеєзнавство: комплекс навч. прогр. для студ. ф-ту культурології за спец. «Музейна справа і охорона пам`яток історії та культури». Харків, 1996.- 44с. Картон. Папір офсетний. Друк офсетний. **Книга.** «Комплексна програма для складання	музейної освіти в Україні. За ініціативи Г. Й. Чернявського у 1989 році було створено та відкрито музейне відділення у ХДІК. В Україні вперше розпочинається підготовка фахівців за спеціальністю «історик-музеєзнавець». Ним були підготовлені перші навчальні плани , які у своїй основі збереглися і дотепер. Під керівництвом Г.Й. Чернявського створювалися перші навчально-	Архів ХДАК. Бібліотека ХДАК. Бібліотека ХДАК.	

			кандидатського іспиту аспірантами (здобувачами) за спеціальністю 17.00.08 «Музеєзнавство, консервація, реставрація та зберігання художніх цінностей та архітектурних пам`яток" 1996р. Папір офсетний. Друк офсетний.	методичні матеріали для студентів та аспірантів музейного відділення.		
			Документ. «Проблеми збереження та відновлення історичної пам`яті» Тези доповіді. Папір. Рукопис. Машинописний текст.		Бібліотека ХДАК.	
			Фото. Г.Й. Чернявський зі студентами-учасниками конференції .	Г.Й. Чернявський був ініціатором проведення у ХДІК наукових конференцій з	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.

			Фотодрук. Фотопапір. 1993р. **Фото.** Перший склад кафедри загальної історії та музеології на чолі з Г.Й. Чернявським. Фотодрук. Фотопапір. 1990 р.	проблем музеєзнавства та історичного краєзнавства, перша з яких відбулася у 1993 р.	Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.
	Підтема4.2. Представники наукової школи історичного спрямування.	Портрети розташовані на стіні, поруч із вітриною, що висвітлює історію наукової школи історичного спрямування.	**Фото.** Каністратенко М.М. Фотопапір. Фотодрук. 2011 р. **Голограма.** Нагрудний знак «Заслужений працівник культури України». Скло. **Фото.** Плахтій І.С. Фотопапір. Фотодрук. 2008 р.	У реалізації найсміливіших наукових і освітніх проектів Г.Й. Чернявського його першими однодумцями і помічниками були доценти кафедри загальної історії В.В. Зінченко, А.А. Комшуков, І.С. Плахтій, один з його перших учнів М.М. Каністратенко, який і зараз продовжує	Др. пр. виклад. Ч.1. Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку. Забезпечити підсвітку.

			Фото. Зінченко В.В. Фотопапір. Фотодрук. 1991 р.	працювати в академії на посаді проректора.	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Комшуков А.А. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.		Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.
5.	**Тема 5.** Наукова школа мистецтвознавчо-театрального спрямування. **Підтема.5.1.** В.К.Айзенштадт – лідер української школи театрознавства.	Предмети розташовані у пристінній вертикальній вітрині ліворуч від вітрини, що висвітлює історію наукової школи історичного спрямування. Науковий доробок експонується у пристінній горизонтальній вітрині.	**Фото.** Айзенштадт Валерій Ківович. Фотопапір. Фотодрук. 1955 р. **Документ.** Автобіографія Айзенштадта В.К. 1954 р. Рукописний текст. **Документ.** Диплом з відзнакою про закінчення театрознавчого факультету Харківського	Засновником і визначним лідером наукової школи мистецтвознавчо-театрального спрямування довгі роки був В. К. Айзенштадт. Його діяльність відзначалася оригінальними науковими дослідженнями в галузі театрознавства та історії вітчизняного та світового театру. Це знайшло відображення і в дисертаційних дослідженнях	Архів Харківської державної академії культури (далі — Архів ХДАК), ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт Валерій Ківович. — 99 арк.	Забезпечити підсвітку.

			державного театрального інституту у 1949р. Папір. Машинопис. **Документ.** Кандидатська дисертація на тему : «Драматургія Луначарського». Папір. Машинописний текст. 1963 р. **Документ**. Список друкованих праць доктора мистецтвознав-ства, професора, зав. кафедрою мовної майстерності ХДІК. Айзенштадта В.К.- 4 арк. Рукопис. Машинописний текст.	викладачів. В. К. Айзенштадт народився 11 червня 1926 року в м. Харкові. У звичайній сім`ї робітників. Закінчувати школу йому довелося в евакуації в Ташкенті, де він і записався на підготовчі курси, готуючись до вступу у вищий навчальний заклад, що був зовсім не театрального профілю – Харківський інститут інженерів залізничного транспорту ім. С. М. Кірова, що знаходився у евакуації у Середній Азії. Та доля визначила інакше. Валерій Ківович так і не став інженером-залізничником. У 1945 році він став	Архів Харківської державної академії культури (далі — Архів ХДАК), ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт Валерій Ківович. — 99 арк. Архів Харківської державної академії культури (далі — Архів ХДАК), ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт Валерій Ківович. — 99 арк.	

			Книга. В. К. Айзенштад «Режессура и организация массовых зрелищ». – Х.: -1973 р. Картон, папір. Типографський друк. Книга. В. К, Айзенштад «Советский самодеятельный театр: Основные этапы развития». – Х.: -1983р. Картон, бумага. Типографская печать. **Документ.** Наказ про призначення В. К. Айзенштадта керівником театрально-музичної бібліотеки ім. К.	студентом Харківського театрального інституту, фак- ту театрознавства, де у 1949 році отримав спеціальність «мистецтвознавець- театрознавець» Уся трудова діяльність В.К. Айзенштадта пов`язані з ХДАК. Почавши працювати з 1954 р. асистентом, він пройшов усі щабелі становлення вченого-дослідника: кандидат наук, доктор, автор численних театрознавчих досліджень, беззмінний завідувач кафедри режисури, а потім мовної майстерності,	Архів Харківської державної академії культури (далі — Архів ХДАК), ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт	

			Станіславського. Харків, 1955 р. Папір. Машинопис. **Фото.** В.К. Айзенштадт на святкуванні 40-річчя бібліотеки ім. К. Станіславського. Харків. Фотопапір. Фотодрук. 1995 р. **Газета.** Газета «Красное знамя» В.К, Айзенштадт, Попова Л., Бондаренко Н., Чепеленко Л. «Подвиг советских разведчиков» рецензія на спектакль "По той бік" А. Барянова в	голова спеціалізованої вченої ради по захисту дисертацій (1996-1999р.), він став фундатором нового для академії напрямку наукових досліджень у галузі театральної справи, підготував сотні талановитих студентів, які продовжують його справу і як режисери, актори, і як науковці. Займаючись творчим пошуком, В. К. Айзенштадт став засновником першої в Україні театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського, яку очолював у перші роки її існування. Ідея бібліотеки, яка б могла задовольнити	Валерій Ківович. — 99 арк. Бібліотека ХДАК.	Забезпечити підсвітку.

			Харьк. театре ім. Т. Г. Шевченко. від 25 травня 1949 року. Папір. Типографський друк.	потреби особливої категорії читачів - працівників творчих професій - акторів, режисерів, композиторів, музикознавців, художників - належала саме		
			Газета. Газета «Красное знамя» В.К, Айзенштадт , Л.П. Попова Молодой, растущий коллектив: Два спектакля Обл. драм. театра ["Снежок" В. Любимовой и "Девочки" В. Пановой].- 1950.- №6.- 8 янв.- С.3. Папір. Типографський друк.	Валерію Миколайовичу. Його активно підтримав колишній директор Харківського будинку народної творчості. Валерій Ківович був талановитим театральним критиком, з-під його пера вийшло дуже багато рецензій та критичних статей на спектаклі, кіно-фільми та книги.	Бібліотека ХДАК.	
	Підтема 5.2. Провідні мистецтвознавці.		**Фото.** Житницький А.З. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	Подальший розвиток театрознавства в академії пов`язаний з	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.

			Фото. Кулішенко А.І. Фотопапір. Фотодрук. 2005 р.	іменами відомих науковців – доктора мистецтвознавства, проф.. О.І. Чепалова, який	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Чепалов О.І. Фотопапір. Фотодрук. 2012 р.	паралельно з викладацькою діяльністю багато років працює завідувачем літературною частиною ХНАТОБу ім. Лисенка.	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Польський І.С. Фотопапір. Фотодрук. 1993 р.	Наукові дослідження в галузі музичного мистецтва набули актуальності зі створенням у 1950 р. факультету КОР.	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.
			Фото. Гулеско І. І. Фотопапір. Фотодрук. 2010 р.	Явними лідерами тут стали кандидати мистецтвознав-ства Польський І. С. та Гулеско І. І., які в подальшому визначили основні	Др. пр. виклад. Ч.1.	Забезпечити підсвітку.

				напрями наукових досліджень.		
6.	**Тема 6.** Е. Л. Лортикян – фундатор наукової школи історії економічної думки.	Предмети знаходиться в пристінній вертикальній вітрині ліворуч від вітрини , що висвітлює історію становлення та розвитку мистецтвознавчої наукової школи.	**Фото.** Лортикян Ернст Львович . 1944р. **Документ.** Диплом про закінчення Харківського інституту Радянської торгівлі торгово-економічного факультету у 1949 р. Машинопис. **Документ.** Диплом кандидата наук. Про присвоєння Лортикяну Ернсту Львовичу наукового ступеня кандидата економічних наук. 1962р.	Лортикян Ернст Львович народився 10 квітня 1926 року у м. Тбілісі. У 1941 році закінчив сім класів середньої школи Москви, а у 1942 р. вступив в Тбіліську спецшколу ВПС, яку закінчив у 1945 році. По закінченню інституту Лортикян Ернст Львович поряд з викладацькою та громадською діяльністю починає дослідження історії розвитку економіки та економічної думки в Україні. Результатом його наукових досліджень став захист	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк. Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк. Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	Забезпечити підсвітку.

			Машинопис. **Документ.** Атестат доцента. 1966р. Машинопис. **Документ.** Диплом доктора наук. Про присвоєння Лортикяну Ернсту Львовичу наукового ступеня доктора економічних наук. 1985 р. Машинопис. **Документ.** Атестат професора. 1986р. Машинопис.	кандидатської дисертації. З 1963 р. подальша трудова діяльність пов`язана з роботою в ХДАК, де молодий вчений поступово формується як талановитий науковець-педагог. Докторська дисертація, фундаментальні дослідження історії економічної думки в Україні стверджують його як одного з небагатьох фахівців такого спрямування як в Україні, так і в СРСР.	Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк. Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк. Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.	

			Книга. Е. Л. Лортикян Питання теорії та методології соціального планування в українській економічній літературі: учб. посіб. / Харк..держ. ін.-т культури. - Х., 1971. – 108 с. Друк офсетний. Папір офсетний.	В ці роки виходить ряд його фундаментальних монографій, підручників та навчальних посібників.	Бібліотека ХДАК.	
			Книга. Э. Л. Лортикян. План и рынок в хозяйственной системе НЭПА: исторический опыт Украины. – Х.:1992г. Друк офсетний. Папір офсетний.		Бібліотека ХДАК.	Подати у розгорнутому вигляді.
			Книга. Э. Л. Лортикян. Украинские экономисты п. трети XX ст. –		Бібліотека ХДАК.	

			Х.:1995г. Друк офсетний. Папір офсетний. **Документ.** Почесна грамота Міністерства культури. 1986р. Типографський друк. **Фото** Перші в Україні демократичні вибори ректора ХДАК. Е.Л.Лортикян-голова конференції . Фотопапір. Фотодрук. 1989 р.	Е. Л. Лортикян багато років був членом спеціальної ради по захисту докторських дисертацій з історії економіки ХДУ ім. Горького, головою відділення міжнародної асоціації економістів-істориків господарства, підприємництва та економічної думки. Активно співпрацював з Інститутом економіки НАН України, займався громадською роботою. Саме з ініціативи Е. Л. Лортикяня в академії розпочалася підготовка студентів за новою	Архів ХДАК. Архів ХДАК.	Забезпечити підсвітку.

				спеціальністю менеджмент організацій, а з 1994 р. була відкрита аспірантура зі спеціальності « Економічна історія та історія економічної думки», яка допомогла частині викладачів кафедри підготувати та успішно захистити канд.. дисертації за профілем випускової кафедри. До кінця свого життя Е. Л. Лортикян завідував кафедрою економічної історії, теорії та менеджменту ХДАК., передаючи свій досвід студентам, аспірантам, молодим		

				науковцям ХДАК. Його багаторічна плідна наукова діяльність на ниві дослідження історії економічних вчень і економічної думки в Україні сприяла формуванню нового наукового напряму , утвердженню кафедри як унікальної освітньо-наукової структури. Зараз ви стали свідками становлення наукових шкіл ХДАК. З 1991 р., уже в період незалежності, плідна робота викладачів та науковців академії остаточно утвердила навчальний заклад		

				як лідера бібліотечно-інформаційної, культурологічної, мистецтвознавчої освіти і науки. Але ми завжди маємо пам`ятати і цінувати тих, хто стояв біля витоків сьогоднішніх успіхів і злетів ХДАК.		

Не менш важливою формою системи музейних комунікацій є лекція – найпоширеніша традиційна форма СМК, що передбачає передачу інформації за допомогою лектора. Слід зазначити, що лекція спирається на музейну колекцію, але музейна лекція за тематикою ширша ніж екскурсія. Разом з тим музейна лекція завжди формується ,спираючись на профіль музею. Лекція не прив'язана до експозиції чи якоїсь конкретної пам'ятки, вона може бути виїздною.

Ще одним головним фактором музейної лекції є предметність. Лекція повинна супроводжуватися гарним ілюстративним матеріалом, якщо предметів не вистачає, то лекція має бути побудована таким чином, щоб викликати в уяві слухача образ самого предмета та повне розуміння того, про що йдеться. Необхідною умовою є підбір ілюстративного матеріалу (за його наявності. Це можуть бути: музейні предмети, які не мають високої музейної цінності; репродукція або копія музейних предметів, світлини та слайди, аудіо та відеоматеріали, розроблений картографічний матеріал, карти, діаграми, ескізи, проекти, схеми та ін. [40, с. 65].

За видами лекції поділяються на :

- внутрішньомузейні – коли лекції проводяться в музеї (в музейних лекторіях, музейних експозиціях, музейних холах). Така лекція може проводитися з опорою на музейні предмети в експозиції;
- позамузейні – коли лекції проводяться під час виїзних заходів. [40, с. 65].

Перелік лекційної тематики, що зазначений нижче допомагає найбільш ширше ознайомити відвідувачів музею з науковим та культурним життям Харківського державного інституту культури в період з 1964- по 1991 рр.

Зміст лекційної тематики на базі експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

№ п/п	Назва теми	Вид	Тип	Цільове призначення	Аудиторія	Перелік
1	«Основні напрями діяльності СНТ Харківського інституту культури.»	Внутрішньо - музейна	Вузько-тематична	Навчальна, (вузівська)	Студенти ХДАК.	1.Фото активних учасників СНТ, засідань СНТ. 2. Грамоти за участь в студентських, міжнародних та всесоюзних наукових конференціях. 3. План роботи СНТ. 4.Протоколи засідань СНТ.
2	«Харків 60-х рр. XX ст. очима студентів ХДІК»	Зовнішньо-музейна (на базі бібліотеки Короленко, зал україніки.)	Оглядова	Загальноосвітня	Викладачі, студенти та випускники ХДАК, працівники бібліотек, студенти гуманітарних факультетів ВНЗ Харкова.	Слайди: 2.1.Будівництво гуртожитку № 1, 2.2.Старий центр Харкова, вул.Сумська 2.3. Полтавський шлях 60-х рр. 2.4.Фасад бібліотеки Короленко, 2.5. Старе приміщення театру ім. Пушкіна, 2.6.Студенти під час суботників та ін. 2.7. Аудіозаписи А. Пугачева 2.8. Збірка поезії Чичібабіна та ін.
3	«Провідні науковці ХДІК».	Внутрішньо-музейна	Вузько-тематична	Спеціальна	Викладачі та студенти ХДАК, студенти та	**Слайди:** 3.1.Портрет Чернявського Г.Й., 3.2.Портрет Айзенштадта

					викладачі історичного та філософського фак-ів ХНУ ім. Каразіна, співробітники ХІМ.	В.К., 3.3.Портрет Лортикяна Е. Л., 3.4.Портрет Тамма Е.П. 3.5.Орден «Кирила і Мефодія» І ступеня, яким уряд НРБ нагородив Чернявського Г.Й. за значний внесок у дослідження історії Болгарії **Наукові доробки:** 3.6. Докторська дисертація Чернявського Г.Й. 3.7.Книга. Бібліографічний показчик Г.Й. Чернявський - 93 с. 3.8.Книга. Виноградов А.П., Чернявський Г.Й. История культурно-просветительнос кой работы В СРСР. Харьков, 1970. Ч. 2 - 298 с. 3.9. Книга В. К. Айзенштадт «Режессура и организация массовых зрелищ», 1973 р. 3.10. Книга. Е. Л. Лортикян. Питання теорії та методології соціального планування в українській економічній літературі: уч. посібник. 1971 р.

						Документи: 3.11.Диплом доктора наук. Про присвоєння Айзенштадту В.К. наукового ступеня доктора мистецтвознавства. 1973 р. 3.12.Диплом доктора наук. Про присвоєння Лортикяну Ернсту Львовичу наукового ступеня доктора економічних наук. 1985 р. 3.13. Наказ про зарахування на 1й курс денного відділення студентів-музеєзнавців (1989р.) 3.14. Наказ про призначення В. К. Айзенштадта керівником театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського. 1955 р. Та ін.
4	«Наукова діяльність ХДБІ у перші повоєнні роки»	Внутрішньо-музейна	Оглядова	Загальноосвітня	Викладачі, студенти та випускники ХДАК.	Слайди: 1.Фото. Ашукін А.А. 2.Фото. Велігодська С. О. 3.Фото.Вєтров В. А. 4.Фото. Семенов –Зусер С.А. 5. Фото. Габель М.О. 6.Фото. Гандельман Я. Й. та ін.
5	«Біля джерел	Внутрішньо-музейна	Оглядова	Загальноосвітня	Викладачі,	Музичні інструменти:

	вищої мистецької освіти у ХДАК»				студенти та випускники ХДАК.	1. Домра прима (1958 р.вип.) 2. Баллалайка бас (1958 р.вип.) 3. Баян (Виповнений по індивідуальному заказу тульською фабрикою музичних інструментів у 1957 р.)

Серед традиційних форм СМК також виділяють конференції та семінари. Це єдина форма СМК, що має чітко окреслену аудиторію, обумовлену специфікою наукового спілкування. Метою цієї форми є введення в науковий обіг результатів різних музейних та наукових досліджень, професійне спілкування, обмін досвідом, підвищення рівня кваліфікації.

Конференція - форма організації наукової діяльності, під час якої дослідники представляють і обговорюють свої роботи. Зазвичай заздалегідь повідомляється про тему, час і місце проведення конференції. Потім починається збір тез доповідей та створюється поетапний план проведення самої конференції.

Семінар - традиційна форма підвищення кваліфікації, ознайомлення з роботами колег, форма колективного, публічного робочого обговорення наукової інформації колегами для формування компетенції учасників колективу в обсязі нових знань, методів, для оптимізації взаємодії по проектах і програмах.

Це форми комунікації, що призначені для міжмузейного професійного спілкування.

Характерні риси форм СМК конференції та семінари:

1. Обмежена аудиторія (закриті заходи);
2. Наукові заходи;
3. Чітке знання кількості учасників і робота з запрошеними;

4. На конференцію чи семінар запрошуються спеціалісти,що активно працюють в тій чи іншій сфері.

Види конференцій та семінарів: міжнародні, всеукраїнські, регіональні, місцеві. [44, с.68].

Харківська державна академія культури протягом багатьох десятиліть (до кінця 1960- х років) була єдиним в Україні центром вищої бібліотечно-інформаційної і культосвітньої роботи. Саме тут відбувається формування ряду наукових шкіл, було започатковано нові напрями наукових досліджень, працювали далеко за її межами вчені-дослідники та майстри мистецтв. Академія і зараз залишається одним з провідних центрів культурологічно-мистецької науки і освіти. Тому саме на базі ХДАК, експозиції музею її історії, яка досить детально висвітлює основні здобутки вищого навчального закладу у сфері науки і мистецтва, логічним є проведення низки профільних наукових конференцій та семінарів.

Перелік семінарів та конференцій на базі експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»:

№ п/п	Перелік тем	На кого зорієнтовані	Звідки прибули доповідачі	Яким чином будуть опубліковані матеріали	Культурні заходи	Секції
1.	Всеукраїнська науково-теоретична конференція: «Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам`яті»	Представники музеїв України; представники культурних та етнографічних організацій; викладачі та студенти музейного	Харківська державна академія культури; Київський національний Університет культури і мистецтв.	У вигляді збірки наукових праць	- Відвідування ХІМ; - Святковий концерт на честь закриття конференції	1. Історична місія музею в просторі світової культури, історичні портрети музейних діячів; 2. Історія музейної справи; 3. Збережен-

		відділення ХДАК.				ня культурної спадщини на сучасному етапі; 4. Пам`ять і пам`ятки як об`єкти музеєфікації; 5.Підготовка фахівців музейної справи: український та зарубіжний досвід;
2.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Айзенштадтівські читання»	Працівники театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського; Студенти та викладачі ХДАК; Театральні критики; студентів та викладачів Київського національного Університету культури і мистецтв; викладачі Луганської академії культури та мистецтв.	Харківська державна академія культури; Київський національний Університет культури і мистецтв; Харківська театрально-музична бібліотека ім. К. Станіславського; Луганська академія культури і мистецтв, режисери та театральні критики театрів України.	У вигляді тез.	-Презентація екскурсії : «Формування наукових шкіл ХДАК»; -Екскурсія до театрально-музичної бібліотеки ім. К. Станіславського; - Бенкет.	1.В.К. Айзенштадт – лідер української школи театрознавства. 2. Розвиток українського театру на сучасному етапі. 3.Театральна критика на сучасному етапі розвитку театрознавства.
3.	Всеукраїнська науково-теоретична конференція: «Бібліотечна і	Працівники Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г.	Харківська державна академія культури; Київський національний	У вигляді збірки матеріалів конференції.	-Екскурсія до Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г.	1. Дослідження питань бібліотечного краєзнавства викладачів

	бібліографічна наука: минуле і сучасне»	Короленка; Працівники національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського; Викладачі Рівненського державного гуманітарного університету; Викладачі Львівського національного університету ім. Франка; Працівники Національної Книжкової Палати України; Працівники Львівської академії друкарства; Працівники Луганської академії культури і мистецтв; Працівники та студенти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва (м. Київ.)	Університет культури і мистецтв; Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (Київ); Рівненський державний Гуманітарний університе; Львівський національний університет ім. Франка; Національна Книжкова Палдата України (м. Київ); Львівська академія друкарства; Луганська академія культури і мистецтв; Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ.)		Короленка; -Бенкет.	ХДАК. 2. Бібліотечна наука та освіта України 60-80-ті рр. XX ст. 3. Методологічні та теоретичні засади інформаці – йно-бібліотечної діяльності.
4.	Науково-практичний семінар «Хорове виконавство та підготовка хормейстерів (з досвіду роботи	Працівники Луганської академії культури і мистецтв; Працівники та студенти Національної академії	Харківська державна академія культури; Київський національний Університет культури і мистецтв;	У вигляді тез.	Майстер-клас (робота диригента з студентсь-ким колективом ХДАК)	1.Становлення хорової освіти в ХДІК. 2.Особливості переходу до підготовки професій-

	кафедри хорознавства та хорового диригування ХДАК)»	керівних кадрів культури і мистецтва (м. Київ.) Київський національ-ний Університет культури і мистецтв;				них хормейстер-рів. 3. Диригент-сько-хорова підготовка як основна складова навчально-виховної роботи.
5.	Науково-практичний семінар «Підготовка фахівців бібліотечної справи для мережі дитячих бібліотек»	Працівники дитячих бібліотек м. Харкова; Працівники Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка; Працівники національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського-го; Викладачі Рівненського державного гуманітарно-го університету; Викладачі Львівського національно-го університету ім. Франка; Працівники Національної Книжкової Палати України; Працівники Львівської академії	Харківська державна академія культури; Київський національний Університет культури і мистецтв; Національ-на бібліотека України ім. В.І. Вернадсь-кого (Київ); Рівненський державний Гуманітар-ний університе; Львівський національний університет ім. Франка; Національна Книжкова Палдата України (м. Київ); Львівська академія друкарства; Луганська академія культури і	У вигляді тез.	-Екскурсія до Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка; -Бенкет.	1. Особли - вості роботи бібліотекаря у дитячій бібліотеці. 2. Вивчення досвіду провідних дитячих бібліотек Харкова та регіону. 3. Проблеми адаптації випускників ХДАК у бібліотечно му середовищі. 4. Обговорен-ня та прийняття рекоменда-цій, щодо удосконален ня підготовки фахівців дитячих бібліотек (за результата-ми соціального опитування)

		друкарства; Працівники Луганської академії культури і мистецтв; Працівники та студенти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва (м. Київ.)	мистецтв; Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ.)			

Однією з форм СМК є - музейне об'єднання – це група людей сформованих навколо музею, об'єднаних спільними інтересами, що беруть активну участь в житті музею. До них відносять гуртки, студії, клуби. Усе це – плід масової роботи, що направлений на об`єднання однодумців. Музейні об`єднання дають можливість виявлення та подальшого розвитку творчих здібностей особистості. Тематика гуртків, клубів, студій розробляється музеєм, що в свою чергу спирається на свої уявлення про направлення масової просвітньої роботи та корегується в залежності від виявленого відвідувачами інтересу чи його відсутності. Таким чином музей перетворюється в центри спілкування, люди об`єднуються за своїми інтересами у музейному просторі. Та формують собою коло постійної аудиторії «друзів музею».

Види музейного об'єднання:

Гурток - це невелика група людей, об'єднаних за інтересами та під керівництвом музейного педагога. Гуртки бувають: історичного профілю (історичні події, історичні науки, історія будь якого об'єкта, біографія видатної особи), гуртки джерельного профілю (які вивчають музейну колекцію), художньо-тематичні.

Студія – це невелика група дітей чи дорослих направлена на розкриття їх талантів і художньої творчості. Ціль студії – естетичний розвиток дітей та дорослих. Музейна колекція – основа на якій створена програма студії.

Клуб - це більш масова самодіяльна суспільна організація, члени якої об'єднуються спільними інтересами в області науки, культури чи професії.

Клуби можуть бути двох типів:

Дитячі, які мають широку програму загальноосвітнього і загальнополітичного характеру, клуби які присвячені окремим темам історії і сучасності та клуби юних музеєзнавців.

Дорослі, прикладом яких можуть бути: клуби колекціонерів, клуби помічників музею, клуби аматорських інтересів.

При музеях створюються музейні об'єднання, які мають на меті об'єднати аудиторію спільними інтересами. Вони можуть бути платними і безкоштовними. [44, с.125].

В рамках музеїв специфікою таких музейних об'єднань є обов'язкова участь в них музейних працівників. Як правило гуртки та студії очолює працівник музею, що виступає у ролі наукового консультанта та керівника. В таблиці, що знаходиться нижче, зазначений основний перелік видів музейних об`єднань, що можуть успішно функціонувати при «Музеї історії Харківської державної академії культури» та на базі експозиції «Наукова діяльність Харківської державної академії культури в період з 1964- по 1991 рр.»

Перелік музейних об'єднань на базі експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

№ п/п	Назва музейного об`єднання	Мета та завдання	Аудиторія.
1.	Клуб любителів книги	**Мета:** Знайомство учасників клубу з історією книги, основами бібліотечно-інформаційної діяльності,	Широка- студенти гуманітарних та факультетів ВНЗ Харкова, працівники

		новинками сучасної наукової та художньої літератури. **Завдання:** -Навчити учасників клубу поважно ставитися до книги. - Створення благодійного фонду «Кожній дитині – книга». - Об`єднати спеціалістів гуманітарної сфери знань для пошуку, обміну та роботи з цікавими для них виданнями.	та співробітники бібліотек м. Харкова.
2.	Театральна студія «Мельпомена»	**Мета:** Знайомство зісторією та сьогоденням театральної справи Харківщини, кращими режисерськими роботами. Набуття навичок аналізу театральних вистав та оволодіння навичками акторської гри. Вивчення творчості професора театрознавства ХДАК В.К. Айзенштадта. **Завдання:** - Навчити відвідувачів основам акторської гри. - Навчити основам режисерської майстерності. - Зробити постановку спектаклю, що буде представлений гостям студії. - Набуття навичок аналізу театральних творів.	Школярі старшого шкільного віку, студенти вищих навчальних закладів міста Харкова, творча молодь, що займається в місцевих та обласних будинках Культури.
3.	Студія юних бандуристів «Хоткевичі»	**Мета:** Залучення школярів до вивчення українського кобзарського мистецтва, надання навичок гри на бандурі. **Завдання:** - Ознайомити з історією кобзарства на Україні та виникненням кобзи; - Розкрити творчість	Широка: Школярі середнього та старшого шкільного віку, студенти ВНЗ м. Харків, охоче населення міста.

		найбільш відомих українських кобзарів; - Розкрити феномен кобзарства в українській музичній культурі; - Навчити основам кобзарського виконавства	
4.	Асоціація випускників ХДАК	**Мета:** об`єднати випускників Харківської державної академії культури для пошуку своїх одногрупників, їх спілкування та обміну професійними знаннями: поглибленного вивчення історії ХДАК, проведення наукових та виховних заходів; популяризація досягнень випускників академії. **Завдання:** - Пошук випускників ХДАК, запрошення увійти в клуб випускників; - Організація зустрічей випускників ХДАК. - Заохочення випускників допомагати ХДАК в її громадській діяльності.	Випускники ХДАК.
5.	Студія « Майбутні науковці»	**Мета:** Привити відвідувачам бажання плідно навчатися у стінах своєї alma-mater та займатися науковою роботою. **Завдання:** - Ознайомити з провідними науковцями ХДАК. - Навчити відвідувачів студії збирати матеріал для наукових робіт. - Навчити гарно володіти науковим стилем, що необхідний при написанні наукових робіт. - Навчити відвідувачів студії ораторської	Школярі старшого шкільного віку шкіл м. Харкова, студенти гуманітарних факультетів ВНЗ м. Харків.

		майстерності та умінню тримати себе на публіці.	

Нетрадиційні форми – це всі інші засоби передачі інформації від музейних предметів до музейного відвідувача. Сучасна музейна комунікація характеризується введенням нових форм СМК. Нові форми в постійному розвитку і залежать від креативності музейних співробітників.

Однією із таких форм роботі є презентація – урочистий захід, що покликаний вигідно представити музейний продукт (також таким продуктом можуть виступати наукові чи музейні видання). Функції: діюча реклама, ефективний засіб запрошення людей в музей, один із засобів самовираження музею. Музейна презентація може бути сімейна і комплексна, що проходить в рамках семінарів і конференцій, музейних об'єднань, та інших нетрадиційних формах. Не менш важливою формою роботи з відвідувачами є – майстер-клас (як важлива форма PR – роботи).

Музейне свято - комплексна форма роботи з музейною аудиторією, що включає в себе об'єднані єдиною темою елементи екскурсії, тематичного вечора, театралізованої вистави тощо.

Необхідно відмітити проведення музеями різноманітних концертів, вечорів, вернісажів – усі вони покликані піднімати престиж музею в очах суспільства. [49, с.132]. Зважаючи на це, нами були розроблені нетрадиційні форми роботи, що найбільш яскраво зможуть прорекламувати «Музей історії Харківської державної академії культури» та викликати інтерес до запропонованої експозиції «Наукова діяльність ХДАК в період з 1964- по 1991 рр.»

Перелік нетрадиційних форм музейної комунікації на базі експозиції: «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.»

№ п/п	Назва	Мета та завдання	Учасники	Аудиторія	Використані технічні засоби
1.	Презентація «Музею історії Харківської державної академії культури»	**Мета:** Реклама музею та залучення до нього відвідувачів. Завдання: зацікавити потенційну аудиторію у відвідуванні музею, піар Харківської державної академії культури, демонстрація експозицій.	Молодь старшого шкільного віку, студенти та викладачі ВНЗ Харкова, музейні працівники.	Для широкого кола відвідувачів.	Мікрофони, стійки для мікрофонів, акустична система, мультимедійне обладнання.
2.	Музейне свято з нагоди Ювілею музейного відділення «Посвячення в музеєзнавці»	**Мета:** ознайомлення гостей свята з історією музейного відділення Харківської державної академії культури. Завдання: популяризація музейної сфери, заохочення навчання на музейному відділенні ХДАК.	Молодь старшого шкільного віку, студенти музейного відділення ХДАК, музейні працівники.	Для широкого кола відвідувачів.	Мала зала ХДАК, стенди, аудіо-відео техніка, мультимедійне обладнання, мікрофони.
3.	Урочисті заходи присвячені 85-річчю Харківської державної академії культури «Всюди перші…»	**Мета:** відзначити Ювілей ХДАК. Завдання: Висвітлення історії становлення мистецької освіти в академії та досягнень сучасних	Представники Харківської державної обласної адміністрації, викладачі та співробітники ХДАК, працівники сфери освіти	Для широкого кола відвідувачів.	Мікрофони; стійки для мікрофонів; акустична система; додаткові засоби освітлення: прожектори, софіти;

		студентських колективів.	та культури м. Харкова, представники Харківської державної обласної адміністрації, студенти ХДАК.		мультемедійний екран; стільці.
4.	Вікторина «Що ви знаєте про академію?»	**Мета:** виявлення знань з історії ХДАК. Завдання: популяризація знань історії ВНЗ.	Викладачі, співробітники та студенти ХДАК.	Студенти ХДАК.	Мікрофони; круглий стіл; стільці.
5.	Музейне свято ветеранів «День Перемоги» на честь ветеранів ХДАК.	**Мета:** відзначити День перемоги, віддати шану ветеранам війни. Завдання: організувати зустріч ветеранів; підготувати концертну програму; виховання почуття патріотизму серед студентської молоді; пам`ять ветеранів війни.	Ветерани війни, представники Харківської державної обласної адміністрації, викладачі та співробітники ХДАК, працівники сфери освіти та культури м. Харкова, представники Харківської державної обласної адміністрації, студенти ХДАК.	Для широкого кола відвідувачів.	Мікрофони; стійки для мікрофонів; акустична система; додаткові засоби освітлення: прожектори, софіти; мультемедійний екран; стільці, квіти.

Допоміжні канали (додаткові) - засоби передачі інформації від музейного предмета до глядача з допомогою використання його зображення.

Всі предмети та об'єкти, які мають зображення музейних предметів, називають музейною продукцією. Музейна продукція може містити бренд музею, а також бути торговою маркою. Виділяють чотири види музейної продукції:

1. Поліграфічна: наукова література (методичні матеріали, збірки статей, опубліковані монографії тощо), путівники, фотопродукція (фотоальбоми фондів, фотоальбоми конкретних колекцій і т. п.), дрібна поліграфія (афіши, календарі, листівки, грамоти тощо). Друковані видання виконують інформаційну, популяризаторську і освітню функції.
2. Мультимедійна продукція (все, що створено за допомогою мультимедійних технологій – на знімних носіях, в мережі інтернет, в музейній базі диних. Мультимедійна продукція випускається в освітніх, виховничих, розважаючих цілях.
3. Аудіо-візуальна продукція. Вся інформація про музей і його діяльність створюється за допомогою аудіо, відео засобів. (аудіо-роліки, відео-фільми, рекламні роліки на ТВ та ін.). Ця продукція рекламує музей і всі його зіставні частини.
4. Сувенірна продукція, яка поділяється на: посвідчення (сувеніри, що свідчать про відвідання музею – грамоти, нагороди, вкладиші), меморії (сувеніри на пам'ять про музей, що відтворюють будь-яким способом споруду музея, музейні експонати та подібне), інформаційна продукція – будь-який предмет з логотипом музею (ручки, футболки, блокноти тощо). Сувенірна виконує розважальну і рекламну функції.

Розповсюджується музейна продукція шляхом передачі в дар, реклами на ТВ і радіо та через газетно-журнальні видавництва. [91;с. 165]

Перелік рекламного забезпечення експозиції: « Наукова діяльність Харківської державної академії культури в період з 1964 – по 1991 рр.»

№	*Вид*	*Назва*	*На кого розрахований*	*Засоби реалізації*
1.	Запрошення	«Запрошення на урочисті заходи, з нагоди 85- річчя Харківської державної академії культури	ПрацівниківМіністерства культури України, Харківської державної обласної адміністрації та обласної ради, почесних гостей свята.	Доставка кур`єром.

		«Всюди перші...»»		
2.	Календар	«Харківська державна академія культури»	Широке коло	Сувенірний подарунок після відвідування музею історії Харківської державної академії культури, під час проведення конференцій (у наборі доповідачів), після проведення науково-практичних семінарів, інших масових заходів.
3.	Буклет	«Харківська державна академія культури»	Широке коло	Розповсюдження по середнім загальноосвітнім закладам міста Харкова та обл.
4.	Рекламний відео-ролик	«Віртуальний музей історії ХДАК»	Широке коло	Трансляція на міських каналах Харкова, мережа інтернет.
5.	Сайт	«Музей історії ХДАК»	Широке коло	Мережа інтернет.

Сценарій урочистостей, присвячених 85-річчю Харківської державної академії культури «Всюди перші…» на базі музею історії Харківської державної академії культури та Харківського національного академічного театру ім. Лисенка.

Дата проведення: 23 вересня 2014 року. Початок о 15:00 , кінець о 19:30.

Аудиторія: Міністр культури України, представники Харківської обласної державної адміністрації, викладачі, співробітники та студенти Харківської державної академії культури, представники обласних закладів культури і мистецтв, працівники та співробітники ВНЗ України, почесні гості,випускники минулих років.

Тривалість: 4 години 30 хвилин.

Мета заходу: ознайомити відвідувачів з історією розвитку Харківської державної академії культури в період з 1964-1991 рр., що яскраво відображає витоки сьогоднішнього успіху Харківської державної академії культури серед інших закладів культури і мистецтв України. Відзначити 85-річний ювілей академії та зробити підсумки пройденого шляху за час існування цього ВНЗ.

Місце проведення: музей історії ХДАК, вестибюль та велика зала ХНАТОБу.

Оформлення: Музей історії ХДАК: в музеї розміщені стелажі та стенди з експонатами, що розповідають про історію та розвиток ХДАК. У дальніх кутках залу встановлені великі колонки з яких грає тиха класична музика. Посередині залу стоять мікрофони на високих підставках, біля центральної стіни стоять стільці та стіл для Вченої ради.

Вхід до ХНАТОБу прикрашений святковою червоною доріжкою, безпосередньо вхід у театр прикрашений різнокольоровими повітряними кульками, що являють собою красиву арку. Шлях на другий поверх та сходи також прикрашені святковою червоною доріжкою. Великі золоті люстри доповнюють атмосферу свята. На дверях стоять дві дівчини у довгих вечірніх сукнях (хостес), що зустрічають гостей.

У вестибюлі театру розміщені виставки: з правого боку від центральних сходів розміщена виставка «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.», праворуч від неї, на бокових сходинах, знаходиться камерний ансамбль скрипалів, що виконує класичні твори. Ліворуч від центральних сходів розміщена виставка робіт доцента кафедри культурології та медіа-комунікацій Харківської державної академії культури Грицаненка Валентина Георгійовича, ліворуч від виставки картин, біля бокових сходів, знаходиться виставка наукових робіт професорсько-викладацького складу ХДАК. У холі працює пересувна телестудія, яка фіксує урочистості, а також беруться інтерв`ю у почесних гостей свята.

Велика зала також прикрашена різнокольоровими повітряними кульками, сцена у святковому вбранні.

Технічні засоби: Екскурсійні автобуси, музичні системи, мікрофони, стелажі, стенди, музичні інструменти, стіл , стільці.

План сценарію:

1. Зустріч почесних гостей у холі ХДАК та проведення їх до музею історії ХДАК. (10 хвилин)
2. Урочисте посвячення в почесні професори академії відомих діячів культури і мистецтв, випускників ХДАК. (40 хвилин)
3. Розміщення почесних гостей у автобусі (10 хвилин)
4. Переїзд до ХНАТОБу ім. Лисенка (15 хвилин)
5. Зустріч почесних гостей біля входу ХНАТОБу ім. Лисенка, їх проведення до вестибюлю (5 хвилин)
6. Огляд виставки присвячений історії академії з основними етапами її розвитку. (15 хвилин)
7. Огляд персональної виставки робіт доцента кафедри культурології та медіа-комунікацій Харківської державної академії культури Грицаненка Валентина Георгійовича (15 хвилин)
8. Огляд виставки наукових досягнень викладачів академії (10 хвилин)
9. Початок урочистостей у великій залі ХНАТОБу (30 хвилин)
10. Концертна програма (1 година 30 хвилин)
11. Закінчення концерту, збір гостей свята на подвір`ї театру. (10 хвилин)
12. Святковий феєрверк (20 хвилин)
13. Проведення іногородніх гостей, їх розміщення у автобусі, що відвозить їх до готелю.

1. Зустріч почесних гостей у холі ХДАК та проведення їх до музею історії ХДАК.

Місце дії: хол ХДАК.

Оформлення: підлога холу прикрашена святковою червоною доріжкою. У холі гостей зустрічають декілька хлопців та дівчат в українських національних костюмах з хлібом-сіллю.

Тривалість: 10 хвилин.

Дійові особи: декілька хлопців та дівчат в українських національних костюмах.

Дівчина: Добрий день, дорогі гості! Ми раді вітати вас у стінах Харківської державної академії культури. (Вклоняється)

Хлопець: Сьогодні, у нас велике свято – 85 років із заснування нашої alma-mater! Ми запрошуємо вас розділити із нами це свято. (Вклоняється)

Дівчина: Приміть від нас цей хліб як знак пошани та гостинності (Передає хліб гостям)

Хлопець: Запрошуємо вас до музею історії Харківської державної академії культури, де й розпочнуться урочистості, присвячені цій знаменній даті. (ведуть їх до приміщення в якому розташований музей історії ХДАК)

2. Урочисте посвячення в почесні професори академії відомих діячів культури і мистецтв, випускників ХДАК.

Місце дії: Музей історії ХДАК.

Оформлення: Музей історії ХДАК: в музеї розміщені стелажі та стенди з експонатами, що розповідають про історію та розвиток ХДАК. У дальніх кутках залу встановлені великі колонки, з яких грає тиха класична музика. Посередині залу стоять мікрофони на високих підставках, біля центральної стіни стоять стільці та стіл для Вченої ради.

Тривалість: 40 хвилин.

Дійові особи: Ведучий, ведуча, Рада академії.

Звучать урочисті позивні ритуалу – музична фраза старовинного студентського гімну «Гаудеамус». На сцену виходить ведучий, в руках у нього посох. Він тричі стукає посохом об підлогу.

Ведучий: Починаємо урочисте засідання вченої ради Харківської державної академії культури.

Знову звучать урочисті позивні.

Ведучий: Почесний ареопаг прошу зайняти свої місця. (Ведучий називає членів Вченої Ради за списком, звучить урочиста музика)

Ведучий: «Прімус інтеранус» - перший серед рівних, ректор, Заслужений діяч мистецтв України, професор – В.М. Шейко. « Верба магістре» - слово магістра. Я запрошую до слова – голову вченої Ради академії – професора В. М. Шейка.

В.М. Шейко: Добрий день, шановні гості! Сьогодні ми зібралися з вами тут, щоб, відсвяткувати 85- річний ювілей академії, віддати шану провідним науковцям Харківської державної академії культури та провести урочисте посвячення в почесні професори. Щиро вітаю усіх присутніх в цьому залі та пропоную розпочати наше свято!

Ведучий: « Магістр діксіл» - магістр сказав!

(Звертається до членів Ради) Вельмишановні професори, чи готові ви до урочистого прийому в професорський куріал свого молодшого колеги?

Професори: «Так, готові!»

Ведучий: Я запрошую на сцену Рожка Володимира Івановича !

Звучить урочиста музика, на сцену підіймається посвячуваний і зупиняється поруч з Ведучим.

Ведучий: Вельмишановні професори, чи не заперечуєте ви проти такого поповнення ваших рядів?

Професори: *кивають головами , «радяться» між собою , але все ж таки схвалюють запропоновану кандидатуру.*

Ведучий: Прошу внести до залу старовинну книгу мудрості і знань та символи професорської належності!

Звучить урочиста музика. Через зал йде Ведуча, у неї в руках стародавній фоліант, за нею - два асистенти, які виносять мантію, професорську шапочку та квіти. Вони підіймаються на сцену з протилежної сторони від Ведучого. Ведуча передає книгу Ведучому.

Ведучий: (Звертаючись до посвячуваного) Вельмишановний Володимир Івановичу, зараз буде виголошений текст Урочистої присяги. Вам потрібно повторити за мною останні слова і при цьому – покласти праву руку на Книгу Мудрості, а ліву – н асерце. Бо вірність нашій загальній справі має йти від чистого серця.

Посвячуваний виконує прохання ведучого.

Ведучий: Вступаючи до лав професорів Харківської державної академії культури я урочисто обіцяю всі свої сили, всі свої знання, увесь свій досвід віддати процвітанню нашої національної культури.

Рожок В.І.: - Обіцяю!

Ведучий: Обіцяю бути гідним високого звання професора!

Рожок В.І.: - Обіцяю!

Ведучий: Обіцяю сумлінно і чесно служити нашій загаліній справі!

Рожок В.І.: - Обіцяю!

Ведучий: Шановні професори прийміть нового колегу до своїх лав!

Звучить урочиста музика. Голова Вченої Ради вручає посвячуваному професорський атестат. Ведуча – дарує квіти, одягає професорську шапочку – китиця якої повинна бути з правого боку, потім одягає мантію.

Ведуча : « Аль капоріс!» - за ради честі новообраного професора!

Звучить фонограма стародавнього студентського гімну «Гаудеамус» (один куплет)

Ведуча: До слова запрошується новообраний професор Рожок Володимир Іванович!

Рожок В. І. : Я хочу подякувати Вченій Раді за урочисте посвячення в почесні професори Харківської державної академії культури, мені як випускнику академії дуже приємно і почесно знаходитися тут разом із вами. Хочу привітати всіх зі світом 85-річного ювілею Харківської державної академії культури. Та подякувати за гарний настрій. Дякую, від чистого серця!

Після виступу професора Ведуча просить його зайняти своє місце серед членів вченої Ради. За тим самим сценарієм відбувається посвячення ще 2-х колишніх випускників Остапенка Д.І. та Ракитянської В.Д. Після закінчення посвячення останнього новообраного професора Ведуча запрошує до слова ректора академії, який закриває урочисте засідання Вченої ради.

3. Проведення та розміщення почесних гостей у автобусі.

Місце дії: внутрішній дворик головного корпусу Харківської державної академії культури.

Оформлення: автобуси бізнес- класу на 20 осіб.

Тривалість: 10 хвилин.

4. Переїзд до ХНАТОБу ім. Лисенка

Тривалість: 15 хвилин.

Дійові особи: декілька хлопців та дівчат в українських національних костюмах.

5. Зустріч почесних гостей біля входу до ХНАТОБу ім. Лисенка, їх супровід до вестибюлю.

Місце дії: Передній двір ХНАТОБу.

Оформлення: До входу в театр простелена червона доріжка. Гостей зустрічають дівчата у вечірніх сукнях та ведуть їх до вестибюлю театру.

Тривалість: 5 хвилин.

Дійові особи: декілька дівчат у вечірніх сукнях.

6. Огляд виставки присвяченій історії академії та основним етапам її розвитку.

Місце дії: вестибюль театру. Правий бік від центральних сходів.

Оформлення: Вхід до ХНАТОБу прикрашений святковою червоною доріжкою, безпосередньо вхід у театр прикрашений різнокольоровими повітряними кульками, що являють собою красиву арку. Шлях на другий поверх та сходи також прикрашені святковою червоною доріжкою. Великі

золоті люстри доповнюють атмосферу свята. На дверях стоять дві дівчини у довгих вечірніх сукнях (хостес), що зустрічають гостей.

У вестибюлі театру розміщені виставки: з правого боку від центральних сходів розміщена виставка «Наукова діяльність Харківської державної академії культури в період з 1964- по 1991 рр.», праворуч від неї, на бокових сходинах, знаходиться камерний ансамбль скрипалів, що виконують класичні твори. Ліворуч від центральних сходів розміщена виставка робіт доцента кафедри культурології та медіа-комунікацій Харківської державної академії культури Грицаненка Валентина Георгійовича, ліворуч від виставки картин, біля бокових сходів, знаходиться виставка наукових робіт професорсько-викладацького складу ХДАК.

Тривалість:15хвилин.

Дійові особи: З основними етапами розвитку Харківської державної академії культури гостей знайомить ректор академії Шейко Василь Миколайович.

7. Огляд персональної виставки робіт доцента кафедри культурології та медіа-комунікацій Харківської державної академії культури Грицаненка Володимира Георгійовича.

Місце дії: Вестибюль театру, лівий бік від центральних сходів.

Оформлення: те ж саме.

Тривалість: 15 хвилин.

Дійові особи: Огляд виставки супроводжується розповіддю самого автора.

8. Огляд виставки наукових досягнень працівників академії.

Місце дії: Вестибюль театру, з лівого боку від персональної виставки робіт доцента кафедри теорії та історії культури Харківської державної академії культури Грицаненка Валентина Георгійовича.

Оформлення: те ж саме.

Тривалість: 10 хвилин.

Дійові особи: Огляд виставки супроводжується розповіддю проректора з наукової роботи Н. М. Кушнаренко.

9. Початок урочистостей у Великій залі ХНАТОБу ім. Лисенка.

Місце дії: Велика зала ХНАТОБу ім. Лисенка.

Оформлення: Сцена у святковому вбранні. У художньому оформлення використані тюлеві колони, цифра «85», логотип академії. Зліва та справа від сцени - великі мультимедійні екрани. У дальньому правому кутку сцени на підставці – прапор України та прапор академії культури. Оркестрова яма перекрита пандусом. У глибині сцени естрадно-симфонічний оркестр, на сходинках хор академії культури. Біля центральних мікрофонів ведучі.

Тривалість: 30 хвилин.

Дійові особи: Ведучі, ректор ХДАК В.М. Шейко, Міністр культури України Кириленко В`ячеслав Анатолійович, Голова Харківської обласної державної адміністрації Балута Ігор Миронович, Харківський міський голова Кернес Генадій Адольфович.

Ведучі: Добрий день, дорогі друзі!

Ведучий 1: Сьогодні, в цій прекрасній залі, один з найстаріших навчальних закладів Харкова - перший інститут культури України, а сьогодні – Харківська державна академія культури, відзначає свій ювілей – 85 років з дня заснування.

Ведучий 2: Починаємо урочистості, присвячені цій знаменній даті!

Хор та естрадно-симфонічний оркестр виконують ***Гімн України.***

Ведучий 1: Шановні пане та панове! До вас звертається ректор Харківської державної академії культури, професор, член-кореспондент Національної академії мистецтв України Василь Миколайович Шейко.

Звучить музика. В.М. Шейко із залу виходить на сцену.

Виступ В.М. Шейко (4-5 хвилин)

Наприкінці промови В.М. Шейко вітає почесних гостей,

які прибули на ювілей академії.

В.М. Шейко: Запрошую на сцену Міністра культури України - Кириленко В`ячеслава Анатолійовиа

Звучить музика. В. А. Кириленко із залу підіймається на сцену.

Наприкінці промови В. А. Кириленко оголошує початок церемонії нагородження Почесними грамотами Міністерства культури викладачів та співробітників ХДАК за сумлінну та плідну працю.

За оголошеним списком особи, що нагороджуються виходять на сцену із-за куліс. Дівчата з театру танцю «Заповіт» із-за куліс підносять В. А. Кириленко грамоти, які він вручає нагородженим. Дівчата вручають нагородженим квіти. Нагороджені залишаються на сцені до кінця церемонії.

Ведучий 2: Дякуємо Вам, шановний В`ячеславе Анатолійовичу, запрошуємо вас, та нагороджених до залу!

В. А .Кириленко *та нагороджені під музику спускаються до зали.*

Ведучий 2: Слово надається Голові Харківської обласної державної адміністрації І. М. Балуті.

Звучить музика. І. М. Балута із залу підіймається на сцену.

Наприкінці промови М.М. Добкін оголошує початок церемонії нагородження Почесними грамотами Облдержадміністрації викладачів та співробітників ХДАК за сумлінну та плідну працю.

За оголошеним списком особи, що нагороджуються виходять на сцену із-за куліс. Дівчата з театру танцю «Заповіт» із-за куліс підносять І. М. Балуті грамоти, які він вручає нагородженим. Дівчата вручають нагородженим квіти. Нагороджені залишаються на сцені до кінця церемонії.

Ведучий 2: Дякуємо Вам, шановний Ігоре Митрофановичу, запрошуємо вас, та нагороджених до залу!

І. М. Балута та нагороджені під музику спускаються до зали.

Ведучий 1: Слово надається Харківському міському голові Кернесу Генадію Адольфовичу.

Генадій Адольфович виходить до мікрофону та виголошує

промову.

Наприкінці промови Г. А. Кернес оголошує початок церемонії нагородження Почесними грамотами Харківської міської ради викладачів та співробітників ХДАК за сумлінну та плідну працю.

За оголошеним списком особи, що нагороджуються виходять на сцену із-за куліс. Дівчата з театру танцю «Заповіт» із-за куліс підносять Г. А, Кернесу грамоти, які він вручає нагородженим. Дівчата вручають нагородженим квіти. Нагороджені залишаються на сцені до кінця церемонії.

Ведучий 2: Дякуємо Вам, шановний Генадію Адольфовичу, запрошуємо вас, та нагороджених до залу!

Г. А. Кернес та нагороджені під музику спускаються до зали.

Ведучі (після нагородження): Квіти академії культури від Харківської обласної державної адміністрації та обласної ради!

Хлопці з театру танцю «Заповіт» виносять на сцену кошик квітів від облдержадміністрації та обласної ради.

Ведучий 1: Шановні ювіляри! Вас вітає Рада ректорів Харківського вузівського центру.

Звучить музика. Представники Ради ректорів піднімаються із залу на сцену.

Представник Ради ректорів В. С.Бакіров вітає академію культури.

Ведучий 2 (після промови)**:** Шановні гості! Шановний Василю Миколайовичу! Просимо вас до святкової зали.

Звучить музика. Представники Ради Ректорів та В. М. Шейко спускаються до залу.

Ведучі: О, Академіє, ти наша рідна мати.
В бурсацьких стінах – молоде життя.
Святкуєш ювілей – знаменну дату,

Прямуєш у щасливе майбуття.

На екрані демонструється фільм, присвячений 85-річчю ХДАК.

По закінченню фільму хор та естрадно-симфонічний оркестр виконують Гімн академії.

Після виступу інтермедійна завіса закривається.

10. Концертна програма:

Місце дії: Велика зала ХНАТОБу ім. Лисенка.

Оформлення: те ж саме.

Тривалість: 1 година 30 хвилин.

Дійові особи: Ведучі, творчі колективи.

Ведучі (із-за куліс) : Концертну програму відкриває народний хор академії (Керівник старший викладач Петро Сміюха). Солістка – лауреат Всеукраїнських конкурсів, випускниця академії, викладач Юлія Карчова.

« Роде наш красний» - народний хор.

Ведучі (із-за куліс) **:** Я починаюсь з отчої землі,
Як меч – з вогню, як ніжна пісня – з мови,
Як з велетенських сосон кораблі,
Як творчість – із великої любові.
Я починаюсь з отчої землі…

«Композиція на теми українських пісень» - хор та оркестр ХДАК.

Ведучий 2 (із-за куліс, після номеру) **:**

Композицією на теми українських пісень Олександра Литвинова святкову концертну програму відкрили:

хор та естрадно-симфонічний оркестр (художній керівник хору –доцент Володимир Бойко, художній керівник оркестру та диригент –заслужений діяч мистецтв України, доцент Юрій Персидський.).

Соліст – народний артист України, професор Костянтин Шаша.

Закривається інтермедійна завіса.

До мікрофонів на авансцені підходить тріо «Обереги»

Ведучий 1: Лауреат міжнародних конкурсів вокальне тріо «Обереги» у складі викладачів, заслужених артистів Вікторії Осипенко, Олени Шишкіної та випускниці академії Людмили Гринь.

Відкривається інтермедійна завіса.

« Провесінь» - тріо «Обереги»

Ведучий 2 (із-за куліс, після номеру тріо «Обереги»):

Наступними вас привітають лауреати міжнародніх конкурсів і фестивалів театр танцю «Заповіт» (художній керівник та головний балетмейстер - народний артист України,професор Борис Колногузенко) та лауреат Міжнародного конкурсу ансамбль народної музики « Стожари» (художній керівник – старший викладач Олександра Савицька)

«Вас вітає «Заповіт» - театр танцю «Заповіт», «Стожари».

Ведучі (із-за куліс, після номеру):

Народне гуляння «Грай іграчу!!»

Ведучий 2: В гулянні беруть участь народний хор Харківської державної академії культури (курівник – старший викладач Петро Сміюха) та наші колеги:

- Харківський міський театр народної музики України «Обереги» (художній керівник- заслужений діяч мистецтв України Юрій Алжнєв)
- народний хор Харківського училища культури (керівник – Сергій Кобзєв)
- вокально-хореографічний ансамбль «Марина» м. Чугуєва (художній керівник – заслужений працівник культури України Юрій Бєсєда)
- танцювальний ансамбль «Закаблуки» Харківського училища культури (керівник - випускниця академії Олена Ковалівська)

«Грай іграчу!!»

Опускається інтермедійна завіса.

Ведучий 1 (із-за куліс, після номеру): Шановні добродії! Сьогодні, в день ювілею, ми згадуємо людей,що заснували академію, викладали в ній багато років, що склали славу цього унікального навчального закладу. Вони не просто передавали знання студентам, вони віддавали їм свої серця. І це свято, в першу чергу, на їх честь, в їх пам`ять. Бо вони – наші Вчителі з великої літери.

На екрані демонструється фільм про знаних викладачів академії.

У цей час на сцені виставляється естрадно-симфонічний оркестр.

«Саламанка» - оркестр.

Ведучий 2 (із-за куліс): Ваші оплески естрадно-симфонічному оркестру (диригент - заслужений діяч мистецтв України, старший викладач Юрій Персидський)

Закривається інтермедійна завіса.

Ведучі (із-за куліс): Концертну програму продовжує заслужена артистка України, доцент академії Олена Шишкіна.

«Колискова» - О. Шишкіна.

Відкривається інтермедійна завіса.

Ведучі (із-за куліс): Переможець міжнародних конкурсів танцювальний дует «Міпарті» - випускники академії Світлана Двояшкіна та Олександр Авдєєв.

«Понад хмарами» - «Міпарті»

Ведучі (із-за куліс): Театр – студія бального танцю академії (художній керівник – заслужений працівник культури України Олексій Литвинов)

«Латиноамериканська фантазія» - театр-студія бального танцю.

Ведучі (із-за куліс): Для вас співає випускниця академії, народна артистка України Ніна Шестакова.

«Весілля в Карпатах» - Н.Шестакова, « Закаблуки»

Ведучий 1 (із-за куліс): Ніна Шестакова та ансамбль народного танцю «Закаблуки» училища культури (керівник – випускниця академії Олена Ковалівська)

« Щастя,добра, любові» - Н. Шестакова, «Заповіт», «Естет»

Ведучі (із-за куліс): На сцені – володар Гран-прі міжнародного конкурсу інструментальний ансамбль «ЦимБанДо» у складі лауреатів міжнародних конкурсів старших викладачів Олександри Савицької, Надії Мельник, викладача Ірини Конової та концертмейстера Олександра Іваницького.

«Молода я, молода» - «ЦимБанДо»

Ведучий 2: Дорогі друзі! Ми ще раз вітаємо вас з ювілеєм, бажаємо розквіту та успіхів академії і щастя співробітникам і студентам!!

Ведучий 1: Слава академії!

Слава і многая літа!

Хор виконує « Многая літа»

Звучить музика.
Закривається основна завіса.

11.Закінчення концерту, збір гостей свята на подвір`ї театру.

Тривалість: 10 хвилин.

12. Святковий феєрверк.

Місце дії: подвір`я перед театром .

Тривалість: 20 хвилин.

13. Проведення іногородніх гостей, їх розміщення у автобусі, що відвозить їх до готелю.

Працюючи над написанням магістерської роботи було розроблено пакет документів на базі музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 – по 1991 рр.», що надають можливість у повному обсязі ознайомити відвідувачів з основними етапами розвитку Харківської державної академії культури, формуванням потужних наукових шкіл, що залишаються провідними не тільки в межах України, а й на світовому рівні в наш час, знайомлять з творчими здобутками викладачів академії та творчим і життєвим шляхом найбільш успішних випускників академії.

Таким чином, розроблена програма (пакет документів) введення музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» в СМК сприяє популяризації

експозиції серед широкого кола відвідувачів, а також розвитку патріотизму у студентів до своєї alma-mater.

Висновки.

Дослідивши наявну джерельну базу та вивчивши літературу, що присвячена історії розвитку Харківської державної академії культури, нами було виявлено, що наукова діяльність ХДІК у період з 1964 по 1991 рр. здійснювалася за декількома основними напрямами. Це, перш за все, підготовка нової генерації науково-педагогічних кадрів, без чого подальша діяльність навчального закладу по підготовці фахівців бібліотечної справи та культурно-освітньої роботи була б просто неможливою; по-друге, акумуляція зусиль професорсько-викладацького складу на забезпечення навчального процесу якісною сучасною навчально-методичною літературою: підручниками, навчальними посібниками, конспектами лекцій, програмами, методичними вказівками, тощо; по-третє, підведення підсумків наукових досліджень та оприлюднення їх результатів шляхом проведення щорічних звітно-наукових конференцій інституту, участі викладачів у роботі наукових форумів всесоюзного та республіканського рівнів, залучення до наукової діяльності широкого загалу студентів.

У 1964-1991 рр. викладачами ХДІК було захищено три докторські дисертації (Айзенштадт В.К., Лортикян Е.Л., Чернявський Г.Й) та 93 кандидатські дисертації, при чому їх основна маса (76) захищена з середини 70-х до початку 90-х рр.

Аналіз тематики, спрямованості та кількості захищених дисертаційних досліджень дозволяє стверджувати, що підготовлені у ХДІК більше ста фахівців вищої кваліфікації надали змогу значно підвищити загальний науковий ценз інституту (з 27 у 1964 р. до 47 % у 1991 р.) та сформувати підґрунтя для створення потужних наукових шкіл.

Прослідкувавши динаміку написання та видання десятків монографій як з проблем бібліотечної справи та культурно-освітньої роботи, так і питань суспільно-політичного розвитку держави, потрібно відмітити, що саме наукові доробки викладачів ХДІК дозволили створити нове покоління фахової навчальної літератури – підручників, навчальних посібників, та

інших навчально-методичних матеріалів, якими уже до кінця 80-х рр. були фактично забезпечені не тільки загальнонаукові, а й усі спеціальні кафедри.

Дослідивши особові справи викладачів ХДІК, їх науковий доробок, архівні документи, є можливість стверджувати, що безумовними лідерами наукової діяльності ХДІК в зазначений період були перші в його історії штатні доктори наук, професори В.К. Айзенштадт, Е.Л. Лортикян, Г.Й. Чернявський. Кожен з них, займаючись у ХДІК не один десяток років викладацькою та науковою діяльністю, зробив вагомий внесок у розвиток української історичної науки, театрознавства, вивчення історії народного господарства.

Завдяки їх зусиллям у ХДІК було започатковано і підготовку студентів за принципово новими напрямами та спеціальностями: «Музейна справа та охорона пам`яток історії і культури», «Народно-театральне мистецтво», «Менеджмент та економіка соціокультурної діяльності».

Таким чином, наполегливі зусилля професорсько-викладацького складу ХДІК понад двадцяти п`яти років розвитку інституту сприяли його подальшому утвердженню в якості провідного науково-навчального центру культурно-мистецької та бібліотечно-інформаційної освіти і науки в Україні.

Плідна, наполеглива наукова робота викладачів ХДІК принесла свої результати. На початок 1991/1992 навчального року в ХДІК працювало 4 доктори наук, 9 професорів, що у найближчі роки дозволило вирішити два кардинальні питання підготовки власних науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації – відкриття аспірантури за 6-ма спеціальностями (1994 р.) та докторантури за 3-ма спеціальностями (1995 р.), двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій.

В результаті, на сьогодні в ХДАК працюють 40 штатних докторів наук, професорів, 162 кандидатів наук, доцентів, а загальнонауковий ценз складає майже 70%, що є вищим показником серед культурно-мистецьких навчальних закладів України.

Разом з тим, відсутність власного музею історії першого в Україні культурно-мистецького вищого навчального закладу, яким є Харківська державна академія культури спонукало звернутися до висвітлення музейними засобами одного з найважливіших напрямів її діяльності, яким є наукова робота ХДАК. Обраний сюжет може стати важливим фрагментом цілісної експозиції, присвяченої основним здобуткам академії.

При створенні музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК в період з 1964 по 1991 рр.» було досліджено основні напрями наукових досліджень у зазначений період, проаналізовано та вивчено наявну джерельну базу, що стосується історії академії, та сучасну музеологічну наукову літературу, яка допомогла розробити, з урахуванням новітніх технологій та підходів, проект музейної експозиції, її інтер`єру, освітлення, технічного обладнання, засоби введення музейної експозиції «Наукова діяльність ХДІК в період з 1964 по 1991 рр.» до системи музейних комунікацій. Був розроблений пакет документів, що включає у себе як традиційні ( семінари, конференції, лекції, музейні об`єднання) так і нетрадиційні форми СМК (урочисті заходи, присвячені 85-річчю академії «Всюди перші…», презентації, вікторини та ін.)

Чільне місце у розробці пакету документів введення експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 – по 1991 рр.» до системи музейних комунікацій займає соціологічне опитування, що дозволило виявити потенційну музейну аудиторію відвідувачів музею історії ХДАК та визначити рівень зацікавленості відвідувачами експозиції з даної теми.

Музейна експозиція «Наукова діяльність ХДІК в період з 1964 по 1991 рр.» за профілем є історичною, за типом – класичною, за цілями, призначенням і задачами – основною, за часом роботи – стаціонарною, за жанром – історичним нарисом. Для побудови експозиції застосувався тематичний метод та комплексно-тематичний принцип.

Для відтворення музейними засобами історії розвитку науки в ХДАК у 60-поч. 90-х років XX ст. була проведена цілеспрямована робота по пошуку

артефактів, які б могли стати основою музейної експозиції, а також створенню копій, муляжів, макетів предметів, використання оригіналів яких за суб`єктивних чи об`єктивних чинників є неможливим. Матеріали для експозиції були знайдені в архіві академії, приватних архівах як нинішніх, так і колишніх співробітників ХДАК. Інших освітніх установах.

Експозиція музею історії ХДАК «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» забезпечена як оригінальними експонатами, так і муляжами, копіями, макетами та ін. В експозиції експонати представлені окремими одиничними предметами. До складу експозиції входять такі види джерел: речові,письмові, а також кіно-фотодокументи, фоно-документи, які в сукупності повноцінно висвітлюють тему музейної експозиції.

Розроблені екскурсії на базі музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» надають можливість у повному обсязі ознайомити відвідувачів з основними етапами розвитку Харківської державної академії культури, формуванням потужних наукових шкіл, що залишаються провідними не тільки в межах України, а й на світовому рівні в наш час, знайомлять з творчими здобутками викладачів академії та творчим і життєвим шляхом найбільш успішних випускників академії.

Перелік розробленої лекційної тематики дозволяє відвідувачеві більш детально ознайомитися з розвитком студентської науки в зазначений період, станом наукової роботи у перші повоєнні роки, дізнатися про студентське життя та творчі вподобання студентів – шестидесятників, дослідити витоки вищої мистецької освіти у ХДАК. Не менш важливу роль в становленні музею історії ХДАК як наукового інституту є розробка переліку конференцій та науково-практичних семінарів, що можуть проводитися на базі академії та дозволять учасникам першими знайомитися з новинами в області культурології, бібліотечно-інформаційної діяльності, мистецтвознавства, ділитися набутим досвідом та набувати досвід роботи в сучасному

суспільстві. Для заохочення музейних відвідувачів у музеї історії ХДАК на базі експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 – по 1991 рр.» було передбачено створення ряду музейних об`єднань, що тісно пов`язані з історією формування бібліотечно-інформаційної, мистецтвознавчої, культурологічної наукових шкіл, участь у яких дозволить відвідувачам набути ряду практичних навичок, що можуть знадобитися їм в подальшій діяльності. Слід відмітити студію «Майбутні науковці», яка покликана заохочувати молодь до наукової діяльності та вдосконалення написання наукових текстів і розвитку ораторських здібностей.

Для підвищення статусу музею історії ХДАК, популяризації експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» було розроблено перелік рекламної продукції, зокрема:буклети, ювілейні календарі, афіші, ювілейна сторінка сайту академії та ін..

Підсумком роботи по розробці пакету документів стала методична розробка екскурсії «Формування наукових шкіл Харківської державної академії культури», що знайомить відвідувачів з основними етапами розвитку ХДАК як потужного навчально-наукового центру, видатними науковцями, що працювали у стінах академії та їх наукового доробку, а також сценарій урочистостей, присвячених 85-річчю академії культури «Всюди перші…», що також дозволяє відвідувачам не тільки бути присутніми на ювілеї, але й глибше познайомитися з історією академії культури, вшанувати внесок викладачів та співробітників Харківської державної академії культури в розвиток науки та мистецтва.

Таким чином, запропонований проект експозиції, розроблена програма (пакет документів) введення музейної експозиції «Наукова діяльність Харківського державного інституту культури в період з 1964 по 1991 рр.» в СМК сприяє популяризації експозиції серед широкого кола відвідувачів, популяризації наукових здобутків академії, детального дослідження на її базі

особливостей розвитку наукової діяльності, виховання студентів на кращих зразках самовідданого служіння науці і залучення молоді до активної участі у науковому житті навчального закладу,а також розвитку патріотизму у студентів до своєї alma-mater.

Список використаних джерел та літератури.

Джерела.

1. Архів Харківської державної академії культури (далі — Архів ХДАК), ф. 1, оп. 1, од. зб. 822. Особова справа Айзенштадт Валерій Ківович. — 99 арк.
2. Архів ХДАК, ф. 1, оп. 1, од. зб. 873. Особова справа Лортикян Ернест Львович. — 144 арк.
3. Архів ХДАК, оп. 96–98. Особова справа Чернявський Георгій Йосипович, ч. 1 — 116 арк., ч. 2 — 54 арк.
4. Архів ХДАК. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1964–1965 навчальний рік. — 204 арк.
5. Архів ХДАК. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1965–1966 навчальний рік. — 228 арк.
6. Архів ХДАК. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1966–1967 навчальний рік. — 232 арк.
7. Архів ХДАК. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1967–1968 навчальний рік. — 206 арк.
8. Архів ХДАК, оп. 1, од. зб. 670. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1968–1969 навчальний рік. — 173 арк.
9. Архів ХДАК. Харківський державний інститут культури : звіт про роботу за 1969– 1970 навчальний рік. — 177 арк.
10. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1970–1971 учебный год. — 177 л.
11. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1971–1972 учебный год. — 194 л.
12. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1972–1973 учебный год. — 194 л.
13. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1973–1974 учебный год. — 171 л.

14. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1974–1975 учебный год. — 165 л.

15. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1975–1976 учебный год. — 148 л.

16. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1976 год. — 118 л.

17. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1977 год. — 120 л.

18. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1978 год. — 132 л.

19. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1979 год. — 121 л.

20. Архів ХДАК. Итоги выполнения плана и результаты деятельности Харьковского государственного института культуры в 1980 году за годы X пятилетки. — 102 л.

21. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1981 год. — 110 л.

22. Архів ХДАК. План развития Харьковского государственного института культуры на 1981–1985 гг. : проект. — 43 л.

23. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1981–1985 гг. — 98 л.

24. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1986 год. — 118 л.

25. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1987 год. — 89 л.

26. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1988 год. — 55 л.

27. Архів ХДАК. Харьковский государственный институт культуры : отчет о работе за 1989 год .- 44л.

28. Архів ХДАК. Итоги деятельности Харьковского государственного института культуры в 1990 году.
29. Архів ХДАК. Итоги деятельности Харьковского государственного института культуры в 1991 году.
30. Архів ХДАК. Підсумки діяльності Харківського державного інституту культури у 1992 році.
31. Архів ХДАК. Штатный формуляр профессорско-преподавательского состава Харьковского государственного института культуры на 01.09.1991. — 33 л.
32. Василь Миколайович Шейко : біобібліогр. покажч. : (до 60-річчя від дня народж.) / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна ; відп. ред. Л. П.Семененко ; авт. вступ. ст. М. М. Каністратенко. — Х. : ХДАК, 2002. — 96 с.
33. Георгий Иосифович Чернявский : биобиблиогр. указ. / Харьк. гос. ин-т культуры ; сост.: Н. Н. Канистратенко, М. Г. Станчев, С. В. Евсеенко ; науч. ред. В. Н. Шейко. — Харьков : ХГАК, 2011. — 93 с.
34. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998). У 2 ч. Ч. 1 : бібліогр. покажч. / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, Г. М. Лях, О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна ; за ред. І. О. Вовченко, В. К. Удалової, І. М. Фоменка. — Х. : ХДАК, 2000. — 398 с.
35. Друковані праці викладачів та співробітників Харківської державної академії культури (1947–1998). У 2 ч. Ч. 2. : бібліогр. покажч. / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, Г. М. Лях, О. М. Онуфрієва, Т. С. Раскіна ; за ред. В. К. Удалової, І. М. Фоменка. Х. : ХДАК, 2004. — 110с.
36. Наталя Миколаївна Кушнаренко : біобібліогр. покажч. : (до 60-річчя від дня народж.) / Харк. держ. акад. культури ; уклад.: С. В. Євсеєнко, К. О. Литвин, Т. О. Шикаленко ; наук. ред. Т. О. Шикаленко. — Х. : ХДАК, 2010. — 164 с.

37.Про реорганізацію Харківського державного бібліотечного інституту : постанова Ради Міністрів Укр. РСР від 14 листоп. 1964 р. № 1153

38.Фрідьєва Надія Яківна: (до 120-річчя від дня народж.):бібліогр. покажч./ М-во культури України, Харків. держ. акад. культури; уклад. С. В. Євсеєнко, Н.М. Березюк; наук. ред. Н. М. Кушнаренко. — Х., ХДАК,2015. – 72 с.

39.Шейко Василь Миколайович : біобібліогр. покажч. : (до 70-річчя від дня народж.) / Харк. держ. акад. культури; уклад.: С. В. Євсеєнко, О. М. Левченко, О. С. Хижна; під наук. ред. Н. М. Кушнаренко. — Х., ХДАК, 2012. — 212 с.

Література.

40. Ариарский М.А. Музей как інститут вовлечения человека в мир культуры [Текст]/ М.А. Ариарский// Музеи России. – СПб.: «Питер», 1999. – Віп. 5. – С. 153-163.

41.Беззубова О.В. Теория музейной коммуникации как модель современного образовательного процесса/ О.В. Беззубова// Коммуникация и образование сб. статей. – Под ред. С. И. Дудника. – Спб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2004. – С. 418 - 427.

42.Борев В. Ю. Культура и массовая коммуникация [Текст]: монографія/ В.Ю. Борев, А. В. Коваленко. – М.: Наука, 1986. – 301 с.

43.Бориснев С.В. Социология коммуникации: Учебн. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 270с.

44.Будылин И.П. Восприятие музея: интересы посетителей [Текст] / И.П. Будылин// Мир музея. – М.: «Высшая школа»,2004. - №4. – С.20-23.

45.Велика Л.П. Музейне експозиційне мистецтво: монографія/ Л.П. Велика; Харк. держ. акад. культури. – Х.: Хдак, 2000. – 160 с.

46.Вища школа Української РСР за 50 років. У 2 ч. 1917–1967 рр. : [іст. нарис] / кер. авт. кол. В. І. Бітов. — К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1968. — 600 с.

47. Волкова С. І. Кафедра бібліотекознавства ХДАК: до 75-річчя підгот. бібл. спеціалістів/ С. І. Волкова, Т.П. Самійленко// Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр. – Х., 2000. - Вип. 3. – С. 171-180.

48. Волькович А. Ю. Модель музейной коммуникации в концепции зарубежных музееведов. [Текст]/ А. Ю. Волькович// Музей в современной культуре Спб.: СПбГАК, 1997. – Том 147. С. 69-73.

49. Гнедовский М.Б. Музейная коммуникация и музейный сценарий/ М.Б Гнедовский// Музей и современность: сб. науч. тр. НИИ культуры. – М., 1986. – С.14-27.

50. Гнедовский М.Б. Музейная коммуникация как предмет музееведческого исследования / М.Б Гнедовский, Ю. В. Дукельский// Музейное дело: музей – культура – общество: сб. науч. тр. – М.,1992. – С. 16-18.

51. Голубнича С.М. Основы экскурсионного дела [Текст]: монография/ С.М. Голубнича. – Донецк: ДИТБ, 2003. – 500 с.

52. Дукельский Ю. В. Социальные функции музея: споры о будущем/ Ю.В. Дукельский// Музееведенье. На пути к музею XXI века: сб. науч. трудов. – М., 1989. – С. 24-35.

53. Дяченко М. В. Айзенштадт Валерій Ківович / М. В. Дяченко // Енциклопедія Сучасної України / НАН України [та ін.]. — К., 2001. — Т. 1. — С. 234.

54. Житницкий А. З. Жизнь, отданная театру/ А.З. Житницкий – Университеты: наука и просвещение. – 2006. - №1. – С. 20-26.

55. З історії Харківського державного інституту культури (1957-1967)/ А.П. Виноградов, В.Т. Витяжков, О. І. Євсєєв [та ін.]// Бібліотекознавство та бібліогр.: між від. респ. зб. – Х., 1967. –Вип. 5. – С. 41-46.

56. Заметки к творческой биографии Е.П. Тамма или несколько слов о становлении историографии как учебной и научной дисциплины в Харькове/ С.М. Куделко// Харківський історіографічний збірник. – Х.: ХНУ імены В.Н. Каразіна, 2013. – Вип. 12. – С. 171 -179.

57.Искусство музейной экзпозиции: современные тенденции архітектурно-художественных решений: сб. статей/ отв. ред. А.Д. Тимрат. – М., 1982. – 120 с.

58.Каністратенко М. М. Василь Миколайович Шейко (до 70-річчя з дня народження ректора Харківської державної академії культури) / М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнаренко // Культура України : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури. — Х., 2012. — Вип. 37. — С. 4–16.

59.Каністратенко М.М. Підготовка дисертаційних досліджень викладачами Харківської державної академії культури (1964-1991 рр.)/ М.М. Каністратенко, Г.Ю. Новікова// Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр./ Харк. держ. акад. культури. – Х.,2012. – Вип. 38. – С. 49-58.

60.Комлев Ю.Э. Музейная коммуникация и управление коммуникационной деятельностью музея/ Ю.Э. Комлев// Вестник Челябинской государственной академии культуры и искусств. – Челябинск., 2011. – Вип.3 (27). – С. 22-26.

61.Краткий словарь музейных терминов // Музеи и памятники культуры в идейно-воспитательной работе на современном этапе.- М., 1983. – 214 с.

62.Курысько В.И. Музейные традиции Харькова/ В. И. Курысько, В.З. Фрадкин// Перші Сумцовські читання: тези доп. наук. конф., присвяч. 75-річчю Музею Слобідської України ім. Г.С. Сковороди, 17-18 квіт. 1995р. – Х., 1995. – С. 23-24.

63.Кушнаренко Н. Фундатор бібліотечно-інформаційної та культурологічної освіти в Україні / Н. Кушнаренко, М. Каністратенко // Вісн. Кн. палати. — К., 2004. — № 8. — С. 57–59.

64.Кушнаренко Н. Н. Научные школы книговедческого и библиотечно-информационного профиля: признаки идентификации / Н. Н. Кушнаренко, А. А. Соляник // Науч. и техн. б-ки. — 2011. — № 12. — С. 45–54.

65.Литвинов В. В. Практика современной экспозиции / В. В. Литвинов. — М. :Плакат, 1989. — 191 с.

66. Майстровская М. Музейная экспозиция: тенденции развития/ М. Майстровская// Музейная экспозиция. На пути к музею XXI века: сб. науч. тр. – М., 1997. С. 7-22.

67. Мезенцева Г.Г. Музееведенье (на матеріалах музеїв Украинской ССР): курс лекций/ Г.Г. Мезенцева. – Киев: Высш. шк., 1980. – 120 с.

68. Михайловская А.И. Музейная экспозиция (организация и техника)/ А. И. Михайловская. – М., 1964. – 407 с.

69. Музейна справа на Харківщині: становлення та розвиток : наук.-допом. покажч. / уклад.: Т. О. Сосновська, В. О. Ярошик. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. — 228 с.

70. Музейний простір Харківської національної академії міського господарства: альманах музею . – Х.,2008 р.- №15.

71. Невичерпне джерело духовності : (нариси про діяльність музеїв історії вищ. навч. закл. м. Харкова) / Харк. гуманіт. ун-т «Нар. укр. акад.» ; за заг. ред. В. І. Астахової. — Х. : НУА, 2003. — 139 с.

72. Новікова Г. Ю. Наукова діяльність ХДАК у період з 1964 по 1991 рр. / Г. Ю. Новікова // Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19–20 квіт. 2012 р. / Харк. держ. акад. культури [та ін.]. — Х., 2012. — С. 35–36.

73. Новікова Г.Ю. Харківська державна академія культури як унікальний навчально-науковий комплекс та пам`ятка архітектури Харківщини/ Г.Ю. Новікова//Пам`яткознавчі погляди молодих учених XXI ст.: зб. наук. статей з пам`ятко охоронної роботи. — Х: Курсор, 2011. – Випуск2. - С. 178-181

74. Новікова Г.Ю. Біля джерел вищої мистецької освіти в ХДАК/ Г.Ю. Новікова // Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квіт. 2013 р. / Харк. держ. акад. культури [та ін.]. — Х., 2013 р. – С. 41-42

75. Новікова Г.Ю. Відповідаючи на виклик часу (історія підготовки бібліотечних фахівців за вечірньою формою навчання в ХДАК) / Г.Ю.

Новікова // Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24-25 квітня, 2014 р. / Харк. держ. акад. культури [та ін.]. — Х.,2014 р. – С. 35-36.

76. Новікова Г.Ю. Г.Й. Чернявський – ініціатор підготовки фахівців музейної справи в ХДАК/ Г.Ю. Новікова // Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам`яті: матеріали всеукр. наук.-теорет. конф., 14-15 квітня 2014 р. – Х.: ХДАК, 2014. – С.92-94.

77. Новікова Г. Ю. Репрезентація наукових здобутків викладачів ХДІК (1964-1991 рр.) / Г.Ю. Новікова // Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22-23 квітня 2015 р. / Харк. держ. акад. культури [та ін.]. — Х.,2015 р. – С.26

78. Оприщенко А.Л. О подготовке культпросветработников в Харьковском институте культуры / А. Л. Оприщенко // Совершенствование подготовки культурно-просветительских кадров в Украинской ССР : сб. материалов респ. науч. практ. конф. / Харьк. гос. ин-т культуры. — Харьков, 1975. — С. 3–4.

79. Сошнікова О.М. Соціокультурний потенціал музейної комунікації/ О.М. Сошнікова [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://museum.kh.ua/

80. Теория музейной коммуникации как методологическая база развития музейного дела. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www/alabin.ru/alabina/about_museum/conception/part_2/

81. Терин В. П. Массовая коммуникация: исследование опыта Запада. – М., 2002

82. Тихомирова Є.Н., Савельев Б.А., Ходецкий В.Г. Музеи высших учебных заведений СССР: аннотир. справочник/ Є.Н Тихомирова, Б.А. Савельев, В.Г Ходецкий. – М.: 1975 г.

83. Університетські музеї: європейській досвід та українська практика: зб. міжнар. наук.- прак. конф., 6-7 жовтня 2011 р.- Ніжин: вид-во НДУ ім. Миколи Гоголя, 2012. – 420 с.

84.Харківська державна академія культури: до 70-річчя з дня заснування : [монографія] / Шейко В. М., Дяченко М. В., Кушнаренко Н. М. [та ін.]. — Х. : ХДАК, 2000. — 215 с.

85.Харківська державна академія культури: до 75-річчя з дня заснування : [монографія] / В. М. Шейко, М. В. Дяченко, Н. М. Кушнаренко, М. М. Каністратенко. — Х. : ХДАК, 2004. — 296 с.

86.Харківська державна академія культури : монографія / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнаренко. — Х. : ХДАК, 2009. — 196 с.

87. Харьковский государственный институт культуры, 1929–1979 / под. ред. А. Л. Оприщенко. — Харьков : Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1979. — 72 с.

88.Шейко В. М. Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю: постановка проблеми / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнаренко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 8. — С. 41–43.

89.Шейко В. М. Ідентифікація наукових шкіл культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілю: постановка проблеми / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталя Кушнаренко // Вісн. Кн. палати. — 2011. — № 9. — С. 43–47.

90.Шейко В. Провідний центр вищої культурологічно-мистецької та бібліотечно-інформаційної освіти в Україні / Василь Шейко, Микола Каністратенко, Наталія Кушнаренко // Вісн. Кн. палати. — 2009. — № 8. — С. 22–26.

91.Юренева Т. Ю. Музееведение : учеб. для высшей шк./ Т.Ю. Юренева.- М.: Акад. проект, 2003. – 560 с. – («Gaudeamus»).

Додаток 1

Штатні науково-педагогічні працівники ХДІК, доктори та кандидати наук, які працювали в інституті на 01.09.1991р.

1. Айзенштадт Валерій Ківович, канд. мистецтвознав. (1963), докт. мистецтвознав.(1973) «Русская советская историческая драматургия».
2. Лортикян Ернест Львович, канд. економ. наук (1962), докт. економ. наук (1985) «Возникновение и пути формирования системы народнохозяйственного планирования в УССР (1917-1932)».
3. Скумін Віктор Андрійович, канд. мед. наук (1981), докт. мед. наук (1989) «Пограничные психические расстройства у детей и подростков с хроническими болезнями пищеварительной системы».
4. Чернявський Георгій Йосифович, канд. істор. наук (1959), докт. істор. наук (1969) « Рабочее движение в Болгарии в период временной, частичной и относительной стабилизации капитализма (1925-1929)».
5. Азарцева Лариса Сергіївна, канд. пед. наук, « Формування основ педагогічної майстерності майбутніх керівників самодіяльних оркестрових колективів у вузах культури в процесі практики»,1989р.
6. Алфьорова Зоя Іванівна, канд. істор. наук, « Ультраправі організації Великобританії між двома світовими війнами», 1989р.
7. Босенко Тетяна Валентинівна, канд. пед. наук, « Удосконалення діяльності клубних об`єднань по патріотичному вихованню учасників», 1990р.
8. Білан Любов Михайлівна, канд. пед. наук, « Удосконалення методики бібліографування історико-партійних мемуарів», 1983р.
9. Богданова Валентина Петрівна, канд. пед. наук, « Азадовський М.К. Бібліографічна діяльність», 1975р.
10. Брагіна Галина Михайлівна, канд. пед. наук, « Міжособове спілкування старшокласників як умова керування їх читанням в бібліотеці»,1983р.

11. Бура Наталія Петрівна, канд. пед. наук, « Клуби по інтересам та любительські об`єднання при бібліотеках як форми пропаганди книги та керування читанням», 1987р.
12. Важинський Микола Павлович, канд. філософ. наук, « Вільний час молоді ЧРСР та проблеми його організації засобами КПР», 1989р.
13. Васильченко Микола Павлович, канд. пед. наук, « Сучасні проблеми комплектування фондів дитячих бібліотек», 1975р.
14. Вовченко Ірина Олександрівна, канд. пед. наук, « Становлення радянської бібліографії в УРСР (1917-1929)»,1978р.
15. Воловик Адольф Фалєйович, канд. пед. наук, « Шляхи підвищення наочної пропаганди клубів», 1972р.
16. Гаврюшенко Олександр Анатолійович, канд. істор. наук, « Філіп Меланхтон. Гуманіст та реформатор», 1988р.
17. Гімальдінова Зайда Валентинівна, канд. пед. наук, « Становлення та розвиток сільських бібліотек в Україні (1917-1959)», 1974р.
18. Гладких Анатолій Володимирович, канд. пед. наук, «Взаємозв`язок клубу та комсомолу в інтернаціональному вихованні молоді», 1985р.
19. Грамма Віктор Микитович, канд. біолог. наук, « Еколого-фауністичний огляд водних Adephaa Лівобережної України», 1975р.
20. Гулеско Інеса Іванівна, канд. мистецтвознав., « Хор в квантово-ораторіальних творах Свірідова Г.В : Принципи хорового мислення», 1980р.
21. Гуріна Галина Гаврилівна, канд. філософ. наук, « Зростання політичної культури радянських робітників в умовах удосконалення соціалізму», 1986р.
22. Дикань Олексій Петрович, канд. істор. наук, « Армійські комуністи - організатори та натхненники розгрому німецько-фашистських військ на Курській дузі (квітень-вересень 1943 року) : на матеріалах Воронезького та Степного фронтів»,1968р.

23. Дорофєєв Юрій Миколайович, канд. філос. наук « Нравственный идеал и его роль в самовоспитании личности (Методологический аспект проблемы)», 1987г.
24. Дяченко Микола Васильович, канд. філософ. наук, « Проблема історичної спадкоємності (філософсько-методологічні аспекти)», 1975р.
25. Дяченко Олександр Григорович, канд. істор. наук, « Слов`янські пам`ятники XIII- середини XIV ст. в басейні Сіверського Дінця»,1983р.
26. Жердєв Євген Сергійович, канд. мед. наук, « Соціально-гігієнічні дослідження хворих на холіцистит», 1973р.
27. Житницький Анатолій Зіновійович, канд. мистецтвознав., « Актуальні проблеми теорії драматургії цирку: Драматургія килимної клоунади – генезис, еволюція, технологія, засоби та сучасний стан», 1985р.
28. Задаравнов Анатолій Павлович, канд. філософ. наук, « Становлення та еволюція світогляду у процесі суспільно-історичної практики», 1983р.
29. Зборовець Іполит Васильович, канд. філолог. наук, « Драматургія Олександра Вампілова (проблема характеру, художня своєрідність), 1983р.
30. Згурський Геннадій Віталійович, канд. істор. наук, « Ринок сільськогосподарської продукції Лівобережної України у 60-90-ті рр. XIX ст.», 1989р.
31. Зінченко Володимир Васильович, канд. істор. наук, « Масові кампанії французької компартії проти голістської територіально-адміністративної реформи (1959-1969рр.)», 1981р.
32. Золотко Олена Олександрівна, канд. пед. наук, « Розвиток теорії і практики галузевої орієнтації бібліотечних кадрів (на прикладі науково-технічної галузі знань)», 1990 р.

33. Ільганаєва Валентина Олександрівна, канд. пед. наук, « Визначення ситуаці обслуговування з метою удосконалення бібліографічної діяльності науково-технічних бібліотек», 1980р.
34. Іщенко Борис Павлович, канд. пед. наук, « Дидактичні питання застосування знань на практиці», 1968р.
35. Казарінов Михайло Олексійович, канд. техн. наук, закрита тема, 1967р.
36. Камишнікова Валентина Петрівна, канд. пед. наук, « Спільна діяльність КПУ та громадських організацій по інтернаціональному вихованню трудящих України (1926-1932рр.)», 1989р.
37. Каністратенко Микола Миколайович, канд. істор. наук, « Пропаганда ідей марксизму-ленінізму в виданнях революційних організацій Болгарії (1926-1934рр.)», 1989р.
38. Квашин Сергій Михайлович, канд. економ. наук, « Взаимосвязь производительной силы труда и свободного времени при социализме», 1989р.
39. Козак Олександра Іванівна, канд. філософ. наук, « Драматичне як естетична проблема», 1978р.
40. Колосова Наталія Феоктистівна, канд. пед. наук, « Бібліографічні та типологічні дослідження технічної книги Української РСР (1926-1932рр.)», 1978р.
41. Комшуков Афанасій Арсентійович, канд. істор. наук, « Національно-революційна війна іспанського народу 1936-1939рр. та радянська громадськість», 1980р.
42. Коробейніков Август Олександрович, канд. біолог. наук, « Вплив виробничої гімнастики на швидкість рухових реакцій та динаміку коркових процесів у незрячих», 1969р.
43. Кравченко Олександр Васильович, канд. істор. наук, « Югославсько-радянське співробітництво в галузі культури (1955-1985рр.)», 1988р.

44. Кривуц Юрій Миколайович, канд. економ. наук, « Удосконалення планування інформаційного забезпечення науково-технічної підготовки виробництва (на прикладі КБНДІ та підприємств машинобудування)», 1979р.
45. Кулешова Тетяна Миколаївна, канд. біолог. наук, « Ріст та фізіологічні особливості білої та канадської тополі в умовах засолення грунту», 1966р.
46. Кулішенко Алла Іванівна, канд. мистецтвознав., «Харківський театр революції- Харківський театр імені Ленінського комсомолу в театральному процесі України 30-х рр.», 1987р.
47. Куденко Олена Євгенівна, канд. пед. наук, « Система обслуговування ідеологічних працівників в ОУНБ», 1989 р.
48. Курячий Петро Митрофанович, канд. пед. наук, « Педагогічні умови вдосконалення роботи клубів по трудовому вихованню сільського населення», 1979р.
49. Кушнаренко Наталя Миколаївна, канд. пед. наук, « Координація комплектування фондів в умовах централізації мережі державних масових бібліотек», 1979р.
50. Левченко Євгенія Володимирівна, канд. філософ. наук, « Соціальна відповідальність і її аналіз як загальносоціологічної категорії», 1977р.
51. Лойко Костянтин Миколайович, канд. філософ. наук, « Естетичні погляди І. Франка», 1957р.
52. Малахова Наталя Борисівна, канд. філософ. наук, « Загальний труд і становлення соціальної однорідності суспільства», 1989р.
53. Малиновський Михайло Олексійович, канд. істор. наук, « Утворення СРСР в радянській історіографії (1922- 1971 рр.), 1974р.
54. Мамалуй Галина Яківна, канд. філософ. наук, « Про характер взаємозв`язку історичного матеріалізму та марксистсько-ленінської етики», 1973р.

55. Матюхін Володимир Петрович, канд. філософ. наук, « Естетичне в структурі культури особистості», 1980р.
56. Матвєєв Борис Миколайович, канд. техн. наук, закрита тема, 1975р.
57. Медвєдєва Євгенія Андріївна, канд. пед. наук, « Вища бібліотечна освіта в СРСР: проблеми формування профілю (історія, сучасний стан, перспективи)», 1987р.
58. Мільман Віра Андріївна, канд. пед. наук, « Становлення радянського бібліотекознавства як суспільної науки (1917-1925рр.), 1988р.
59. Мітіна Любов Сергіївна, канд. філолог. наук, « Трагедія Пушкіна. Жанровий аспект», 1990р.
60. Нагорний Юрій Миколайович, канд. пед. наук, « Наочність як засіб підвищення лекційної пропаганди в клубі», 1989р.
61. Низовий Микола Андрійович, канд. пед. наук, « Становлення та розвиток радянської статистики друку на Україні (1917-1936рр.)», 1977р.
62. Озарчук Людмила Володимирівна, канд. пед. наук, « Формування у учнів 4-5 класів читацького інтересу до науково-пізнавальної літератури в умовах дитячої бібліотеки, (на матеріалах книг про живу природу)», 1978р.
63. Оніщенко Алла Вікторівна, канд. біолог. наук, « Еколого-фауністичний огляд сімейства Coccineblidae (Coleoptera) Лівобережної України та Криму», 1970р.
64. Оприщенко Анатолій Лаврентійович, канд. істор. наук, « Історіографія соціалістичного змагання робітничого класу СРСР», 1965р.
65. Пінегін Ігор Віталійович, канд. філолог. наук, « Методологічні проблеми в історико-філософській спадщині Г.В. Плеханова», 1989р.
66. Плахтій Іван Степанович, канд. істор. наук, « Харківська рада робітничих депутатів у роки громадянської війни (1918-1920рр.)», 1985р.

67. Плотніченко Іван Федорович, канд. пед. наук, « Шляхи вдосконалення діяльності народних музеїв по вихованню підліткової молоді на революційних, бойових і трудових традиціях.», 1979р.
68. Польський Ілля Самійлович, канд. мистецтвознав., «Колядні цикли на Україні та у Білорусі – їх спадкоємні зв`язки з новою соціалістичною обрядовістю»,1978р.
69. Раковський Християн Валеріанович, канд. техн. наук,закрита тема, 1971р.
70. Самійленко Тамара Прокопівна, канд. пед. наук, « Мережа державних масових бібліотек Української РСР. Основні напрямки розвитку (1959-1979рр)», 1983р.
71. Семеніхіна Світлана Олександрівна, канд.. мед. наук, « Состояние сосудистого тонуса и сосудистой реакции у лиц пожилого возраста в зависимости от стажа занятий физической культурой», 1973 р.
72. Сєдих Віктор Васильович, канд. пед. наук, « Каталоги та картотеки централізованої бібліотечної системи: властивості, структура та шляхи удосконалення», 1988р.
73. Синельников Віктор Степанович, канд. філолог. наук, «Систематично-обмежене іменник-заступник «one» у сучасній англійській мові», 1970р.
74. Сімейкіна Наталія Миколаївна, канд. філолог. наук, « Драматургія «Манчестерської школи» (до питання про розвиток соціальної реалістичної драми Англії 1900-1914рр.», 1982р.
75. Смоляницький Борис Михайлович, канд. техн. наук, «Розробка рекомендацій по удосконаленню алгоритмів і засобів передачі інформації в АСУ», 1974р.
76. Соболєва Олена Петрівна, канд. економ. наук, « Удосконалення відношення до праці в сучасних умовах», 1986р.
77. Стешенко Петро Олександрович, канд. пед. наук 1973 р.

78. Танкієва Лідія Хусейнівна , канд.. філолог. наук, « Сказочный эпос вайнахов», 1972 р.
79. Терентьєва Галина Петрівна, канд. пед. наук, « Уніфікація системи каталогів та картотек обласних юнацьких бібліотек», 1986р.
80. Тодорова Євгенія Миколаївна, канд. пед. наук, « Формування системи безперервної бібліотечної освіти в Народній Республіці Болгарії», 1991р.
81. Тополевський Віктор Юрійович, канд. пед. наук, « Вдосконалення системи підвищення кваліфікації клубних працівників як важлива ланка перебудови культурно-просвітньої роботи (на матеріалах Української РСР)», 1990р.
82. Трашков Петро Степанович, канд. техн. наук, закрита тема, 1968р.
83. Удалова Валерія Костянтинівна, канд. пед. наук, « Відображення національного життя в бібліотечно-бібліографічній класифікації (на досвіді впровадження ББК у бібліотеках Української РСР», 1978р.
84. Фоменко Ігор Миколайович, канд. техн. наук, « Створення бортової міри частоти часу на рубідієвому квантовому генераторі,що володіє високою короткочасною стійкістю», 1979р.
85. Фрадкін Володимир Зіновійович, канд. істор. наук, «Фольклорно-етнографічна діяльність Харківського історико-філологічного товариства 1877-1919рр.», 1973р.
86. Хромченко Лариса Георгіївна, канд. істор. наук, « Історія розвитку науково-технічної інформації в СРСР (1945-1965) та використання обчислювальної техніки в організації інформаційної діяльності державних архівів», 1967р.
87. Хропач Олександр Миколайович, канд. пед. наук, « Проблеми бібліотечного обслуговування промисловості регіону (на матеріалах Української РСР», 1978р.

88. Частник Станіслав Володимирович, канд. філолог. наук, «Іншомовні засоби номінації в умовах професійних мовних контактів (на матеріалі спортивної термінології англійської мови)», 1986р.
89. Чепалов Олександр Іванович, канд. мистецтвознав., « Пошуки нових форм виразності в революційному театрі 20-х рр. та творчість Н.М. Фореггера», 1987р.
90. Чепелєв Віктор Устинович, канд. філософ. наук, «Діалектика стрибка і протиріччя в розвитку природи та суспільства», 1969р.
91. Чернов Сергій Володимирович, канд. економ. наук, « Госпрозрахунок виробничих об`єднань та його особливості в перехідний період від капіталізму до соціалізму», 1977р.
92. Шадурський Василь Григорович, канд. філософ. наук, «Гносеологічний аналіз ролі здорового глузду в світорозумінні віруючого» 1986р.
93. Шейко Василь Миколайович, канд. істор. наук, « Розвиток системи державного управління культурним будівництвом (Із історії Наркомпросу РРФСР 1926-1932рр.)», 1972р.
94. Шефель Сергій Вікторович, канд. істор. наук, « Комсомол України – активний помічник партії у правовому вихованні молоді (1971-1975рр.)», 1982р.
95. Шкодіна Любов Григорівна , канд. економ. наук, « Роль науки в розвитку суспільного виробництва в умовах зрілого соціалізму», 1980р.
96. Школьнікова Зоя Петрівна, канд. економ. наук, « Особисте споживання трудящих та закономірності його розвитку на сучасному етапі», 1971р.
97. Шматова Світлана Євгенівна, канд. пед. наук, « Становлення та розвиток радянської рекомендаційної бібліографії по педагогіці» 1885р.